

Навчальний посібник

з предмету
"Малювання та ліплення"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ДЕРЖАВНИЙ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„КРИВОРІЗЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ
ТОРГІВЛІ ТА РЕСТОРАННОГО СЕРВІСУ”

Ольга ОРЕЛ

**Навчальний посібник
з предмету «Малювання та ліплення
за професійним спрямуванням»**

*Рекомендовано методичною комісією
кулінарно-кондитерського відділення
Криворізького центру професійної освіти робітничих кадрів торгівлі
та ресторанного сервісу
як навчальний посібник для учнів I-III курсів, які навчаються за
професією
«Кондитер» III-IV розряду*

*Затверджено на
засіданні методичної
комісії кулінарно-кондитерських дисциплін КЦПОРКТРС
Протокол № 2 від 08.12.2022р.*

ВСТУП

*«Витоки здібностей і обдарувань дітей-на кінчиках їхніх пальців.
Від пальців, образно кажучи, йдуть найтонші струмочки,
які живлять джерело творчої думки».*

В.О. Сухомлинський

Розвиток творчих здібностей - одне з основних завдань при підготовці спеціалістів з виробництва харчової продукції. Кондитерське мистецтво вимагає розвиненого естетичного, художнього смаку й стилю, почуття кольору. Навички грамотного малювання й ліплення потрібні кондитерам для рішення творчих завдань у його виробничій діяльності. Цими завданнями є художнє мислення й образна уява. Майбутній кондитер повинен чітко володіти образотворчими навичками. Його майбутня трудова діяльність пов'язана з умінням оздоблювати вироби кондитерського мистецтва. Для формування складних фігурних заготовок з тіста, складної художньої обробки виробів кондитеру необхідно вивчення основ малюнка й ліплення, яке будується на принципах реалістичного зображення, системності й послідовності. Перемикання уваги від цілого до деталей і від деталей до цілого - необхідна умова відношення до образотворчого мистецтва.

Майбутньому кондитеру необхідно розвивати художній смак, авторство, знання в області основ композиції, способів обробки кондитерських виробів, інструментів, сировини й матеріалів, необхідних для виконання поставлених завдань. Майстер-кондитер розробляє композиційну ідею оздоблення виробу як певну кінцеву організацію всієї форми продукту. Засоби композиції й малюнка дозволяють створити йому найнеймовірніші образи. Оволодіння найпростішими навичками малюнка є початковим етапом підготовки. Для цього здобувачам освіти необхідно навчитися виразно й правильно зображувати форми предметів

на площині, добре засвоїти образотворчу грамоту й застосовувати її на практиці. Гнучкість способів і форм вираження видимих об'єктів робить малювання основою розвитку творчої уяви й фантазії, необхідним майбутнім кондитерам. Вивчення основ малюнка, ліплення й способів оздоблення – це рішення взаємозалежних завдань: розвиток зорового сприйняття, спостережливості, вміння порівнювати між собою предмети і явища, визначати подібність і відмінність, виділяти предмети за кольором, формою, фактурою, усвідомлювати й розуміти побачене.

Даний навчальний посібник ставить своєю метою придбання здобувачами освіти професійних знань, умінь і навичок, оволодіння провідним елементом будь-якого творчого зображення, впровадження STEM-освіти для професії «Кондитер», відпрацювання умінь та навичок у приготуванні кондитерських виробів з використанням сучасних інноваційних технологій, обладнання.

STEM-освіта – це категорія, яка визначає відповідний педагогічний процес (технологію) формування і розвитку розумово-пізнавальних і творчих якостей здобувачів освіти, рівень яких визначає конкурентну спроможність на сучасному ринку праці: здатність і готовність до розв'язання комплексних задач (проблем), критичного мислення, творчості, когнітивної гнучкості, співпраці, управління, здійснення інноваційної діяльності.

STEM-підхід змінює погляд на освітній процес, роблячи акцент на практичних здібностях, де здобувачі освіти розвивають свій творчий потенціал, силу волі та вчаться співробітництву з іншими.

Вивчення даного курсу здобувачами освіти спрямоване на здатність участі в кондитерському проектуванні й виробництві оригінальних виробів і вмінні професійно оцінити естетичні достоїнства нового зразка. Зміст матеріалу орієнтований на розвиток творчих здібностей і художнього смаку майбутніх спеціалістів даної галузі. Посібник складається із двох взаємозалежних частин: «Малювання» та «Ліплення».

ЗМІСТ

Передмова	8
ЧАСТИНА I. МАЛЮВАННЯ	9
Розділ 1. Основи малювання	9
Мета і завдання малювання.....	9
Малюнок - найважливіша область художньої творчості ...	10
Матеріали для малювання.....	13
Техніки малюнка і її різноманітність	17
Розділ 2. Малювання плоских предметів геометричної форми...	18
Початкові вправи по малюванню.....	18
Малювання геометричних фігур.....	20
Розділ 3. Малювання орнаментів.....	22
Види орнаменту.....	22
Малювання орнаментів.....	25
Розділ 4. Малювання з натури.....	27
Малювання з натури - шлях активного вивчення дійсності	27
Перспектива.....	29
Композиція малюнка.....	31
Поняття про світлотінь.....	34
Послідовність роботи над малюнком.....	37
Розділ 5. Малювання з натури об'ємних предметів геометричної форми.....	38
.....	38
Малювання з натури куба.....	38
Малювання з натури призми, кулі, піраміди	43
Розділ 6. Малювання з натури предметів домашнього ужитку і рослин.....	46
Малювання з натури тарілки, чашки, вази.....	46

Малювання рослин	50
Розділ 7. Поняття про колір.....	65
Що таке колір.....	64
Техніки роботи аквареллю і гуашшю.....	66
Розділ 8. Малювання з природи фруктів і овочів.....	68
Малювання з природи фруктів.....	68
Малювання з природи овочів і грибів.....	72
Розділ 9. Малювання з природи тваринного світу.....	76
Малювання тваринного світу.....	76
Розділ 10. Малювання з природи тістечок і тортів.....	88
Малювання каліграфічних написів.....	88
Айсінг для оздоблення тортів та тістечок.....	93
Малювання з природи тістечок.....	100
Малювання з природи круглого торта.....	102
Малювання з природи ваз з квітами, кошиків з фруктами	104
ЧАСТИНА II. ЛІПЛЕННЯ.....	109
Розділ 11. Основи ліплення.....	109
Зміст і завдання ліплення.....	109
Молочна мастика.....	113
Ліплення елементів рослинного світу.....	114
Ліплення з природи фруктів і овочів.....	122
Ліплення тварин і птахів.....	128
Розділ 12. Макети тортів.....	142
Виготовлення макетів тортів та тістечок.....	142
ЧАСТИНА III. ПРАКТИЧНА РОБОТА.....	147
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	149
ВИСНОВКИ.....	151

У посібнику розглянуті важливі проблеми вивчення основ образотворчої грамоти. Даний матеріал розкриває способи і засоби виконання зображень, їх пізнавальну функцію, озброюючи тим самим здобувача освіти знаннями, необхідними для засвоєння закономірностей декоративної обробки кондитерських виробів. Розгляд в посібнику основних питань образотворчої грамоти не може не сприяти розвитку в майбутнього кондитера творчих здібностей.

Композиція художньої прикраси торта - це організація зовнішньої форми виробу. Тому барвисте оформлення кондитерського продукту може бути досягнуто тільки як результат творчого підходу кондитера до своєї праці. Заглиблювати і удосконалювати знання про закономірності композиції, з яких складається зовнішня форма виробу, - насущна потреба, що виникає якраз на уроках малювання і ліплення.

Використовуючи матеріал посібника у відповідності з вимогами програми підготовки кондитерів з виробництва тортів і тістечок, здобувачі освіти при творчому підході до процесу вивчення основ образотворчої грамоти досягнуть певних результатів. Важливо тільки в період навчання постійно пам'ятати, що заняття малюванням і ліпленням є ефективним засобом вивчення конструктивної побудови, об'єму предметів дійсності і одночасно служать цілеспрямованою формою активізації пізнавально-творчої діяльності людини.

ЧАСТИНА I. МАЛЮВАННЯ

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ МАЛЮВАННЯ

Тема: Мета і завдання малювання

Навчання малюванню - необхідний етап професійної підготовки кондитера по виробленню тортів і тістечок.

Заняття малюванням допомагають зрозуміти і практично засвоїти наступні основи образотворчої грамоти: перспективу, лінійно-конструктивну побудову форми мальованого предмету на площині, закони світлотіні і композиції.

Образотворчі навички потрібні людям багатьох професій. Оволодіти ними зобов'язаний і кондитер по виробленню тортів і тістечок, умови трудової діяльності якого диктують потребу в образотворчому спілкуванні.

Грамотно виконаний малюнок показує уміння того або іншого фахівця зорозуміти собі предмети, що зображаються, або відвернуті образи і будувати їх на площині паперу.

Зорозуміти можна предмет або явище такими, якими малюючий бачить їх в даний момент, а також такими, якими бачив колись або якими міг би їх бачити. Засобами малюнка можна скласти зорові образи, тобто показати те, що виникає у фантазії малюючого. Ця гнучкість форм виразу і твору видимих об'єктів робить малювання основою розвитку творчої уяви і фантазії, особливо необхідних кондитерам.

Образотворча діяльність при вивченні курсу малювання удосконалює органи чуття, розвиває мислення, спостережливість, уява, виховує творчі здібності і естетичний смак.

Курс малювання в закладах освіти, що готують кондитерів по виробленню тортів і тістечок, є спеціальним учбовим предметом, і його основна мета — придбання що вчать професійних знань, умінь і навичків, а також оволодіння провідним елементом зображення - композицією на основі образного мислення.

Заняття малюванням сприяють формуванню світогляду, вводять в світ прекрасного, багатий емоційним сприйняттям, розвивають зорову пам'ять і зорові уявлення. Особливе місце в процесі створення малюнка займає зорово-рухова координація, оскільки зображення створюється від руки на око.

До завдань курсу малювання для підготовки кондитерів входять:

- 1) вивчення теоретичних основ образотворчої грамоти, що дають загальні закони виконання малюнків;
- 2) розвиток просторового мислення;
- 3) засвоєння композиції, техніки малюнка і послідовності його виконання;
- 4) ознайомлення з поняттям форми предмету і основними законами перспективи, з передачею в зображенні тонових і колірних відносин;
- 5) відпрацювання умінь та навичок у приготуванні кондитерських виробів з використанням сучасних інноваційних технологій, обладнання, STEM-освіти.

Контрольні питання

1. Що вивчають в курсі малювання?
2. Що дає людині образотворча грамота?
3. Визначте мету і задачі предмету «Малювання».

Тема: Малюнок - найважливіша область художньої творчості

Навколишній нас світ служить джерелом художньої творчості. Світосприймання художника відображається в скульптурному творі або живописному полотні, орнаментальній прикрасі виробу або олівцем малюнку.

Першоосною образотворчого мистецтва є малюнок - один з найстародавніших видів художньої творчості. Тільки засобами малюнка могли виразити своє відношення до навколишньої дійсності далекі предки сучасної людини, що залишили після себе творіння первісного мистецтва у вигляді наскальних зображень.

Живописець або архітектор, скульптор або художник-прикладник свої творчі задачі вирішують за допомогою малюнка. Будучи допоміжним засобом для живопису або архітектурного проекту, статуї або розпису тканини, малюнок разом з тим має самостійне значення. Найбільші художники епохи Відродження Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Дюрер, Ганс Гольбейн Молодший, Тіціан і інші віддали особливу дань малюнку як найважливішій області художньої творчості.

Кожна подальша епоха висувала перед цією основою образотворчого мистецтва всі нові і нові задачі. Чудові зразки малюнка залишили видатні живописці - Рубенс, Рембрандт, Енгр, Іванов, Рєпін, Врубель, Серов.

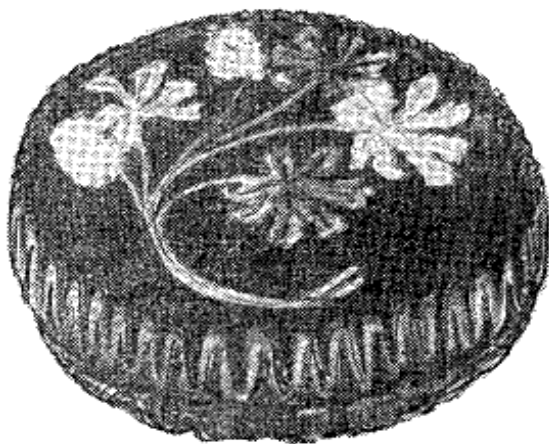
Отже, малюнок як самостійна область художньої творчості входить в основний розділ графіки. Малюнок має значення і як засіб вивчення і пізнання миру, але все таки найістотнішою його особливістю, ймовірно, слід рахувати те, що він завжди давав і даватиме як художникам, так і будь-якій людині, яка по роду своєї діяльності стикається з ним, нічим не заміниму можливість швидко відобразити побачене, зримо показати раптово виниклу творчу думку, спочатку художній або конструкторський задум.

Художньо-виразне зображення людини, тварин, природи, предметів побуту-все у владі малюнка. Малюють на папері, картоні і інших матеріалах залежно від поставлених задач. Малюнки відрізняються різноманітністю техніки нанесення на папір таких образотворчих засобів, як лінії, штрихи, тонові плями. У одних малюнках домінують виразні лінії, в інших - тон, що переоданий різноманітними штрихами містить в собі гру світла і тіні, що

створює враження об'ємності і реальності предметів. Дотепер мовилося про малюнок, пов'язаний з професійною творчістю художників.

Тепер потрібно сказати про роль малюнка в роботі кондитера по виробленню тортів і тістечок. Зрозуміло, вміння малювати у кондитера не можна порівнювати з умінням малювати у професійного художника, але необхідні навички образотворчої грамоти, якими зобов'язаний оволодіти кондитер, безумовно сприяють рішенню задач декоративного оформлення кондитерських виробів.

При першому погляді на торт «Київський», поверхня якого прикрашена віткою квітучого каштана, може показатися, що ніякого малюнка тут немає. Але оформлення виробу привертає погляд вдало знайденим символом міста Києва (мал. 1). Розташування дещо стилізованої вітки, плавне заокруглення в єдиному композиційному ладі разом з круглою поверхнею торта, - це також малюнок, виразна форма якого змогла з'явитися завдяки оволодінню основами образотворчої грамоти майстра-кондитера, що став автором художньої обробки виробу. Отже, успішно справитися з втіленням творчого задуму автору прикраси торта «Київський» допомогло уміння малювати.

Мал. 1 Торт «Київський»

Будучи найважливішою областю художньої творчості, малюнок є лінійним контуром різноманітних форм видимого миру, їх взаємозв'язком, впорядкуванням і організацією на площині.

Контрольні питання

1. Поясніть зміст малюнка як засоби вивчення і пізнання навколишньої дійсності.
2. У чому заключається особливість малюнка при художньому оздобленні кондитерського виробу?
3. Чому малюнок має самостійне значення? Коли художники «відкрили» самостійність цього виду художньої творчості?

Тема: Матеріали для малювання

Для занять малюванням потрібні спеціальні матеріали і інструменти: папір, олівці, фарби, кисті. Вивчення техніки малюнка починається з вивчення використовуваного приладдя.

Байдуже відношення до якого-небудь матеріалу негативно впливає на процес виконання задач малювання. Визначальну роль в малюванні виконує папір. Малювати краще всього на білому щільному папері, наприклад на папері в звичних альбомах для креслення або малювання. Художники малюють на ватмані, напівватмані і інший високоякісних сортів білому і щільному папері з грубозернистою фактурою.

Олівець на початковій стадії малювання служить незамінним засобом. Він як би дисциплінує людину, що приступає до роботи над малюнком. Відомий нам тип графітного олівця з'явився порівняно недавно - в 1780 році, коли французький учений Н. Контъ запропонував вводити графітний стрижень в дерев'яну оправу. А до цього при малюванні люди користувалися паличками з

свинцю і срібла, що дають достатньо чіткі штрихи. Такими матеріалами робили малюнки і Леонардо да Вінчі, і Дюрер і багато інших великих майстрів образотворчого мистецтва.

Гостро заточеним графітом простого, як його звичайно називають, олівця проводять на папері тонкі лінії і штрихи, а коли потрібно намалювати їх товстіше або виконати тушування, використовують бічну поверхню грифеля. Прийнято малювати м'якими і середньої твердості олівцями. Для кольорових малюнків застосовують кольорові олівці.

З фарб в учбових цілях використовують акварель, гуаш і кольорову туш, які розводять водою.

Акварель виготовляють з барвистого порошку (пігменту), частинки якого зв'язуються склеювальною речовиною - мигдалевим або вишневим клеєм, гуміарабіком, медом, легко розчинним у воді, чому фарбу називають водяною. Високоякісними акварельними фарбами відзначаються набори «Ленінград», «Нева», «Акварель художня». У цих наборах немає білої фарби, її замінює сам папір, поверхня якої просвічує через прозорий шар нанесених кистю акварельних тонів.

Гуаш на відміну від акварелі не прозора, оскільки в неї додають білила, каолін. При висиханні ця фарба робиться дещо білястою. Гуаш випускають двох видів: художню і плакатну.

Туш, як кольорова, так і чорна, складається з пігменту і зв'язуючої речовини і уживається для відмивань (фарбування одним кольором поверхонь, що мають нерівну світлову поверхню) і для роботи пір'ям.

Кисть - інструмент для роботи фарбами. Кисті розрізняються за розміром і формою - круглі, плоскі і овальні. Виготовляють їх з щетини, хвостів борсуків, білок і інших звірів. Круглі кисті незамінні в роботі аквареллю, плоскі застосовують в техніці гуаші.

Необхідним засобом для малювання служить гумка, що вживається при допущенні помилок. Вона повинна бути м'якою і гострокутною.

Контрольні питання

1. Чому для успішного вивчення техніки, малюнка необхідно знати про матеріали для малювання?
2. Що ви знаєте про олівці і фарби?

Тема: Техніки малюнка і її різноманітність

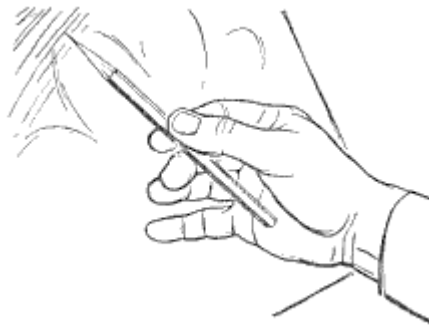
Початківці в малюванні стикаються з труднощами, які виникають перед ними через невміння правильно тримати олівець в руці, незнання організації робочого місця, прийомів роботи.

В процесі малювання з натури, по пам'яті і представленню різних предметів навколишньої дійсності здобувачі освіти опановують технікою малюнка, яка є системою технічних засобів і образотворчих прийомів, завдяки чому на плоскій поверхні паперу народжується зоровий образ того або іншого предмету. Техніку малюнка необхідно освоїти для того, щоб придбати уміння і навички, здатні до рішення важких задач зображення об'ємної форми предметів на площині. Крім того, в грамотно виконаному малюнку вірно передані зміни пропорцій (відповідність один одному всіх частин предмету) і форми залежно від положення предметів в просторі по відношенню до малюючого.

Технікою малювання називають спосіб нанесення на папері різних слідів від олівця, пера, кисті, причому ці сліди - лінії, штрихи, мазки мають бути обдуманими.

Початківці малювати завжди неправильно тримають в руці олівець, користуючись ним, як ручкою для письма. Таке положення малювального

інструменту заважає побудові форми предмету, що зображається. Правильне положення олівця в руці виробляє навички побудови форми, дозволяючи бачити весь малюнок, що дуже важливе для постійного порівняння зображення з натурою (мал. 2). У початківців малювати правильне тримання олівця приводить до незручності і напруги руки, але у міру придбання навички такий стан зникає.

Мал.2 Правильне положення олівця в руці.

Під час побудови форми предмету при правильному положенні руки паперу торкаються тільки інструмент і кінчик мізинця або безіменного пальця, оскільки рука легко повинна на щось спиратися. В цьому випадку сліди олівця на папері не забруднюють її поверхню від тертя долоні.

Освоєння техніки малюнка починають з правильної посадки. Знаменитий російський художник-педагог, який виховав І. Рєпін і В. Серов, П. П. Чистяков говорив, що малюючий повинен сидіти прямо, тільки очима перебігати з натури на малюнок і з малюнка на натуру, тому що предмет стане іншим, якщо змінити місце погляду. Отже, правильна посадка дає можливість дисциплінувати рівень зору. Малювати, потрібно на діловому листі паперу, прикріпленому кнопками до дерев'яного планшета або прямокутного шматка товстої фанери з рівною і гладкою поверхнею. Тверда підставка під папір дозволяє тримати малюнок в нахиленому положенні, тобто перпендикулярно

напряму погляду малюючого, що в свою чергу сприяє прямому положенню тіла і усуває зайві рухи.

Малюнок слід починати легко, не натискаючи олівцем на папір, з проведення ледве помітних ліній, що обкреслюють загальне розташування об'єктів, що зображаються, і знаходження їх пропорцій. Коли правильно вирішена композиція малюнка, переходять до уточнення ліній, посилення їх виразності, ущільнення штрихів, що підкреслюють об'ємність зображення. За допомогою різноманітних штрихів, нанесених на папір за формою предмету, що зображається, і передаючих матеріальну поверхню (фактуру), утворюється загальний тон, в який входять і ретельне опрацювання форми мальованого об'єкту, і виявлення світлотіневих відтінків, і узагальнювальний етап роботи при її завершенні.

При засвоєнні техніки малюнка дуже велику роль виконують позитивне відношення малюючого до роботи, його вміння організувати себе, належний настрій. Слід відкинути існуючу думку про неможливість навчитися малювати без природжених здібностей. Кожен здобувач освіти може успішно освоїти образотворчу грамоту, приклавши, природно, працю, старання і наполегливість в досягненні поставленої мети. Зрозуміло, на шляху до цієї мети спочатку підстерігають невдачі, але віра в свої сили, необхідна напруга і узгоджена робота розуму, око і руки приведуть малюючого врешті-решт до позитивних результатів.

Контрольні питання

1. Від таких чинників залежить засвоєння техніки малюнка?
2. Які принципи ведення технічно грамотного малюнка?
3. Чому початківцю малювати необхідні самоорганізація, воля і наполеглива праця?

РОЗДІЛ 2. МАЛЮВАННЯ ПЛОСКИХ ПРЕДМЕТІВ

ГЕОМЕТРИЧНОЇ ФОРМИ

Тема: Початкові вправи по малюванню

Перші практичні вправи, направлені на освоєння техніки малювання, слід почати з проведення прямих ліній. Малюючому, що починає, нелегко провести пряму лінію від руки. Складність виконання такої вправи зв'язана з невпевненістю здобувача освіти, а ще більше з переконанням, що він не зможе провести лінію без лінійки. Незграбні сліди олівця на папері немов би підтверджують це. У всіх початківців малювати виникає бажання удатися до допомоги лінійки і інших допоміжних засобів. Цього робити не слід. Вчитися малювати - значить поступово знаходити знання, уміння, навички, упевненість в собі, твердість, спритність і необхідну гнучкість руки, що все більш вміло тримає олівець. Таким чином, всі лінії в малюнках проводять від руки.

Перший етап вправ в проведенні ліній - робота олівцем в горизонтальному напрямку. Перш ніж провести першу пряму, слід освоїти рух руки зліва направо. Виконавши декілька таких рухів і відчувши упевненість, можна легко і вільно провести підряд декілька паралельних прямих, стежачи весь час за горизонтальною кромкою листу як за орієнтиром. Успіх приходить до того, хто зуміє позбавитися скутості і напруги.

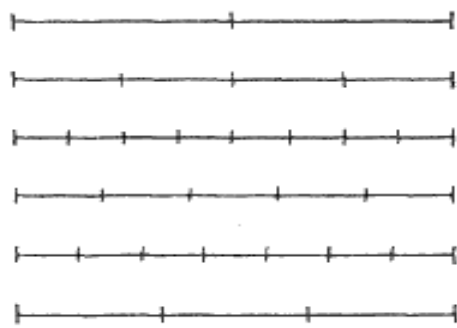
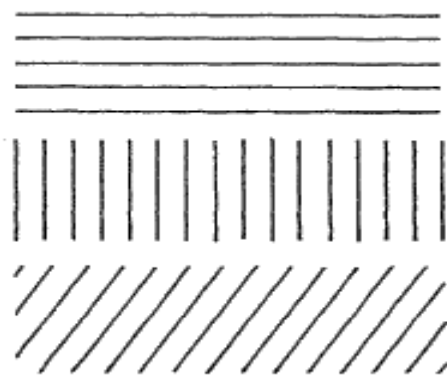
Планшет з прикріпленим листом паперу повинен бути нерухомим. Малюючому ця нерухомість паперу надасть безперечну користь надалі, оскільки що багато вчаться в ході роботи прагнуть для зручності обертати лист. В цьому випадку виробляється шкідлива звичка, гальмуюча навчання малюванню. Прямо розташований лист паперу розвиває рухову координацію руки, окомір і відчуття пропорцій. Постійне бачення горизонтальних і

вертикальних крамок листу, строго паралельних краям мольберта або планшета, сприяє зібраності малюючого і «коректує» його око, допомагаючи уникати помилки при побудові горизонтальних і вертикальних напрямів форми предмету.

У вправах по проведенню ліній від руки важливо керуватися певними правилами:

- ✓ Горизонтальні лінії проводять рухом олівця зліва направо, вертикальні - зверху вниз. Похилі лінії в будь-яких напрямках також проводять рухом руки зверху вниз.
- ✓ Другий етап вправ пов'язаний з проведенням прямих ліній з вертикальними і похилими паралелями (мал. 3).

Ці вправи направлені на розвиток окоміру і відчуття пропорцій. Дотримання пропорцій - одна з основних задач вивчення основ образотворчої грамоти. Окомір і відчуття пропорцій розвиваються в початкових вправах по проведенню прямих ліній і розподілі цих ліній на парне і непарне число рівних частин, надалі - в малюванні з натури.

Мал.3 Проведення прямих ліній	Мал.4 Дотримання пропорцій
-------------------------------	----------------------------

Спочатку пряму лінію, горизонтальну або вертикальну, ділять навпіл, потім - на чотири рівні частини, на вісім і більш парних частин (мал. 4). Важче ділити пряму лінію на непарне число рівних частин. При виконанні цієї вправи слід

враховувати, що розподіл прямої лінії на рівні відрізки вимагає прояву більшої активності і дисципліни здобувачів освіти.

Контрольні питання

1. Чому потрібні початкові вправи по малюванню?
2. Які правила малювання необхідно дотримувати?

Тема: Малювання геометричних фігур

Подальший розвиток руки і окоміру, придбання нових знань, умінь і навиків пов'язані з вправами по зображенню прямих, гострих і тупих кутів, квадратів, прямокутників, трапецій, ромбів, дуг, кіл, овалів.

Пристаючи до цих вправ, слід спочатку потренуватися в проведенні коротких ліній під нахилом. Коли рука знайде необхідну рухову координацію, можна побудувати прямий кут. На поверхню папери наносять легкі лінії, відклавши на них однакові відрізки. Після цього роблять контури прямого кута виразніше. Гострий кут повинен бути менше прямого, тупий - більше, але спосіб їх зображення буде таким же, що і при малюванні прямого кута.

Квадрат потрібно малювати за допомогою осей і діагоналей. Віссю називають тонку пряму лінію (горизонтальну або вертикальну), що проходить через середину геометричної фігури або якого-небудь предмету циліндрової, конічної і інших форм. Зрозуміло, вісь присутня тільки в різних графічних зображеннях. Діагональ же служить образотворчим елементом, що проходить навскоси між кутами (наприклад, між верхнім правим і нижнім лівим). Осі і діагоналі при побудові квадрата бувають і як пересічні в центрі, і як розмірні допоміжні елементи.

Прямокутник зображають таким же способом, що і квадрат, виключаючи лише абсолютну рівність сторін. Спочатку намічають осі, від місця перетину

яких слід відкласти управо і вліво великі, але однакові відрізки, а вгору і вниз-менші. Потім проводять діагоналі, щоб в них перетиналися сторони прямокутника.

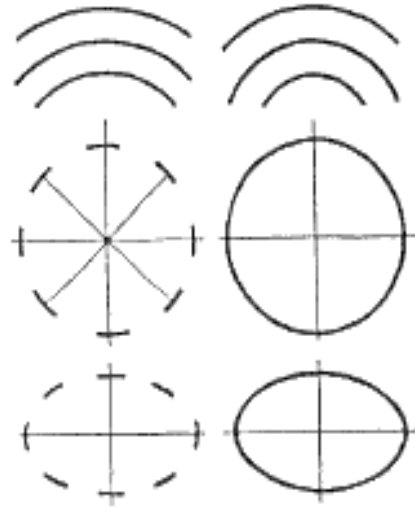
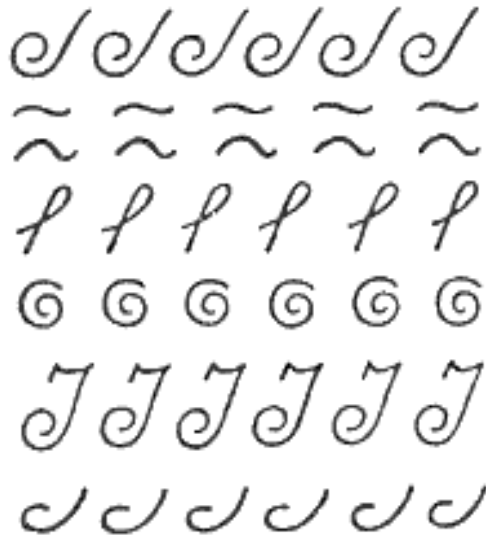
Трапецію малюють також за допомогою осей. Відклавши від центру перетину по вертикалі певні відрізки, проводять паралельні горизонталі лінії. На них відкладають різні відрізки і, з'єднавши контурами крапки, одержують фігуру, звану трапецією.

Ромб будують по осях, від центру перетину яких відкладають певні відрізки.

Криволінійні контури - дуги, кола і овали - мають для початківця малювати певну складність, викликану проведенням плавних контурів. Навчитися упевнено і чітко проводити від руки плавні криві дуже важливо зважаючи на різноманітність форм видимих предметів, багато хто з яких складається з округлих поверхонь. Крім того, вправи по проведенню криволінійних контурів корисні для подальшого розвитку руки.

Перед виконанням вправ слід провести «розминку» у вигляді написання криволінійних фігур, плавна форма яких нагадує елементи рукописних букв (мал. 5).

Дуги, кола і овали малюють за допомогою допоміжних прямих ліній, без яких виконати цю вправу майже неможливо. Наприклад, перед проведенням дуги потрібно зобразити відрізок прямої, після чого легше зробити дотичну до нього криву. Коло не можна намалювати без заздалегідь позначених перетином під прямим кутом двох осей центру і розмічених на осях зарубками однакових відрізків, відкладених від того ж центру. Так само за допомогою осей малюють овал.

Мал.5 Елементи рукописних букв	Мал.6 Геометричні фігури
--------------------------------	--------------------------

При виконанні вправ по малюванню геометричних фігур слід звертати особливу увагу на роль допоміжних побудов, які визначають форму кожного зображення в цілому. У міру практичного ознайомлення з складнішими способами малювання доведеться переконатися в значенні саме допоміжних побудов (мал. 6).

Контрольні завдання

- ✓ Намалуйте усередині квадратів прості узор, використовуючи графітний олівець.
- ✓ Зобразіть одними контурами олівця дві-три різних квітки.

РОЗДІЛ 3. МАЛЮВАННЯ ОРНАМЕНТІВ

Тема: Види орнаменту

Орнамент (від лат. **ornamentum** - прикраса) - узор, складений з елементів рослинного і тваринного світу, а також геометричних форм, що ритмічно

чергуються. Головною особливістю орнаменту окрім ритму є стилізація, тобто декоративне узагальнення всіляких природних форм шляхом спрощення їх малюнка.

Поява орнаменту в якнайдавніші часи, ймовірно, була викликана прагненням первісних людей упорядкувати за рахунок прикрашаючих елементів (зигзагоподібні лінії, ромби, концентричні круги і т. п.) зовнішню примітивну форму судин з глини. Можливо, що ідею узору наш первісний предок «підглянув» у сплетеної з лози корзини. В усякому разі, численні археологічні знахідки в місцях розкопок стародавніх стоянок підтверджують вірогідність саме такого походження орнаменту.

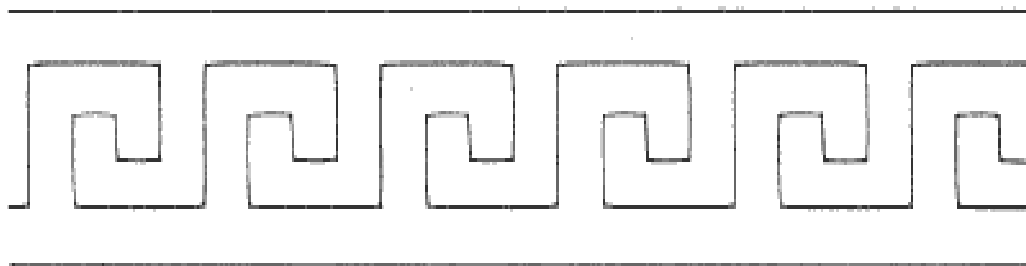
Орнамент завжди застосовувався широко як декоративне оформлення виробів, необхідних людям в побуті і практичній діяльності. Він складає основу декоративно-прикладного мистецтва. Без орнаменту не обходяться у виробі художніх промислів, кераміці, текстилі.

Орнамент відрізняється надзвичайно різноманітними мотивами, характер яких залежить як від природних умов, так і національних образів, уявлень, звичаїв і т.д. Наприклад, орнамент північноамериканських індіців абсолютно відмінний від множинних орнаментальних форм індіців Південної Америки.

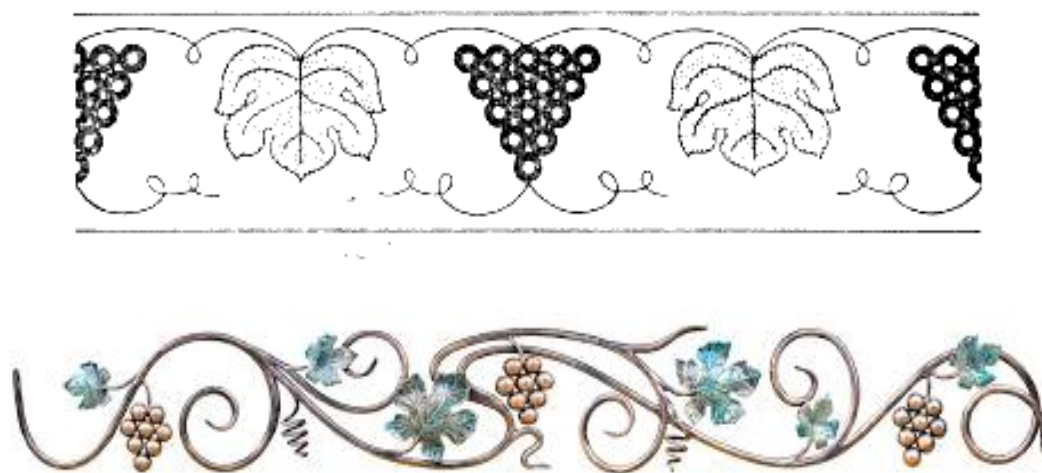
Орнаменти поділяються на плоскі і рельєфні. У особливу групу об'єднуються ті з них, в яких поєднуються рельєф і колір. Своєрідність мають рельєфні узорі, використовувані при виготовленні таких кондитерських виробів, як печення, пряники, шоколад. Істотною особливістю орнаменту служить чітко виражений ритм. Повторення однієї і тієї ж групи елементів в узорі носить назву мотиву, або раппорта.

Одномотивом називають узор, в якому ритмічно повторюється один і той же мотив. Наприклад, одно мотивним є знаменитий старогрецький орнамент під назвою «меандр» (мал. 7). Часто зустрічається в орнаменті ритмічне повторення двох різних мотивів і більш (мал. 8).

Залежно від мети і призначення розрізняють три види орнаменту, які прийнято вважати основними: стрічковий, сітчастий і композиційно замкнутий. Стрічковим називають орнамент, що має вид стрічки або смуги. Такий орнамент складається з елементів які повторюються і обмежений з двох сторін- зверху і знизу. Стрічковий орнамент підрозділяється на фриз, бордюр і облямівку."

Мал.7 Орнамент «меандр»

Мал.8 Види орнаменту

Фриз є орнаментованою композицією, призначеною для декоративного оформлення верхньої частини стіни або всередині, або зовні будівлі.

Бордюр - це смуга, що підкреслює краї якої-небудь площини або об'ємної форми. Бордюрами, наприклад, прикрашають торти.

Облямівка є візерунковою смугою, що обрамляє площину. Широко застосовується на скатертинах, блюдах, килимах.

Мотиви сітчастого орнаменту рівномірно розповсюджуються у всі сторони на чіткій геометричній основі, що нагадує сітку. Форми сітчастого орнаменту - квадратні, прямокутні, трикутні, ромбічні . Рідше зустрічаються прикраси, де форма сітки утворена паралелограмами.

Композиційно замкнутий орнамент є мотивом, укладеним усередині квадрата, багатокутника або круга. Вписаний в круг узор одержав назву розети. Декоративна прикраса торта частково нагадує розету.

Контрольні питання

1. Що таке орнамент?
2. Які основні види орнаменту вам відомі?

Тема:Малювання орнаментів

Досягну, захоплюючи і продуктивну роботу складає малювання орнаментів. Значення вправ в зображенні узорів не можна переоцінити, оскільки саме тут переслідуються найістотніші учбові цілі вивчення способів і прийомів побудови орнаментальних мотивів, необхідних в художній обробці поверхні торта.

Вправи в малюванні орнаментів розвивають відчуття композиції. Уміння складати зображення і одночасно його компоувати на площині - основа образотворчої грамоти.

Простий узор - два різних по діаметру круга, розташованих усередині квадрата, - перша вправа, завданням якої буде ознайомлення з правилами зображення.

Через середину горизонтально розташованого листа паперу проводять від руки вертикальну пряму лінію без натиску олівця, а потім під прямим кутом до

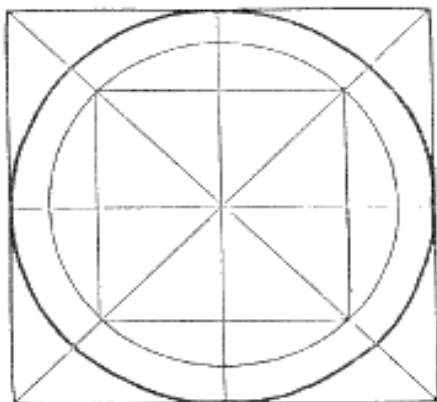
неї - горизонтальну. На одержаних осях у всі сторони від центру їх перетину відкладають за допомогою зарубок приблизно однакові відрізки. Через зарубки паралельно осям проводять прямі, які, перетинаючись, утворюють геометричну фігуру - квадрат.

Новим етапом роботи буде з'єднання кутів побудованого квадрата діагоналями, за допомогою яких легше намалювати замкнуту криву - круг, що сполучається із сторонами квадрата. Щоб це зробити, користуються методом відкладання тих же відрізків від центру діагоналей, співпадаючого з центром осей квадрата, які вже використані при його побудові. Потім слід легко з'єднати точки відрізків плавною кривою лінією, одержуючи таким чином перший круг усередині квадрата.

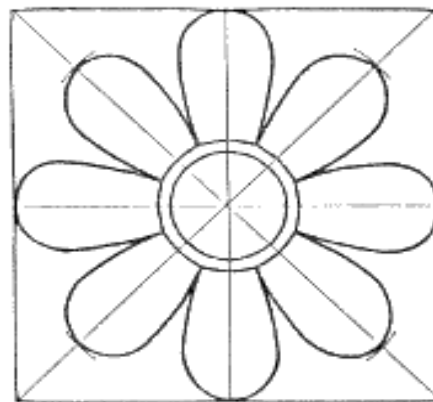
Другий, менший по діаметру, круг усередині квадрата будують точно такий же.

Цю вправу можна урізноманітнити побудовою ще одного квадрата між двома кругами (мал. 9).

Після малювання простого узору слід ускладнити роботу. Побудова нового малюнка - стилізованої квітки - виконують за принципом зображення від руки квадрата і круга, потім меншого круга і т.д. (мал. 10).

Мал.9 Малювання орнаменту

Мал.10 Стилiзована кiвка

У зв'язку з тим що в малюванні всіх видів орнаменту використовують геометричні побудови, що грають важливу роль в компоновці узорів, і принцип

зображення квадрата, круга, овалу і т.п. вже відомий на основі попередніх вправ, можна приступити до самостійної роботи над виконанням стрічкових і сітчастих орнаментів. Слід постійно пам'ятати про те, що відмітною особливістю орнаменту є стилізація природних форм. У малюнках можна використовувати будь-які рослинні мотиви, а як зразок узяти, наприклад, листівки з кольоровими фоторепродукціями кольорів, щоб на їх основі стилізувати, творчо переробити форми конкретних рослин в орнаментальні.

Зображення стрічкового орнаменту починають з проведення через всю довжину листу двох паралельних прямих, відстань між якими повинна складати не менше 50 мм. Лінії проводять від руки, одержану смугу ділять на рівні частини по вертикалі, а потім залежно від форми мотиву роблять всі побудови, що дозволяють однаково намалювати кожен його частину.

Мета малювання сітчастого орнаменту - закріпити знання і навички в зображенні узору. Всі малюнки необхідно виконати графітним олівцем.

Контрольні питання і завдання

1. Чому при побудові малюнка орнаменту враховують особливості геометричної форми?
2. Намалюйте різні геометричні фігури і придумайте форму узору, яка поєднувалася б з кожною з них.

РОЗДІЛ 4. МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ

Тема: Малювання з природи - шлях активного вивчення дійсності

У оволодінні образотворчою грамотою головним ускладненням для учнів є малювання з природи. Важкість викликана тим, що на плоскому листі паперу

потрібно зобразити подібність якого-небудь предмету, що знаходиться перед очима, об'ємною формою, яку слід передати правдиво і виразно - олівцями або фарбами. Передати на плоскому листі паперу об'ємну (тривимірну) форму того або іншого предмету - значить вирішити певну задачу в малюванні. Здібність до рішення подібних задач виробляється в копіткій праці по практичному вивченню закономірностей перспективи і світлотіні, які здійснюються в малюнку за допомогою ліній і тону. Кожна людина здатна відчувати об'ємність предметів і дотиково, і зорово. Але далеко не кожен може намалювати об'ємний предмет, навіть якщо має здібності, але не знає законів перспективи і світлотіні. Отже, потрібно вчитися малювати об'ємні предмети, і цим опановує врешті-решт кожен, хто хоче засвоїти образотворчу грамоту.

Малювання з природи є складним процесом, в якому органічно зливаються воедино учбово-пізнавальні і творчі цілі і задачі. Щоб навчитися малювати з природи, потрібно послідовно і постійно накопичувати знання, спостереження і уявлення і відображати побачене і осмислене на папері у вигляді малюнка або нарису. Основною задачею при цьому завжди буде міцне знання особливостей будови форми предмету, тобто його внутрішньої, невидимої основи, так званої конструкції. Весь наочний світ складається з поєднання геометричних тіл - куба, кулі, паралелепіпеда, піраміди, конуса і т.д.

Навчитися малювати з природи можна за умови, що ми прагнути до уміння «бачити» природу і представлення в своїй уяві її графічного або живописного образу. Необхідно розглядати лист паперу як якийсь простір і уміло компонувати на ньому образ, реалізуючи зображення лініями, штрихами, тоном, кольором і т.д. «Бачити» означає не те ж, що дивитися. Тварини і птахи наділені здатністю дивитися, часто значно перевершуючої людські можливості, але людина дивиться осмислено, аналізуючи форми, що відмінно розуміються їм, і явища навколишнього світу, наділяючи їх образністю і розвиваючи на їх основі свою творчу фантазію.

Малюнок є зображення об'ємно-просторової форми. Таке зображення досягається за допомогою навиків, вироблених в ході попередніх вправ по освоєнню технічних прийомів роботи олівцем, розвитку зорово-рухових координації, пошукам практичних шляхів зображення форми усередині площини і т.д. Малювання з природи необхідно почати з вивчення закономірностей, засвоєння яких допоможе справитися з виниклими труднощами. Знайомство з правилами перспективи означає оволодіння початковими основами малювання з природи.

Контрольні питання

1. Що означає малювання з природи?
2. Які основні закономірності зображення потрібно добре засвоїти, щоб навчитися малювати з природи?
3. Чому малювання з природи є основним видом практичного освоєння образотворчої грамоти?

Тема: Перспектива

Всі люди бачать навколишній простір відповідно до свого зорового сприйняття. Воно таке, що ближні до людини предмети виглядають за розмірами великими, ніж такі ж, але розташовані далі. Переконатися в цьому допоможуть, наприклад, спостереження багатопверхових будинків на міському проспекті або телеграфних стовпів. Явище, коли людина бачить об'єкти такими, що зменшуються у міру їх видалення, одержало назву перспектива (від лат. *perspico* - ясно бачу). Закони перспективи були відкриті в епоху Відродження. Розробкою теорії перспективи як методу зображення просторових форм на площині займалися багато видатних художників, наприклад Леонардо да Вінчі, Дюрер і ін.

Знання законів перспективи допомагає малювати предмети такими, якими люди бачать їх в житті. Тому малюнок на плоскому листі паперу виглядає просторовим зображенням.

Художники розрізняють три види перспективи: наглядову, лінійну і повітряну.

- ✓ *Наглядова перспектива* виводиться з досвіду безпосереднього спостереження простору.
- ✓ *Лінійна перспектива* ґрунтується на способах геометричної побудови перспективних зображень.
- ✓ *Повітряну перспективу* слід розглядати як зміну за кольором і тону що знаходяться на різній відстані від спостерігача предметів під впливом повітряного середовища.

Класичний приклад перспективи очевидний при спостереженні прямого шляху залізниці (мал. 11).

Такі поняття, як поле зору, точка зору, картинна площина, лінія горизонту, точка сходу, необхідно знати, щоб засвоїти правила перспективи .

Частина простору, яку людина може охопити поглядом, називають полем зору.

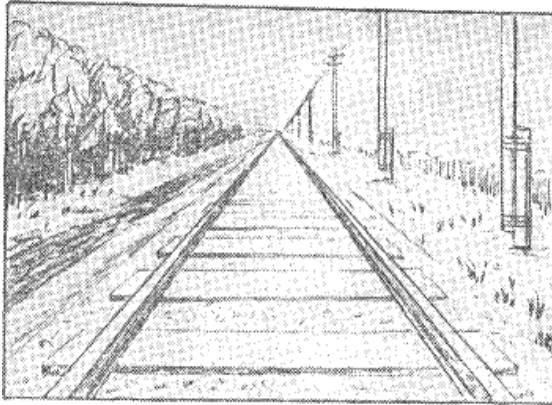
Точка зору - місце, з якого людина дивиться на предмети, розташовані в просторі.

Картинною площиною називають площину, на якій предмети зображаються такими, якими їх бачить малюючий.

Лінія горизонту - це пряма, проведена на картинній площині. У naturі вона відповідає межі зорового спостереження і співпадає з рівнем очей малюючого.

Перспективні зображення створюють за допомогою ліній, що доходять до лінії горизонту. Місце перетину цих ліній називають точками сходу.

Обмежуватися тільки знанням правил і спостереженням явищ перспективи не можна. Тим, що вчиться необхідні практичні вправи в зображенні перспективного скорочення.

Мал. 11 Шлях залізниці

Контрольні завдання

- ✓ Намалюйте квадрат в різних положеннях по відношенню до лінії горизонту з однією точкою сходу.
- ✓ Зобразіть коло в перспективі.

Тема: Композиція малюнка

Не менше значення, ніж знання перспективи, має і знання правил розташування зображення, тобто уміння компоувати малюнок на площині паперу.

Що вчать, коли беруть чистий лист паперу, щоб виконати на ньому зображення, повинні зразу ж з'ясувати собі, яким воно буде. Іноді вони, не ознайомившись з правилами розташування зображення, поспішають нанести перші лінії де потрапило, забуваючи про те, що вийде з подібної образотворчої діяльності. А виходить або маленький, або дуже великий, або зсунутий убік малюнок.

Перш за все потрібно вибрати формат паперу, відповідний формі зображається з натури або по пам'яті предмету. Якщо предмет високий або подовжений, вибирають формат вертикальний або горизонтальний (натура як би сама підказує вибір формату). Стандартна форма листу із звичного альбому в цьому значенні утруднень перед малюючими не ставить. Таким чином, в малюнку завжди повинна бути організована поверхня, тобто дотримані відносини між площиною паперу і нанесеним на неї графічним зображенням. Розташування мальованого предмету полягає в рівновазі його частин між краями паперу, внаслідок чого утворюється своєрідна злагожденість площини листу і малюнка.

Лист паперу для малювання служить своєрідною картинною площиною. Очі людини влаштовані так, що його поле зору обмежується теж як би рамою. При цьому увага спостерігача фіксується на певному зоровому центрі. Тому в полі зору «комонується» предмет або явище, які слід перенести на картинну площину паперу.

Компоновку малюнка можна вдало виконати за допомогою так званого «видошукача» - прямокутного отвору, вирізаного в невеликому клаптику паперу. Малюючий дивиться через цей отвір, краї якого чітко відмежовують спостережувані предмет або явище, і таким чином у нього з'являється додаткова можливість справитися із задачею розміщення зображення на картинній площині паперу. Проте завжди застосовувати такий «видошукач» не слід, бо це обмежує творчі здібності малюючого.

Труднощі компоновки зображення на листі паперу виникають ще і внаслідок того, що існує складність зорового визначення розмірів і співвідношень частин предмету.

Відношення висоти предмету до його довжини (ширині) і відношення його елементів між собою і до цілого входять в поняття пропорції. Основний спосіб визначення пропорцій - порівняння одних частин предмету з іншими на око.

Перш за все треба знайти загальні розміри предмету по горизонталі і вертикалі, а потім визначити співвідношення основних і другорядних деталей між собою і з цілим предметом.

При компоновці малюнка на папері виявляється також одна істотна особливість нашого зору, яка підводить початківців малювати. Вона полягає у тому, що око сприймає видиме трохи інакше, ніж свідомість і розум. Наприклад, якщо виконати малюнок гіпсової моделі циліндра так, щоб уявна лінія горизонту розташовувалася точно по геометричному центру листу паперу, а відстань від країв листу до бічних меж предмету теж були абсолютно однаковими, то нашому зору дане зображення покажеться дещо зміщене і вниз і вліво. Чому так здається? Ймовірно тому, що нижню половину листа ми розцінюємо зором як підстава, що підтримує верхню половину, а вона як би тисне, стискає нижню, і малюнок нібито «важчає». Зсув зображення вліво сприймається так зором через звичний для всіх людей спосіб читати зліва направо, під час переходу вулиці спочатку подивитися наліво і т.д. Та і пересувати очі зліва направо зручніше, ніж навпаки. При погляді на малюнок вироблена звичка дивитися зліва направо виділяє ліву сторону зображення, яка зором переважає праву. Отже, до оволодіння знаннями і навиками початківець малювати зазнає труднощі в розміщенні зображення на площині, і лише практична робота по засвоєнню правил і закономірностей малювання з природи допоможе йому справитися з цією задачею.

Контрольне завдання

- ✓ Зробіть декілька вправ по композиції малюнка в зображенні з природи окремих предметів домашнього ужитку: чайника, чашки, кухля, тарілки і т.п.

Тема: Поняття про світлотінь

Малювання з натури полягає в передачі зображення предмету таким, яким його сприймає зір людини. Ми бачимо мир, оскільки існує світло: від сонця, лампи і т.д. Людина сприймає дійсність завдяки відображеному світловому промінню, що потрапляє в око. Освітлені предмети, розташовані в просторі, видно нам як об'ємні. Об'ємна форма предмету відповідно до його конструктивної будови визначається грою світла і тіні.

Об'ємний формою предмет зображають таким чином. Спочатку на папері проводять лінії, завдяки яким предмет компонується на площині. Потім поступово з'являються контури, що характеризують зовнішній вигляд даного об'єкту малювання. Далі легкими штрихами моделюють об'ємність предмету. Штрихи показують в зображенні освітлені і затінені ділянки, видимі в натурі. Закінчується робота над малюнком предмету, коли в зображенні вірно передані світлотіневі (тональні) відносини характеризують образ цього реально існуючого предмету.

Для засвоєння правил передачі в малюнку тональних відносин необхідно ознайомитися з поняттям градацій (поступових переходів від одного до іншого) світла і тіні.

Поверхня кожного предмету має безліч окремих ділянок, які розташовуються під різними кутами до джерела світла. На одні ділянки світло потрапляє прямо, по інших ковзає або відображається на них. Таке явище розподілу світла на поверхні предмету одержало назву світлотінь.

Найбільш освітлена частина предмету, тобто ділянка поверхні, прямо звернений до джерела світла, називається *світлом*. Найсвітлішу ділянку повністю освітленої поверхні предмету (таке явище спостерігається найчастіше на скляних, полірованих і інших глянсових поверхнях предметів, що мають опуклу і увігнуту форми) називають *відблиском*.

Ковзаюче проміння світла утворює на поверхні предмету ще один компонент світлотіні - *півтінь*.

Отже, освітлена частина поверхні предмету характеризується трьома градаціями світлотіні: світлом, відблиском і півтіню.

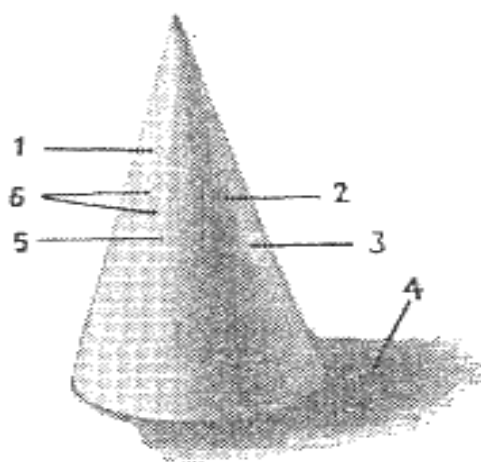
Протилежна світлу, неосвітлена сторона предмету занурена в тінь. Окрім власної тіні предмету від нього утворюється падаюча тінь.

Власна тінь освітлюється відображенням від навколишніх стін або інших предметів світлом. Це висвітлення тіні називається *світловим рефлексом*.

Тінь власна, тінь падаюча і світловий рефлекс - компоненти такого поняття, як тінь.

Таким чином, необхідно знати порядок розподілу на поверхні предмету наступних градацій світлотіні: 1 - відблиск, 2 - власна тінь, 3 - рефлекс, 4 - падаюча тінь, 5 - півтінь, 6 - світло(мал. 12).

Без знань правил світлотіні не можна добитися в малюнку передачі об'ємної форми предмету. Можна старанно відтушувати темні місця в зображенні, але це буде плоский малюнок з світлими і темними плямами олівця. Різні предмети відрізняються один від одного за кольором. Малюнок, виконаний графітним олівцем, виглядає безбарвним зображенням (чорно-білим).

Мал.12 Світлотіні

Уміле відтворення світлотіневих поверхонь мальованого предмету припускає передачу на площині всього ладу спостережуваних в натурі градацій: від найсвітлішого до найтемнішого тону. Малюючий має в своєму розпорядженні дуже обмежені засоби для передачі на папері яскравого світла або глибокої по чорноті тіні (колір паперу, наприклад, у багато разів темніший за сонячне світло). Досягти в малюнку буквальної відповідності натурі при яскравій її освітленості неможливо. Проте рисунки досвідчених художників створюють враження, що світло в них яскраве, а тінь дуже глибока. Художники досягають цього вірно знайденими на папері тональними відносинами. Слово тон стосовно малюнка означає ступінь освітленості поверхні предмету або його частини з урахуванням кольору, освітленості і т.п. Таким чином, за допомогою тону можна добитися на білому папері не дуже м'яким графітним олівцем тих пропорційних натурі відносин, які передадуть в малюнку простір, об'єм, матеріальні властивості предметів, що зображаються.

Проілюструємо значення тону прикладом. Якщо порівняти яскраво освітлену гіпсову модель куба (гіпсові моделі геометричних тіл і скульптурних зліпків малюють, як правило, при штучному освітленні, оскільки цим самим підкреслюється об'ємність предметів, що дуже важливе для вивчення основ образотворчої грамоти) з білим папером, то можна своїми очима переконатися у тому, що в даному випадку модель виглядатиме світліше. Відтворити в малюнку цю яскраву білизну гіпсу допоможе передача в зображенні діапазону тонального ладу природи.

Отже, тільки пропорційні відносини, тональний лад від світлого до темного роблять малюнок предмету вірно вирішеним зображенням.

Контрольні питання

- 1.Що таке світлотінь?
- 2.Назвіть всі градації світлотіні.
- 3.Що таке тональні відносини в малюнку?

Тема: Послідовність роботи над малюнком

Для оволодіння основами образотворчої грамоти передбачається чітке дотримання етапів послідовної роботи над малюнком.

У малюванні з природи весь процес роботи над виконанням зображення слід розділити на декілька етапів. Такий розподіл необхідний як для засвоєння окремих понять, так і для оволодіння практичними навиками малювання з природи. Робота над малюнком в строгій послідовності означає йти від загального до приватного і від приватного до загального.

Першим етапом такої роботи буде компоновка зображення на площини листу паперу і визначення загальної форми мальованого предмету.

Перш ніж нанести на папір перші лінії, слід ретельно вивчити природу шляхом спостереження її з усіх боків і помітити характерні особливості як всього предмету, так і його складових частин.

До побудови малюнка приступають, коли правильно намічена загальна форма предмету. На цьому етапі роботи особливо корисно враховувати основні пропорції предмету. Працюючи над конструктивною формою предмету і встановлюючи основні поверхні, що обмежують велику форму, помічають, як одна поверхня пов'язана з іншою. Але не можна упускати з виду загальну форму. При побудові потрібно нанести легку світлотінь на межі і площини, що йдуть в глибину.

Після закінчення побудови переходять до моделювання форми тоном.

Світлотіньове моделювання, будучи основою передачі об'єму в зображенні, пов'язане з визначенням тональних відносин. Але роботу над тоном не можна розглядати як всього лише штрихування (або тушування) поверхні малюнка, відірвану від задач побудови. І побудова форми предмету, і єдність тонального рішення в зображенні передбачають підсумкову цілісність малюнка. На цьому етапі роботи потрібне детальне опрацювання всіх елементів.

Підведенням підсумків служить узагальнення зображення.

Узагальнення малюнка - це створення в зображенні узгодженості всіх елементів, коли в ньому немає дуже контрастних частин, вірно передані пропорційні натурі светотеневіє відносини.

Контрольні питання

- 1.Для чого потрібно добре знати всі послідовні етапи роботи над малюнком?
- 2.Чому при завершенні роботи над малюнком необхідне узагальнення світлотіневих відносин?

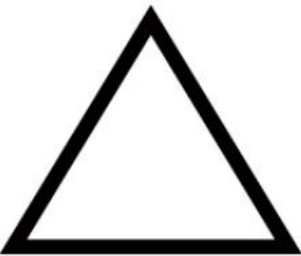
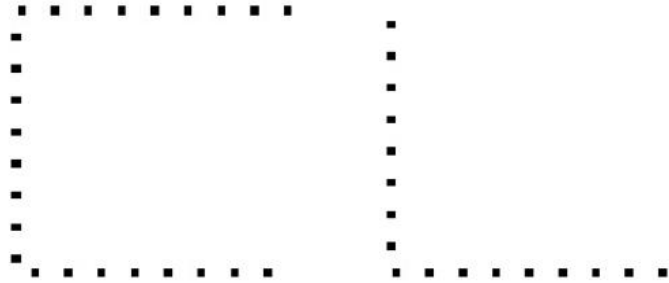
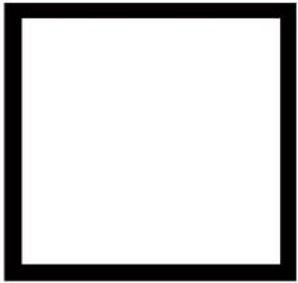
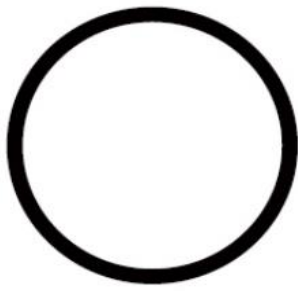
РОЗДІЛ 5. МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ

ОБ'ЄМНИХ ПРЕДМЕТІВ ГЕОМЕТРИЧНОЇ ФОРМ

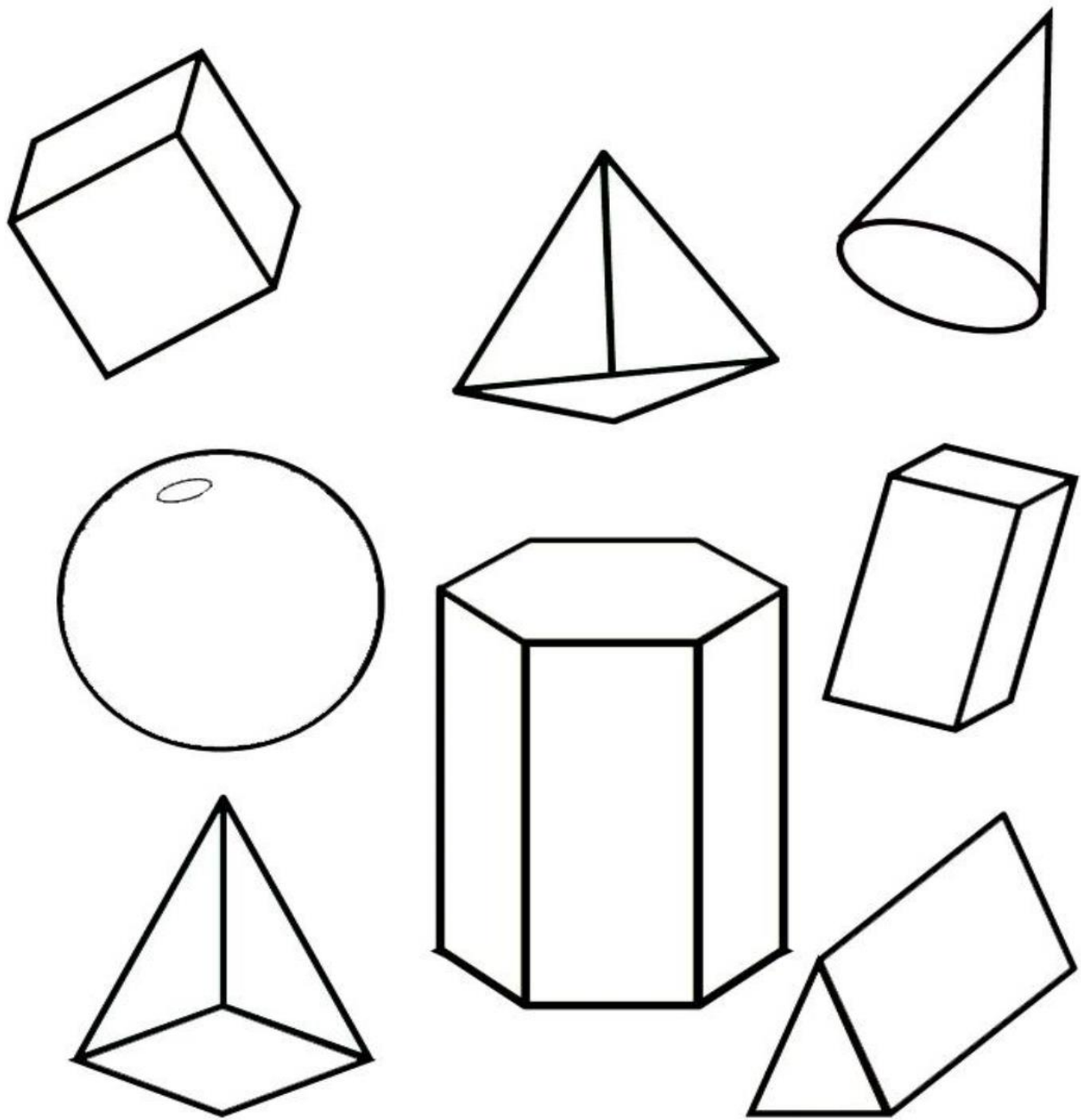
Тема: Малювання з природи куба

Майбутньому кондитеру необхідно вивчення найпростіших прийомів основ малюнка й композиції для розвитку почуття художнього смаку й пропорцій, які він буде застосовувати в професійній діяльності. Вчитися малюванню починають з найпростіших предметів. (мал.13)

Щоб зобразити який-небудь предмет, необхідно мати про нього, про його форму ясну об'ємно-просторову уяву. Треба уважно розглянути предмет, а потім вибрати таке місце для малювання, щоб бачити його у трьох вимірах: попереду, збоку, зверху й на такій відстані, щоб можна було охопити поглядом як саму постановку, включаючи цей предмет, так і свій малюнок. (мал.14)

Мал.13 Найпростіші предмети

Мал.14 Геометричні тіла

Геометричними тілами називають об'ємні предмети з чіткими гранованими, кульовими, циліндровими і конічними поверхнями: куб, паралелепіпед, призма, піраміда, куля, циліндр, конус.

Гіпсову модель куба як найзрозумілішого за формою геометричного тіла використовують для першої вправи в малюванні з натури об'ємних предметів.

Модель слід яскраво освітити і помістити на темному фоні, щоб створити контраст. У куба шість однакових граней, що у зв'язку з чим вчиться легше подолати труднощі в передачі об'ємно-просторового зображення.

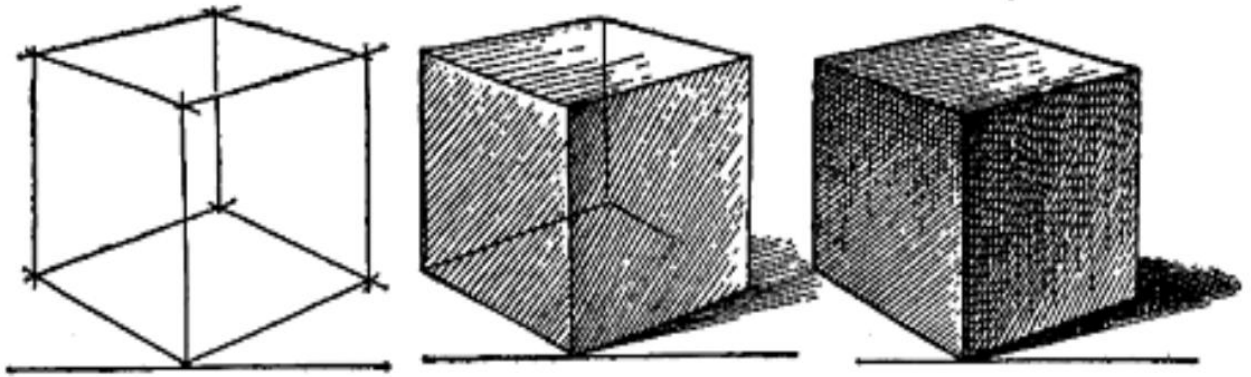
Перед малюванням гіпсової моделі необхідно повправлятися в замальовках дротяної моделі, яка дає можливість побачити відразу декілька закономірностей зміни форми предмету і розташування граней (наочна ілюстрація законів перспективи).

Починаючи побудову моделі куба, слід дуже уважно розглянути природу. Куба поверхні (грані) твірних і характер його об'єму підкреслюються яскравим освітленням і градаціями світлотіні. Модель повинна бути розташована нижче лінії горизонту, тобто нижче за рівень зору малюючого. Кожен учень бачитиме природу тільки з своєї точки зору, міняти яку не можна, оскільки з цим змінюється положення предмету. Зрозуміло, не можна розуміти точку зору як абсолютно нерухоме положення голови і очей малюючого. Слід вибрати точку зору і постійно повертатися до неї, щоб в процесі всієї роботи бачити предмет, що зображається, в незмінному положенні (мал. 15).

Бачити природу, тобто знаходитися від неї на відстані, слідує по вимірюванню потрібного розміру моделі по вертикалі.

Приступаючи до малювання з природи, знаходять пропорційні відносини зображення до розмірів листу, тобто komponують зображення на папері. Одночасно з цим уявляють собі лінію горизонту і положення предмету по відношенню до неї.

Щоб намітити на папері загальну форму куба, потрібно побачити в тривимірній природі загальний плоский силует і легко нанести його контури.

Мал.15 Загальна форма куба

Після цього як загальна форма намічена, переходять до конструктивної побудови куба. Графічно визначити каркас куба допомагає зарисовка дротяної моделі, на якій були видні всі грані. Почати побудову потрібно з нижньої підстави - грані, дотичної з площиною підставки для натурі. Побудова цієї грані неможлива без дотримання правил перспективи. Побудова каркаса куба ведеться без натиску олівця.

Верхню грань куба будують від найближчого ребра, враховуючи також правила перспективи. Побудована нижня грань визначається за допомогою ліній, попарно пересічних в двох точках сходу на уявній лінії горизонту. У ці дві крапки сходяться два ребра верхньої грані.

Об'ємність зображення досягається штрихуванням (тушуванням) з передачею світлотіневих відносин. Виконання малюнка не повинне ділитися на проведення контурів і подальшу обробку поверхні зображення світлими і темними плямами. Малюючи лініями, слід весь час пам'ятати про об'єм, підкреслюючи його легкими штрихами, що наносяться формою. В ході роботи зображення постійно порівнюється з натурою. Щоб не перетемнити малюнок, потрібно знайти граничну силу тіні, по відношенню до якої витримується загальний тон.

В кінці роботи малюнок куба узагальнюють, ослабляють де треба темні місця і пом'якшують світлі.

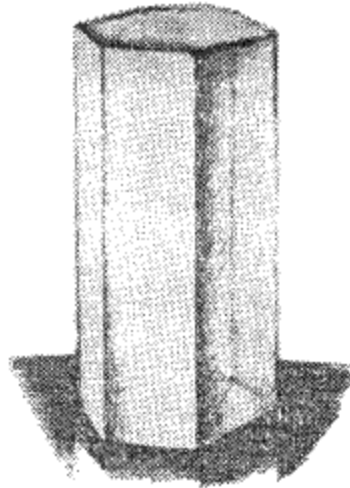
Контрольні завдання

- ✓ Побудуйте на папері декілька зображень каркаса куба і різних положеннях але відношенню до лінії горизонту.
- ✓ Зробіть декілька вправ, направлених на освоєння техніки штрихування і тушування.

Тема: Малювання з природи призми, кулі, піраміди

Геометричним тілом, формою схожим з кубом, є чотиригранна (прямокутна) призма, у якої верхня і нижня підстави мають квадратну форму. Малювати прямокутну призму з природи небагато складніше, ніж куб. У призми бічні грані прямокутні, тому малюнок доводиться компоувати по вертикалі листу паперу. Принципи малювання, полягає в правилах композиції малюнка, закономірностях перспективи, передачі об'ємно-просторової форми предмету засобами світлотіневого моделювання, розповсюджуються також і на зображення чотиригранної призми.

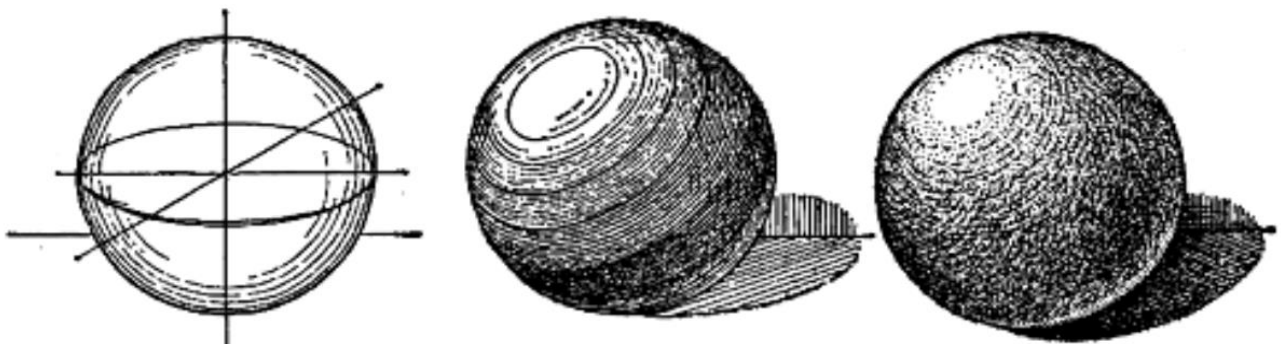
Складність задачі в малюванні з природи геометричних тіл пов'язана із зображенням шестикутної призми. Принцип побудови конструкції форми цієї призми такої ж, не дивлячись на збільшення числа ребер. І тут треба бачити гіпсову модель тіла як би прозорою і зобразити каркас. Уточнення пропорцій і обов'язкове дотримання правил перспективи передують виявленню об'ємності предмету за допомогою світлотіні. Особливістю світлотіневого моделювання поверхні шестигранної і будь-якої іншої багатогранної призми служить поступовість тональних переходів (мал. 16).

Мал.16 Багатогранна призма

Поступове ускладнення задач в малюванні геометричних тіл надає безперечну користь в освоєнні техніки штрихування (тушування). Разом з оволодінням принципами світлотіневого моделювання поверхні зображення у малюючих закріплюються навички в техніці нанесення штрихів. Саме тому малювання кулі понад усе підтверджує виробивши вміння зображати в малюнку освітлену об'ємну форму.

Побудову кулі починають з компоновки його силуету на папері, після чого відзначають місце зіткнення моделі тіла з площиною підставки, провівши до цієї крапки вертикальну лінію, що служить одночасно і віссю, і діаметром кулі (мал. 17).

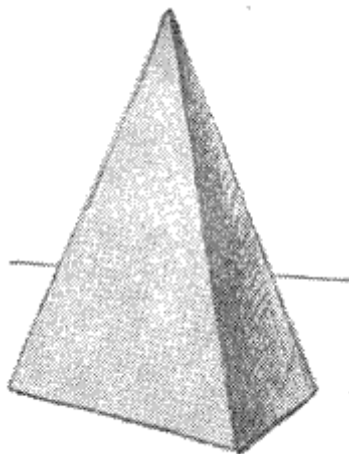

Мал.17 Куля

Потім через середину вертикалі проводять горизонтальну вісь і під прямим кутом один до одного дві похилі. Розміри всіх ліній повинні бути рівні розміру діаметру кулі. Зрозуміло, розміри в малюванні визначають тільки на око, тобто без застосування яких-небудь інструментів типу лінійки або циркуля. З'єднавши прямими лініями всі кінці діаметрів, одержують восьмикутник, завдяки якому легше провести плавну замкнуту криву - межу кулі. Намалювавши межу кулі, слід намітити круглу частину найсвітлішого місця, потім серповидну форму тіні і т.д. Різноманітними штрихами показують тінь і півтінь, виявляючи в зображенні об'ємність. Порівнюючи малюнок з натурою, доводять роботу до кінця.

Як і всі попередні завдання, зображення з натури нового геометричного тіла - піраміди - починають з композиції малюнка. Для натури слід узяти гіпсову модель піраміди з трикутною підставою.

Побудову піраміди краще почати з проведення осьової лінії, але раніше намічають загальну форму предмету (мал. 18).

Мал.18 Побудова піраміди

Знов необхідно пригадати основи лінійної перспективи, дозволяючи правильно намалювати трикутну підставу, з центру якого до вершини направлена вісь. Потім кути підстави сполучають з верхнім кінцем осі

(вершиною) похилими прямими, одержуючи зображення каркаса піраміди. Потрібно весь час порівнювати малюнок з натурою. Щоб правильно намалювати який-небудь предмет з природи, його необхідно зорозв вивчити, бо загального враження про нього недосить. Порівняння малюнка з натурою дозволяє бачити форму і розмір предмету, а при світлотіневму моделюванні зображення ще і така властивість, як матеріальність, що примушує застосовувати різноманітну техніку роботи штрихом.

Завершальною стадією роботи над малюнком піраміди є узагальнення.

Контрольне завдання

- ✓ Намалюйте по пам'яті трикутну піраміду і шестикутну призму з світлотіневим моделюванням об'єму.

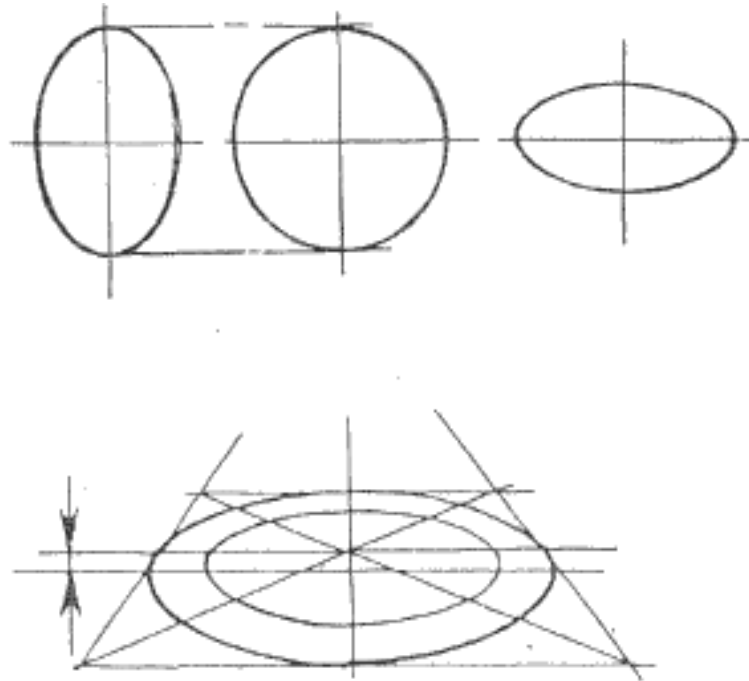
РОЗДІЛ 6. МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ ПРЕДМЕТІВ ДОМАШНЬОГО УЖИТКУ І РОСЛИН

Тема: Малювання з природи тарілки, чашки, вази

Виконання попередніх малюнків з природи пов'язане з рішенням наступних двох задач - вивченням будови форми геометричних тіл і вивченням уявних змін форми залежно від розташування предметів в просторі і освітлення.

Подальше вивчення будови форми пов'язане з малюванням з природи предметів домашнього ужитку. Тарілки, чашки, блюдця, глеки, вази мають різноманітну форму, в основному конічну і циліндрову. Взагалі весь матеріально-наочний світ складається з різноманітних поєднань геометричних форм. Знаючи цю закономірність будови форми предметів, значно легше навчитися малювати їх з природи.

Звичайна тарілка має конічну форму, але всі знають, що вона також і кругла. Передати в малюнку ці зовнішні ознаки предмету - складна задача (мал. 19).

Мал. 19 Тарілка

Перш ніж приступити до малювання тарілки, потрібно добре засвоїти особливість зміни форми круга при будь-якому його нахилі. У міру свого фронтального положення круг перетворюється на еліпс. Якщо не знати про те, що еліпс - замкнута плавна крива, то при малюванні можна допустити грубу помилку - зобразити круг, що знаходиться під кутом, у вигляді веретена.

Малюнок тарілки починають з побудови квадрата в перспективі, виходячи з розташування натури, яка знаходиться нижче лінії горизонту, тобто рівня зору малюючих, і хорошого огляду верхньої основи, що дає наочний приклад перспективи круга. Побудова квадрата в перспективному скороченні необхідно тут для того, щоб навчитися зображати круг в перспективі. Коли такий квадрат побудований, слід провести діагоналі і в їх перетині знайти центр. Потрібно звернути увагу на закономірність, по якій ближня половина зображення виявляється більшою, ніж дальня. Потім проводять осьові лінії, місця перетину

яких із сторонами квадрата стануть точками дотику його з дугою кола. Плавна формою замкнута крива, проведена через ці крапки, дає зображення колу в перспективі. Таку складну роботу необхідно виконати, щоб навчитися малювати коло під будь-яким кутом по законах перспективи.

Після того, як побудована верхня основа тарілки, таким же способом будують нижнє - денце, промальовувати його наскрізь, щоб не помилитися в зображенні загальної форми. При уважному аналізі конструктивної будови предмету не можна не помітити, що коло нижньої основа тарілки менш скорочене в порівнянні з колом верхнього. Таке явище обумовлене все тими ж законами перспективи: чим ближче коло повернене до лінії горизонту, тим більше вона звужується (мал.19).

Загальна форма тарілки заснована на поєднанні двох усічених конусів, перетин яких утворює ще один круг, який також потрібно промальовувати наскрізь.

Намалювавши тарілку і ознайомившись із зображенням кола в перспективі, слід виконати малюнок з натури предмету, що має циліндрову форму, наприклад, чашки. Виконання роботи пов'язане з ознайомленням з формою циліндра, у якого однакові круглі основи мають вісь обертання.

Деяку трудність в малюнку чашки представляє ручка. Ця деталь предмету невід'ємна від загальної форми і її потрібно будувати разом зі всім зображенням, але раніше з'ясувати її конструкцію і характер вигину. Нижня кругла основа чашки, яка перетворилася на еліпс, виглядає трохи ширше за верхній (мал. 20).

Для чергового малюнка з натури слід узяти фаянсову вазу для кольорів з широким туловом і невисокою шийкою. Її досить складна конструкція, заснована на поєднанні різних геометричних форм, сприяє закріпленню навиків малювання з натури (мал. 21).

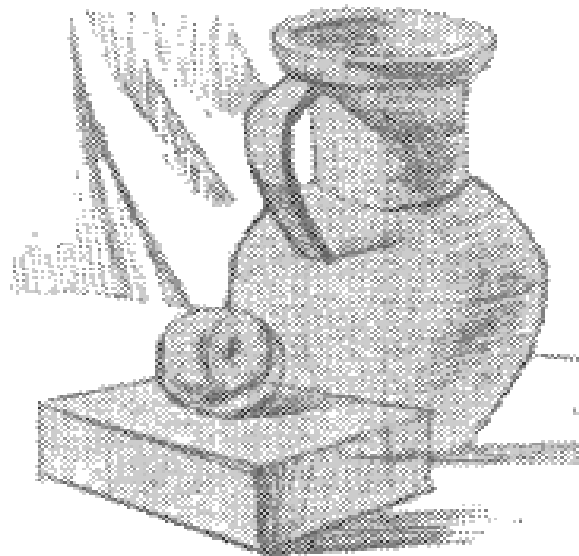
Працюють над малюнком вази в такій же послідовності, як і над попередніми зображеннями. При уважному огляді вази можна знайти, що її форма утворена двома що сполучаються шароподібними поверхнями і двома усіченими конусами, що поєднуються між собою.

Мал.20 Чашка

Мал.21 Ваза

Мал.22 Конструктивні елементи вази

Як і при малюванні чашки, в зображенні вази необхідно спочатку провести вертикальну вісь - опорну лінію, що служить основою малюнка (мал. 22). Завдяки ній намічають конструктивні елементи вази, передаючи спочатку загальну форму, визначувану відносинами висоти до ширини. При уточненні загальної форми вази обов'язково слід промальовувати наскрізь всі чотири складових її геометричних тіла і така ж кількість кіл в перспективі, що дозволить уникнути помилок в побудові.

Таке організоване і послідовне виконання малюнка забезпечує чітку лінійну побудову предмету, де передані і загальні пропорції, і форма, і розміри його частин. М'яке світлотіневе опрацювання поверхні зображення підкреслює об'ємну форму вази.

Контрольне завдання

- ✓ Виконайте лінійні малюнки блюдця, чашки і вази.

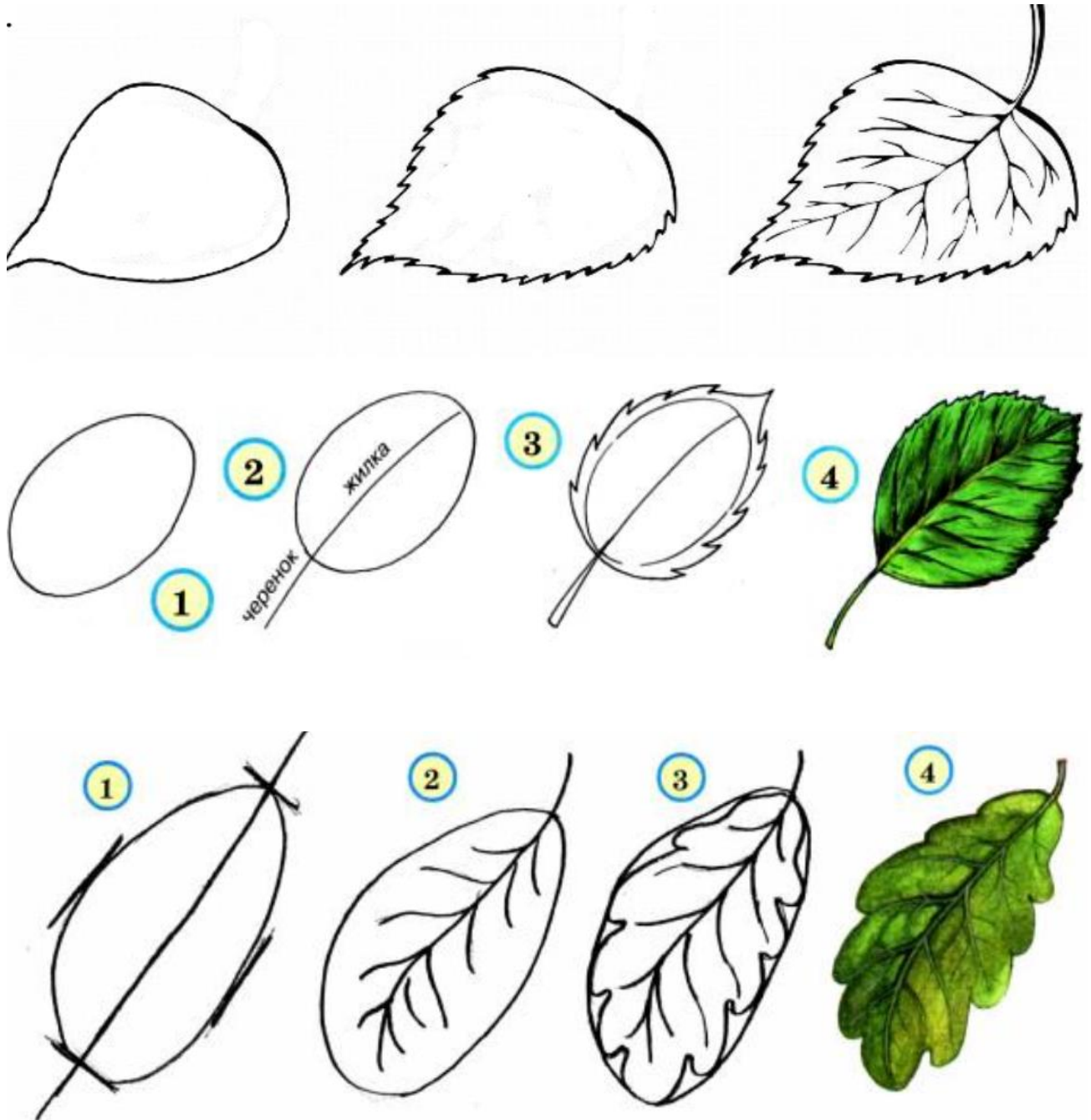
Тема: Малювання з природи рослин

Творча праця людей, хто по роду своєї професії опановує основами образотворчої грамоти, буде повнішим і змістовнішою, якщо вони зображають в своїх малюнках рослинний і тваринний світ, повний різноманітності, що будить думки і відчуття, розвиває уяву і фантазію.

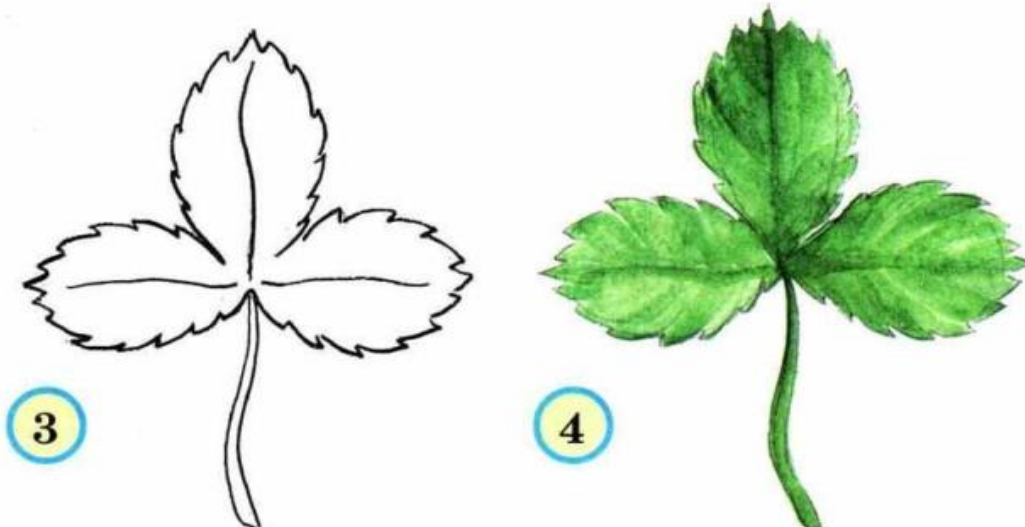
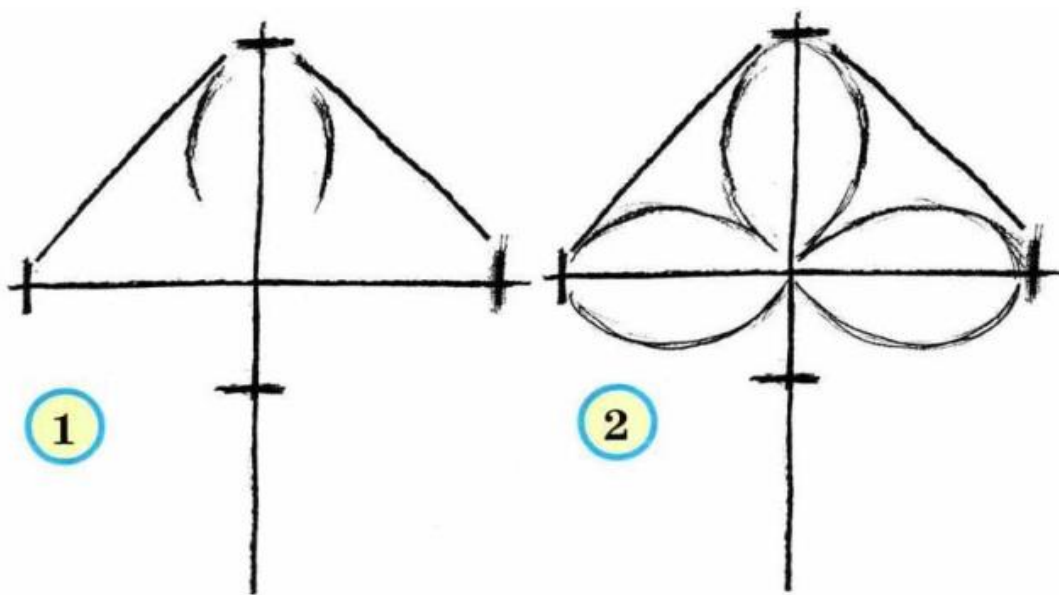
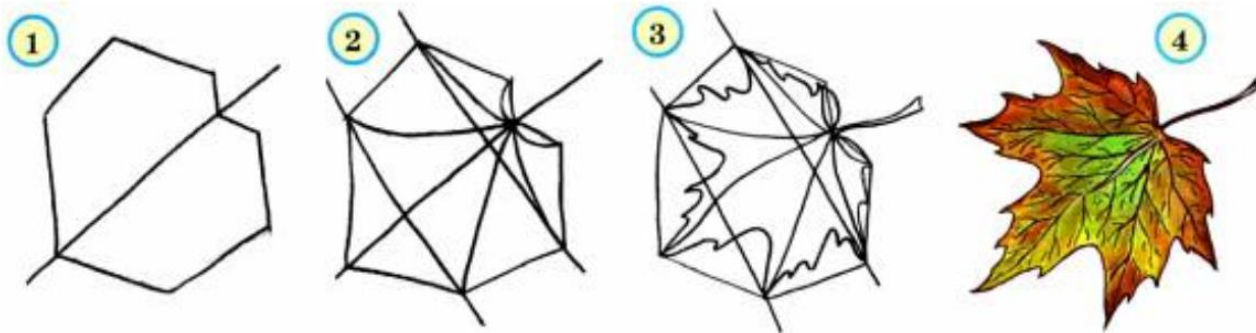
Майбутнім кондитерам також необхідно знати різноманітні форми рослинного світу, які вони можуть використовувати для орнаментальних побудов при прикрасі тортів і тістечок.

Малювання рослин краще починати з листя. Для природи використовують або засушене листя, або гербарій. Зображення виконують олівцем з тональними переходами.

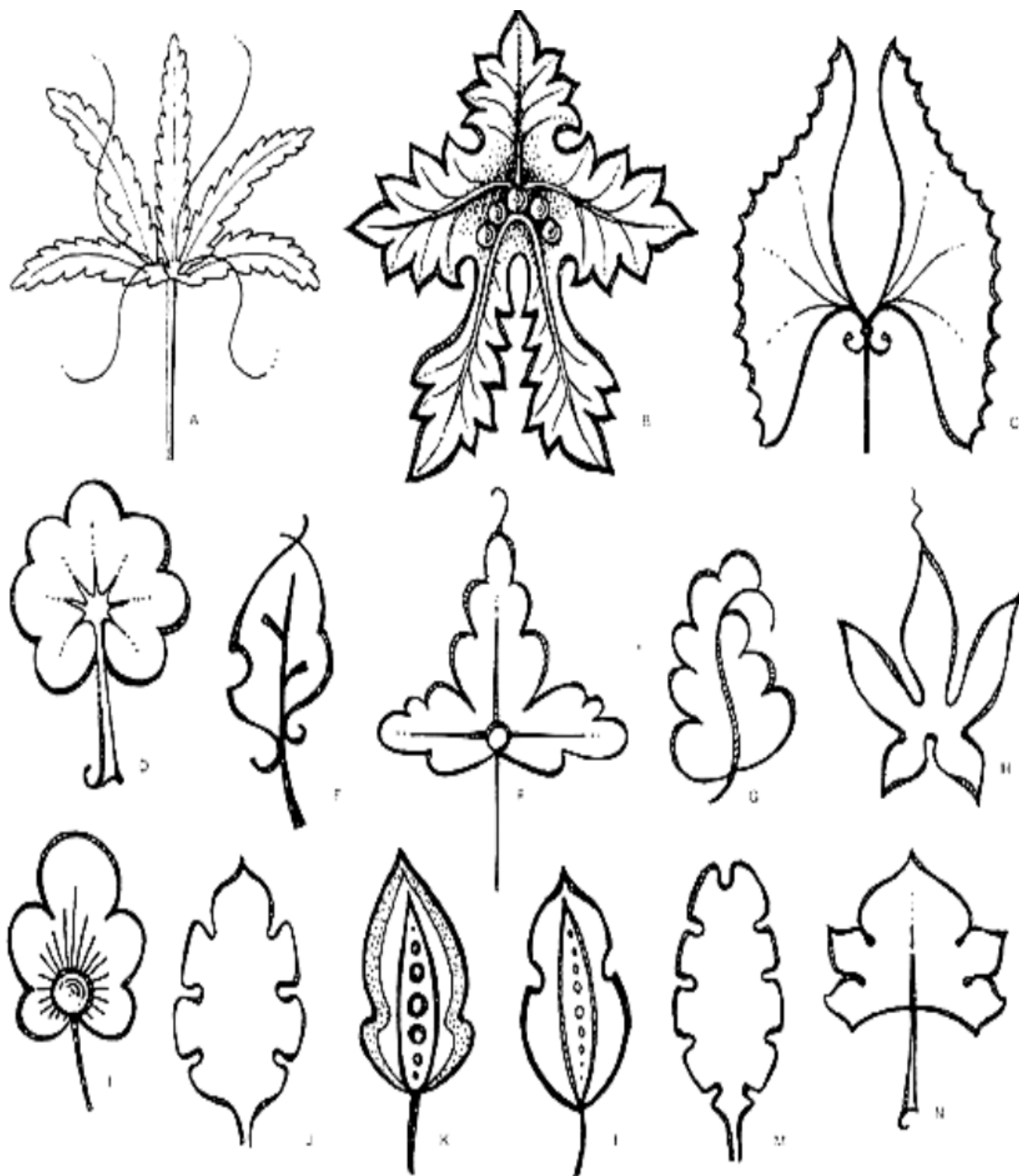
В учбових цілях корисно малювати листя дерев і кущів, які мають різноманітні форми, прості і химерні. При їх зображенні слід дотримуватися принципів від простого до складного і від загального до приватного. Різноманітність форм листя і загальна їх будова сприяють розвитку окоміру і цілісному сприйняттю натура при малюванні (мал. 23-26).

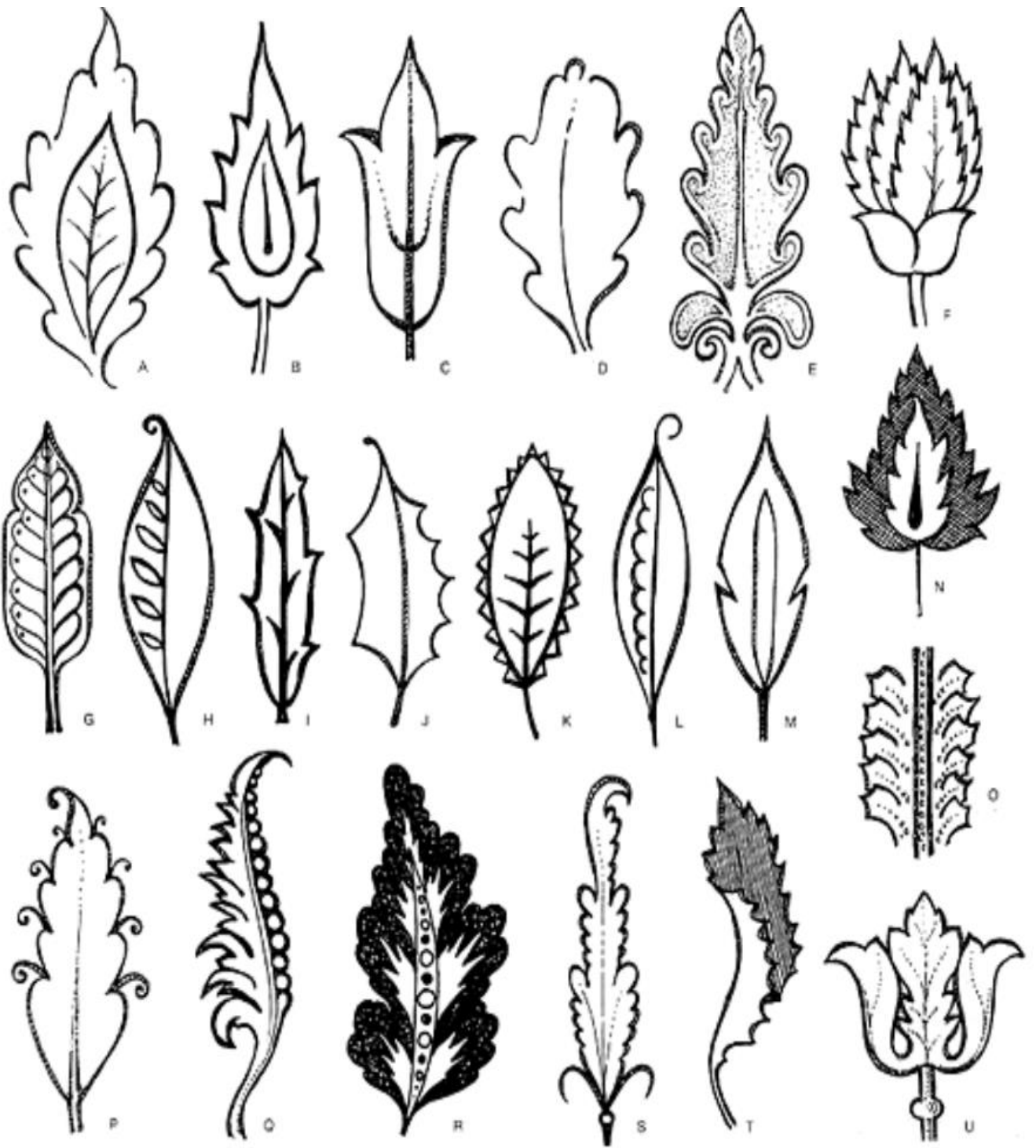
Мал.23 Листя дерев і кущів

Мал.24 Листя дерев і кущів

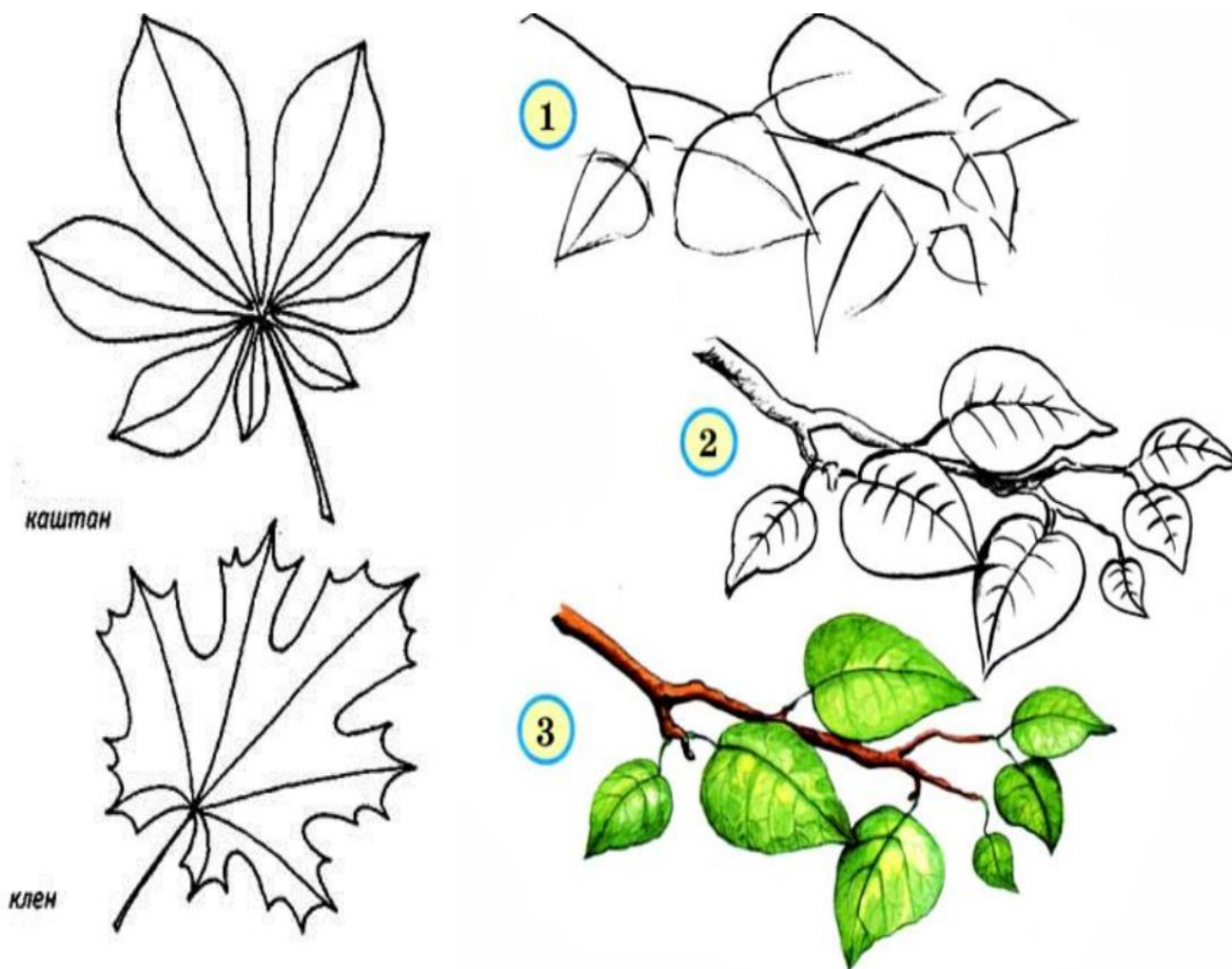

Мал.25 Різноманітність форм листя

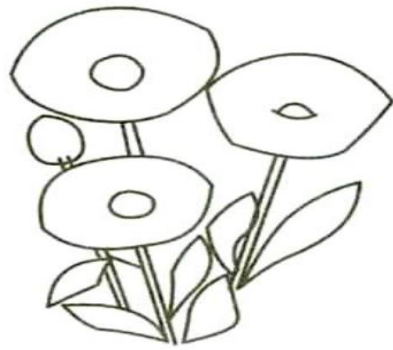
Мал. 26 Різноманітність форм листя

Рослини, особливо квіти й листя, служать елементами орнаментальних композицій, що прикрашають торти й тістечка. (мал..27)

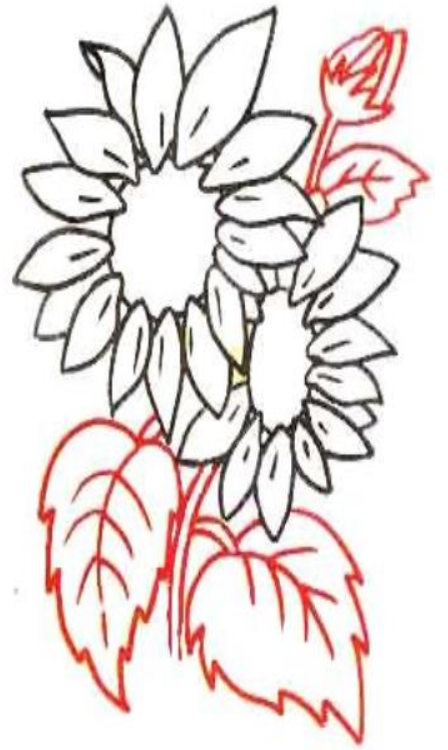

Мал.27 Листя дерев

Зображення квітів - більш складне завдання. Форма кожної квітки унікальна. Це чудесна композиція, створена самою природою. Майбутньому кондитеру потрібно вчитися розуміти й складати квіткову композицію, як основу оздоблення кондитерських виробів.(мал. 28-34)

Мал.28 Зображення маку

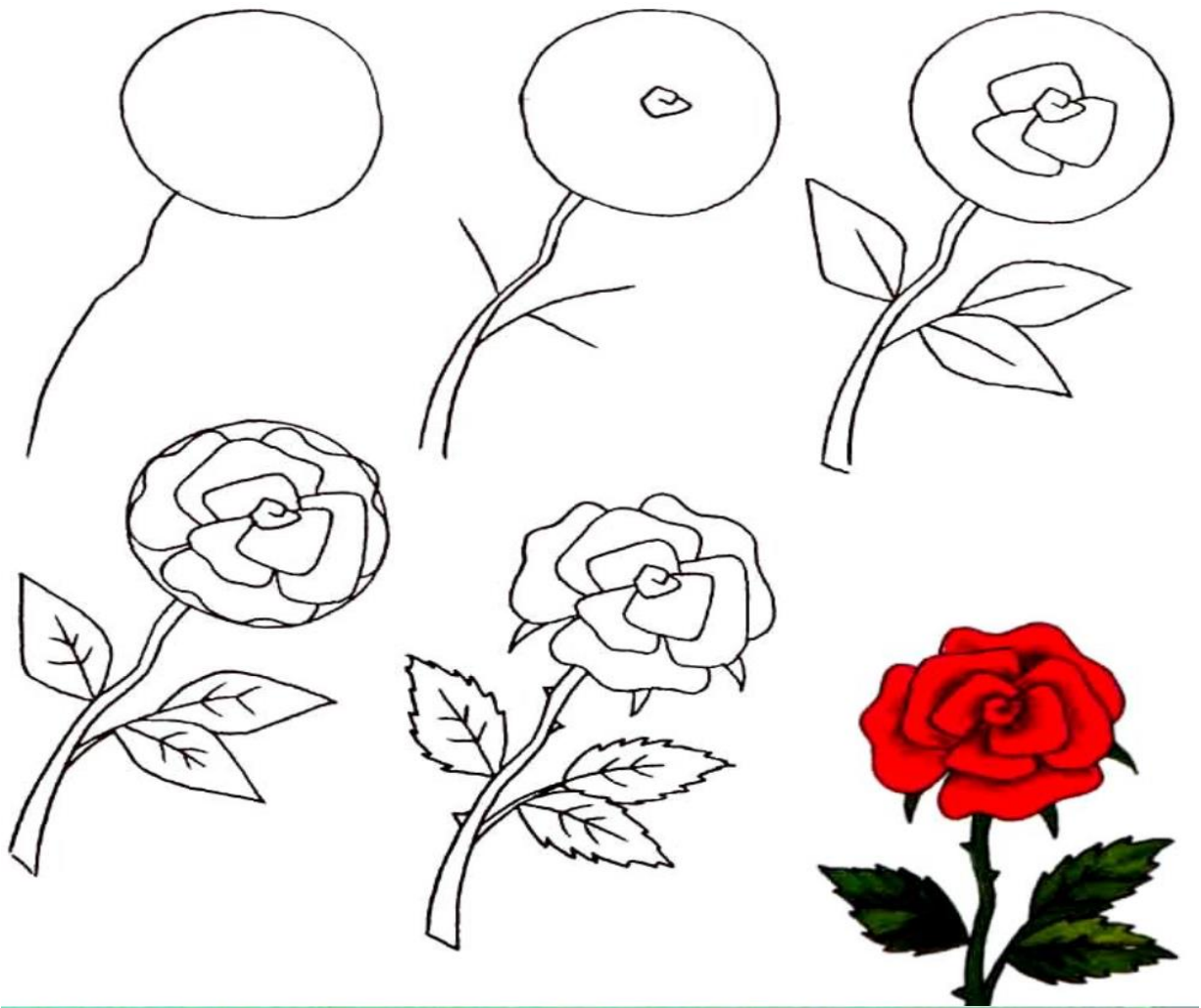
Мал.29 Зображення соняшника

Малювання кольорів - задача складніша, ніж малювання листя. Форма їх надзвичайно різноманітна: колесовидна, дзвонова, трубчаста, дископодібна, воронкоподібна, куляста і т.д. Ця різноманітність завжди привертала людей і вони створювали і створюють неповторні по красі і образному ладу квіткові орнаменти і декоративні композиції.

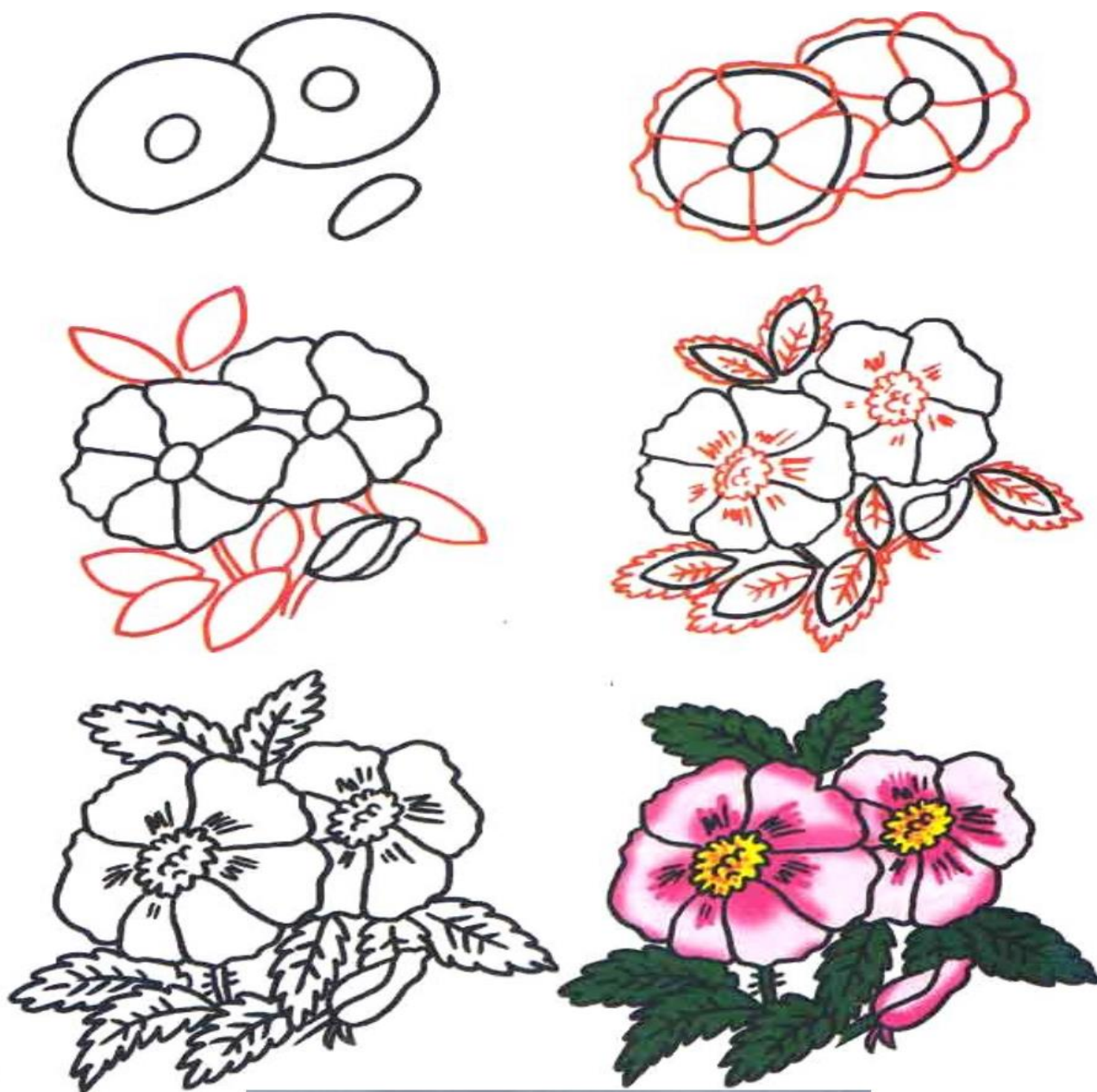
При малюванні кольорів потрібно настирливо і копітко вивчати їх будову.

Малюнок будь-якої квітки починають з нанесення легкими лініями загального силуету рослини разом із стеблом і листям. Потім уточнюють напрям стебла, його вигину, місця кріплення листя і форму самої квітки.

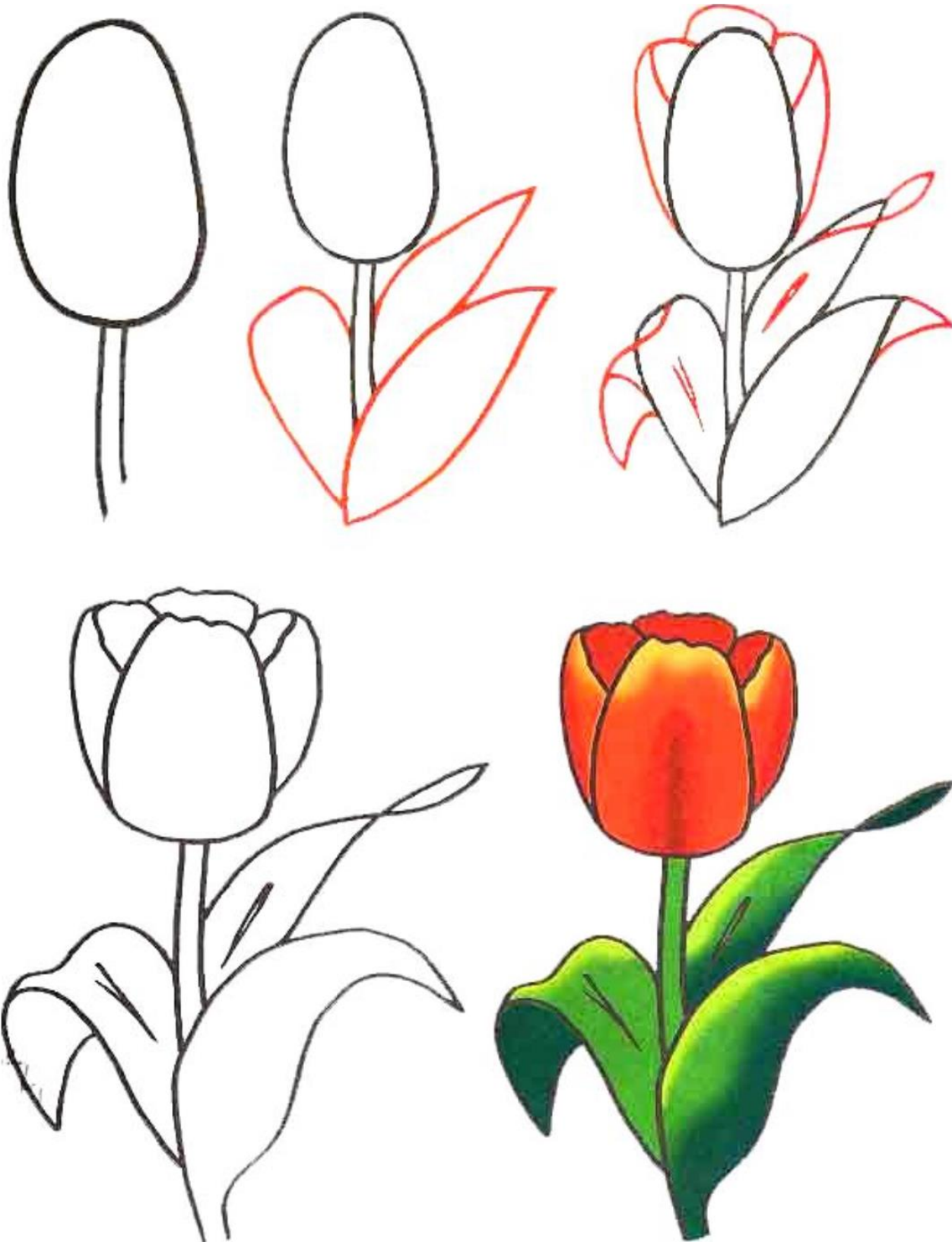
Як завжди при малюванні з натури зображення виконують в тоні.

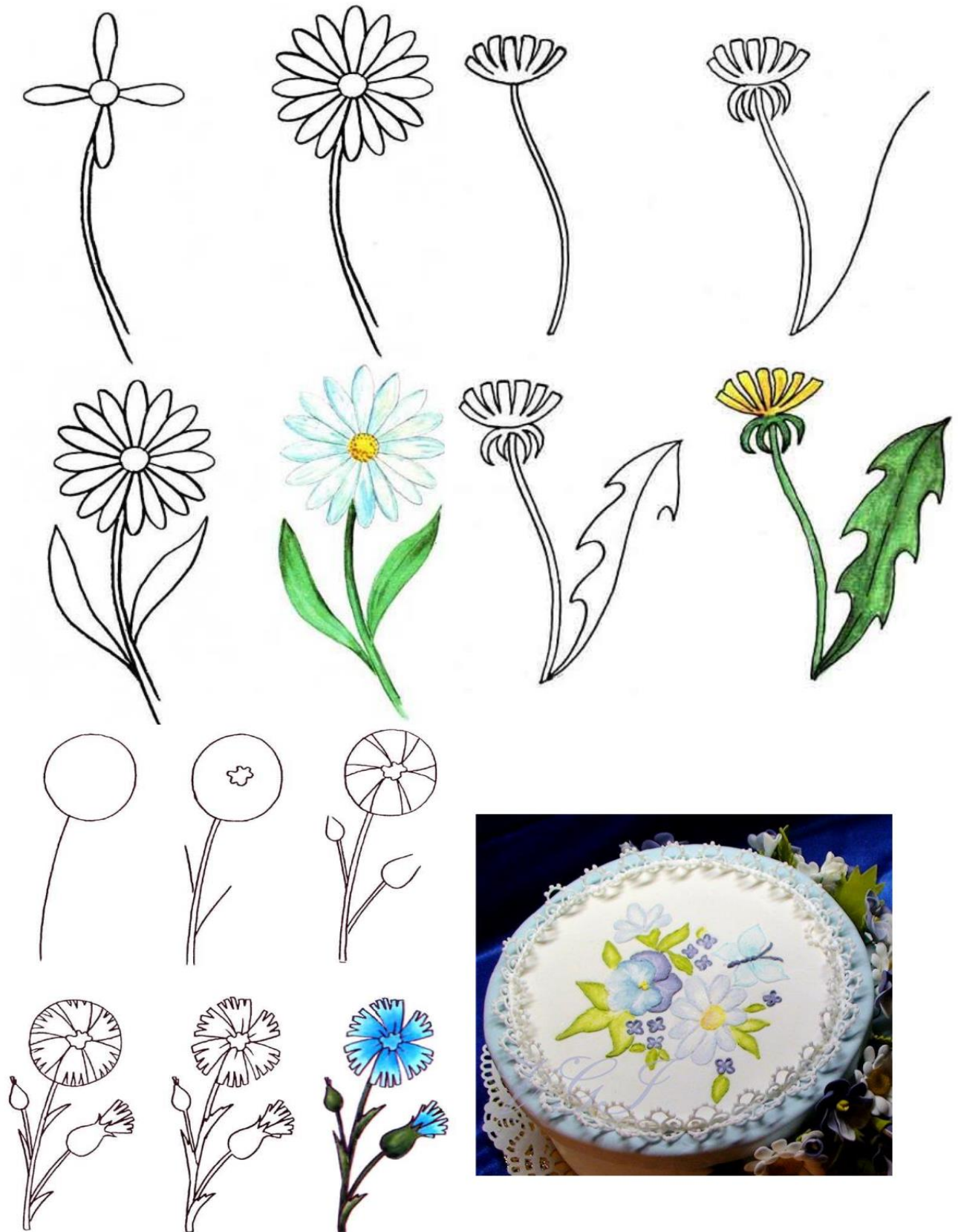
Мал.30 Зображення троянди

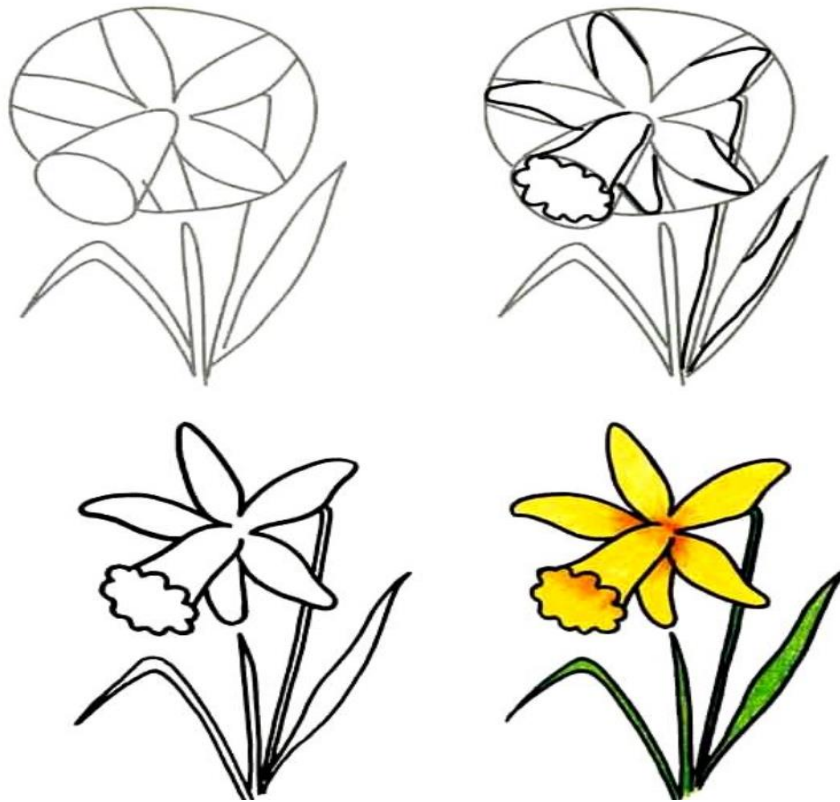
Мал.Зображення чайної троянди

Мал.32 Зображення тюльпану

Мал.33 Зображення польових квітів

Мал.34 Зображення нарциса

Контрольне завдання

- ✓ Користуючись гербарієм, намалюйте з натури листя дуба, каштана і горобини, а також два-три зображення кольорів.

РОЗДІЛ 7. ПОНЯТТЯ ПРО КОЛІР

Тема: Що таке колір

Колір має на людину психофізіологічну дію, викликаючи у нього різні відчуття - тепла або холоду, бадьорості або смутку, радості або занепокоєння, роздратування або спокою і т.п. Наприклад, люди швидко приходять в бадьорий стан при неповторній грі колірних відтінків, створюваної сонячним променем, що пробився крізь товщу свинцевих осінніх хмар.

Здатність ока розрізняти кольори і їх численні відтінки пов'язана з поняттям кольору. Об'єкти і предмети зовнішнього світу різноманітні за кольором і збагатять незліченною кількістю відтінків під впливом навколишньої колірної гамми. Люди можуть розрізняти колір, оскільки всі матеріальні тіла відображають певну частину спектру. Наприклад, апельсин відображає тільки оранжеве проміння білого кольору і ми бачимо його оранжевим.

Вперше встановив, що білий сонячний промінь містить в собі сім різних кольорів, великий англійський фізик Ісак Ньютон. Пропустивши промінь через скляну тригранну призму, він побачив на стіні декілька різних за кольором смужок, що нагадують веселку. Це явище одержало назву спектру. Звичайно в спектрі розрізняють сім кольорів: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, голубий, синій і фіолетовий. Спектральні кольори складають дуже невелику частину видимих людиною кольорів. Око людини з нормальним кольоросприйняттям здатний розрізняти близько десяти тисяч колірних

відтінків. Основні кольори спектру - червоний, жовтий і синій. Змішення основних кольорів утворює похідні (наприклад, суміш червоного з жовтим дає оранжевий).

Видимі кольори ділять на дві групи. До однієї відносять хроматичні кольори, до іншої - ахроматичні. Всі сім кольорів спектру - хроматичні, а білий, чорний і всі сірі, від найсвітлішого до найтемнішого, - ахроматичні.

Хроматичні кольори людина розрізняє по їх трьох характеристиках - колірному тону, насиченості і світлості.

Якість кольору, завдяки якому люди відразу визначають, що той або інший предмет червоний або блакитний, жовтий або коричневий, одержало назву *колірного тону*. Отже, колірний тон - це ознака кольоровості.

Ступінь вираженості в якому-небудь кольорі його колірному тону визначається таким поняттям, як *насиченість*. Іншими словами, насиченість це своєрідна чистота кольору, а якщо додавати до нього білила, то він стає менш насиченим.

Світлота визначається тим, що один колір виглядає світліше, інший - темніше, тому вони розрізняються по яскравості (лимонно-жовтий світліший золотистого, яскраво-червоний світліший темно-вишневого і т. д.)

Хроматичні кольори розрізняються також за принципом теплохолодності. Щоб добре представляти систему хроматичних кольорів, дивляться колірний круг, в якому послідовно розташовуються кольори спектру, створюючи дві групи. У одну з них входять кольори, що викликають уявлення про вогонь, розжарений метал, тепло: червоні, оранжеві і жовті. Інша група складається з холодних кольорів - фіолетових, синіх, голубих і зелених, з якими у людини асоціюються уявлення про глиби льоду, місячне сяйво, метал, що остигнув.

Окрім перерахованих ознак кольору ще називають гармонійними і контрастними. Наприклад, гармонійними можна назвати сусідні в колірному крузі червоні і оранжеві кольори або сині і блакитні.

Контрастними називають кольори, що лежать в колірному крузі один проти одного: червоний і холодно-зелений, оранжевий і блакитний, жовтий і синій, тепло-зелений і фіолетовий.

Тема: Техніки роботи аквареллю і гуашшю

З основами кольоросприйняття можна познайомитися при роботі акварельними фарбами. Для нанесення фарби на папір користуються змоченою у воді кистю. Кисті для акварелі, як і для гуаші, роблять з хвостів колонка, тхора, куниці, білки. Кисті повинні відрізнятися м'якістю і, що саме головне, пружністю. Змочена кисть має форму конуса з гострим кінцем. Розміри кистей для роботи - № 10, 16, 20 (ці цифри вказані на живці).

Отже, фарбу, що знаходиться у ванні (кюветі), змочують кистю. Вода вбирається у верхній шар фарби і розчиняє її. Кінцем кисті чіпають поверхню фарби, забираючи її частину. Тепер фарбу треба розвести, щоб одержати необхідний тон. Розводять її на палітрі, яка може бути використана як окремий лист білого паперу, так і звичайна тарілка або блюдце без облямівки і малюнка. У одержаний тон додають іншу фарбу, щоб одержати той або інший відтінок. Коли розведеним на палітрі тоном покривають ділянку зображення, кисть тримають опущеною, щоб фарба рівномірно стікала на поверхню паперу. Не слід натискати кистю на папір або фарбувати нею поверхню. Дотик кисті до паперу повинен бути легенький.

Папір тримають в похилому положенні, щоб фарба рівномірно стікала вниз. Надлишок води з фарбою, що утворився в нижній частині листу паперу, прибирають кистю, промитою в чистій воді і віджатою за допомогою промокального паперу. Це роблять щоб уникнути зайвих скупчень води, від яких при висиханні залишаються на папері згустки, набряки, розлучення, що знижують враження від роботи.

Малюнок під акварель виконують тонким лінійним промальовуванням всіх контурів, відблисків, півтонів, тіней і рефлексів, абсолютно виключаючи вживання гумки. Коли малюнок готовий, папір слід промити чистою водою за допомогою м'якої тканини або губки для усунення забруднень і олівцевого пилю, а також для видалення жирних плям від рук.

Якість акварельного живопису полягає в прозорості барвистого шару. Щоб фарби не затемнювалися, не слід змішувати більше трьох фарб. Білий тон паперу, просвічувавши через шар фарби, робить акварельний живопис не тільки прозорим, але і по-особливому «звучним».

Техніка роботи аквареллю полягає у тому, що спочатку на папір наносять світлі тони, потім темні. Зображення виконують направленими за формою натури мазаннями, як це роблять штрихами в тоновому малюнку. У акварелі є прийоми, коли пишуть «по сухому», «по сирому» і т.д. Техніка роботи «по сирому» заснована на принципі вливання одного барвистого шару в інший. Уміле володіння такою технікою приводить до надзвичайно живописних, властивих тільки акварелі, переливам фарб.

Гуаш також розводять водою на палітрі. Нею можна писати, використовуючи прийоми роботи аквареллю. Проте гідністю гуаші все-таки залишаються непрозорість і можливість рівно покривати поверхню зображення.

Гуашеві фарби після висихання дуже яснішають, і цю особливість слід враховувати при підборі більш насичених кольорів.

Мочати кисть прямо в банку, в якій зберігається гуашева фарба, небажано. Перед роботою частину кожної фарби викладають на картонну палітру і змішують для отримання потрібного тону.

Гуашеві фарби володіють великою криючою здатністю, тому не рекомендується кілька разів перекривати гуашню одне місце малюнка щоб уникнути обсіпання фарб при висиханні.

Контрольні завдання

✓ Зробіть декілька тренувальних вправ для ознайомлення з технікою роботи акварельними фарбами (намалюйте квадрати або прямокутники і, розвівши одну фарбу у воді, покрийте одержаним тоном один раз перший квадрат, два - другим і т.д. Вчіться покривати поверхню рівним шаром).

✓ Повправляйтеся в техніці роботи гуашшю («рідко» і «густо»).

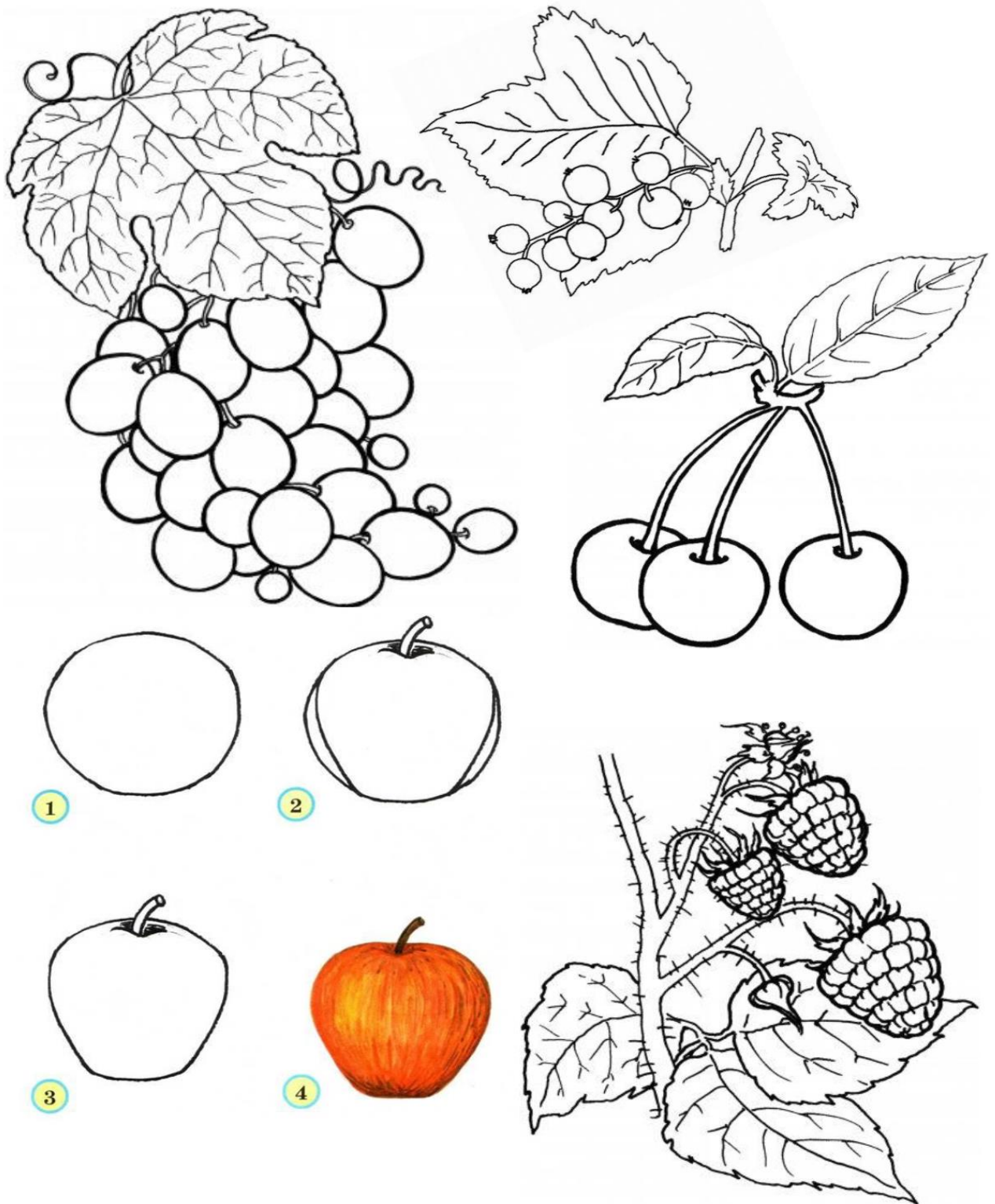
РОЗДІЛ 8. МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ ФРУКТІВ І ОВОЧІВ

Тема: Малювання з натури фруктів

Великою і цікавою роботою є малювання з натури фруктів і овочів, які разом з кольорами і листям служать елементами орнаментальних композицій для прикраси тортів і тістечок.

Відомо, що в природі немає безформних предметів. Одна з основних властивостей будь-якого об'ємного тіла - форма. Вивчення форми, а також розвиток здібностей вчаться правильно сприймати різні відтінки кольору продовжуються в процесі малювання фруктів. Через різноманітне забарвлення фруктів їх зображення виконують в кольорі - акварельними або гуашевими фарбами, що розвиває естетичний смак учнів.

Починати вправи в малюванні з натури фруктів слід із зображення одного плоду, який має чітко виражену геометричну форму, наприклад кулясту. Яблуко має форму кулі. Оскільки при малюванні акварельними фарбами модель зображають правильним легким контуром у натуральну величину, намалювати яблуко олівцем досить просто (мал. 35, 36).

Мал.35 Зображення фруктів ті ягід

Мал.36 Зображення яблука і полуниці

Зображення яблука слід виконувати без якого-небудь оточення - столу, на якому воно лежить, фону і т.д. Починати писати кольором потрібно з прокладки основного струму, робити його слід значно слабкіше в порівнянні із загальним кольором природи. Одночасно з контуром в олівцем малюнку намічають відблиск, півтон, тінь. На поверхні яблука обов'язково буде відблиск, оскільки вона глянсова. Покриваючи основним тоном поверхню зображення, не слід забувати про відблиск, залишивши в цьому місці папір незайманою, тому що яскрава пляма додає малюнку і матеріальність, і правдивість.

У живописі аквареллю, як і взагалі в цьому виді образотворчого мистецтва, виняткову роль виконує тепло холодність кольорів, тобто контрастна взаємодія

фарб для посилення виразних властивостей зображення. Якщо в природі є теплий відтінок, поряд з ним обов'язково присутній холодний - через контраст. У зв'язку з тим що яблуко освітлене денним світлом, його тіньова сторона виглядає теплою, а освітлена - холодною. Це сусідство завжди додає природі привабливу особливість, і уміло передати її у фарбах - значить добитися поставленої мети в зображенні з природи. Отже, контрастні властивості теплих і холодних кольорів повинні бути використані для передачі світлотіні, бо холодному кольору супроводить тепла тінь, і навпаки.

Змішення фарб допомагає в підборі кольору. Не можна писати чистими фарбами, оскільки навіть за допомогою чистого кольору неможливо передати достовірність реального кольору, що взаємодіє з світлом. У живописі передають лише пропорційні природі світлові відносини, обумовлені навколишнім середовищем, тому в зображенні з'являється переконливість в передачі освітлення, а колір стає правдивим по своїй тональності.

Необхідно весь час порівнювати зображення з природою. Щоб уникнути строкатості, не слід затримувати увагу на якій-небудь окремій ділянці зображення. До того ж потрібно пам'ятати, що в живописі, як і в малюнку, ніщо не існує окремо, а завжди одне залежить від іншого. Нарешті, рух кисті в живописі, як і напрям штриха в малюнку, повинен створювати об'ємну форму у вигляді мазків, але при умові, що вони будуть різноманітні і виразні в передачі зовнішніх ознак природи.

Як завжди, не треба захоплюватися роботою над окремими частинами, слід рівномірно опрацьовувати весь натюрморт. І як в олівцем малюнку необхідне узагальнення, так і в живописному натюрморті - приведення зображення в єдине ціле.

Черговий натюрморт складають з різних за кольором і фактурі плодів апельсина і персика, але вже на фоні контрастної за кольором драпіровки (так називають кольорову тканину, що служить певним фоном для предметів

натюрморта). Яскравість оранжевого і матова приглушена коричнево-смуглявого кольору з нейтрально-зеленим на контрасті голубого забезпечують можливість для творчих пошуків.

Зображення акварельними фарбами невеликого грона винограду з одним листом - задача складніша в порівнянні з попередніми і разом з тим приносячи велику практичну користь. Ця робота зажадає і аналіз непростой форми натури, і уважного малюнка, і соковитої колірної характеристики зображення, багатого відблисками і глибокими тінями, які необхідно привести до єдиного цілого, не втратити його яскравості і жвавості.

Писати виноградну кисть треба обачливо, поступово накопичувати барвистий шар прозорими фарбами, уважно стежити за вірністю світлотіневих відмінностей на поверхні ягід і зміною кольору формою.

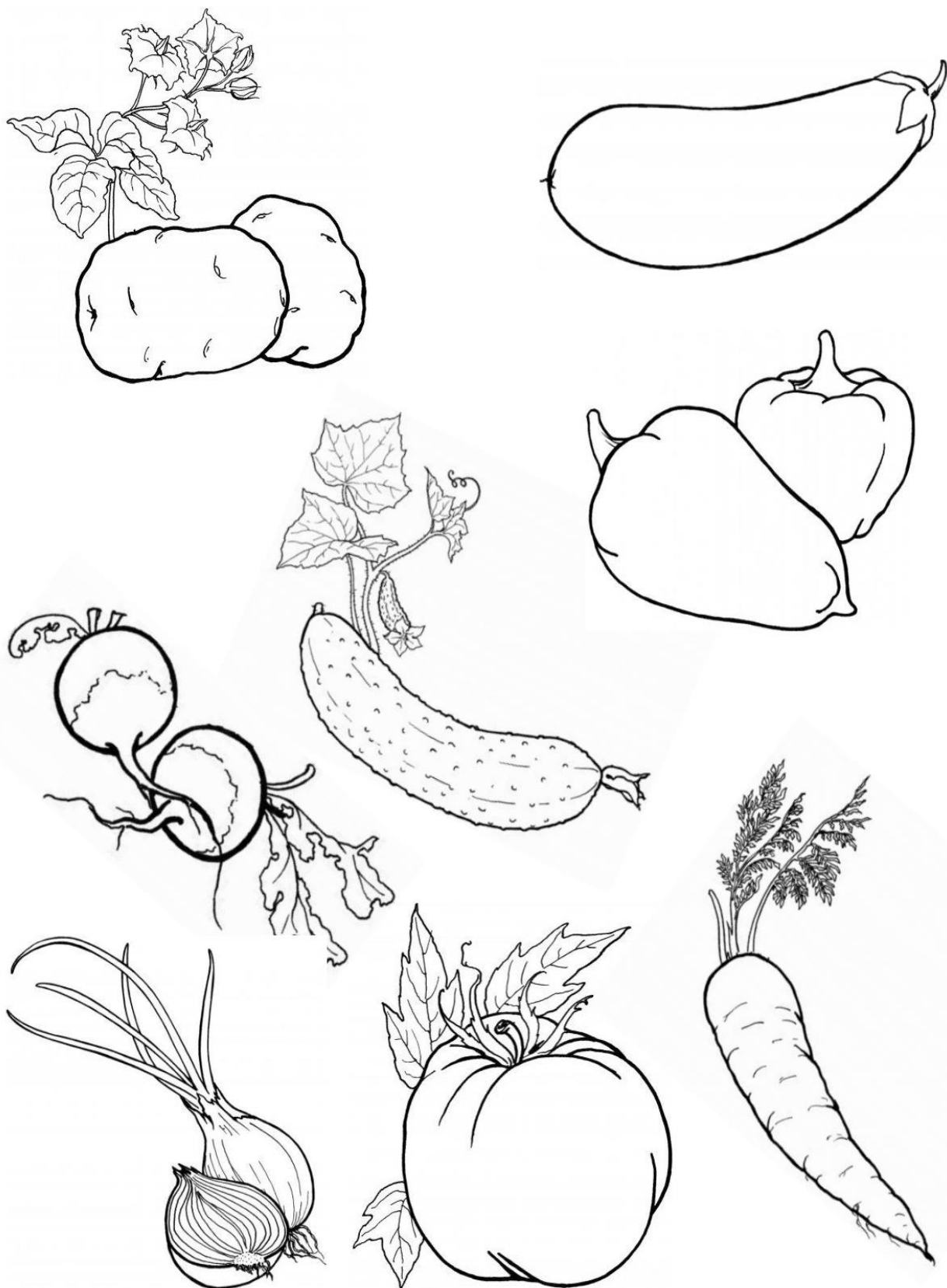
Контрольне завдання

- ✓ Напишіть однією кистю, без попереднього олівцем малюнка, акварельні етюди деяких фруктів (по вибору).

Тема:Малювання з натури овочів і грибів

Колір овочів на відміну від кольорів фруктів виглядає скромніше. Тому в малюванні цих дарів природи можна використовувати кольорові олівці.

Досить проста зовнішня форма овочів і грибів, що має геометричну основу, дозволить вивчити рослинний світ у всій його різноманітності. Практичне малювання овочів і грибів закріплює розуміння форми і колірної характеристики зображень, а також розвиває зорову пам'ять і зорові уявлення, необхідні в декоративному оформленні кондитерських виробів. (мал..37)

Мал.37 Зображення овочів

Кольорові олівці в малюванні овочів і грибів потрібні перш за все для освоєння різноманітної техніки роботи цими образотворчими матеріалами. Характер накладення тону кольоровими олівцями повинен бути різним і диктуватися особливостями матеріальної поверхні того або іншого овоча або гриба. Олівці дозволяють наносити і легке, і щільне тушування, з їх допомогою штрихуванням формою можна передавати враження майже будь-якої фактури. Перекриваючи один колір іншим, одержують необхідні відтінки.

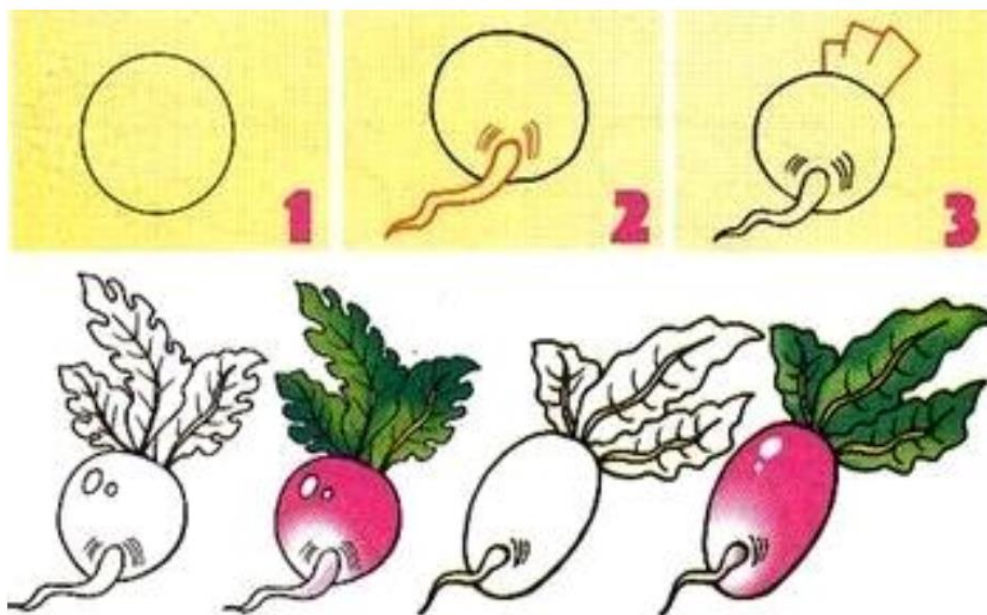
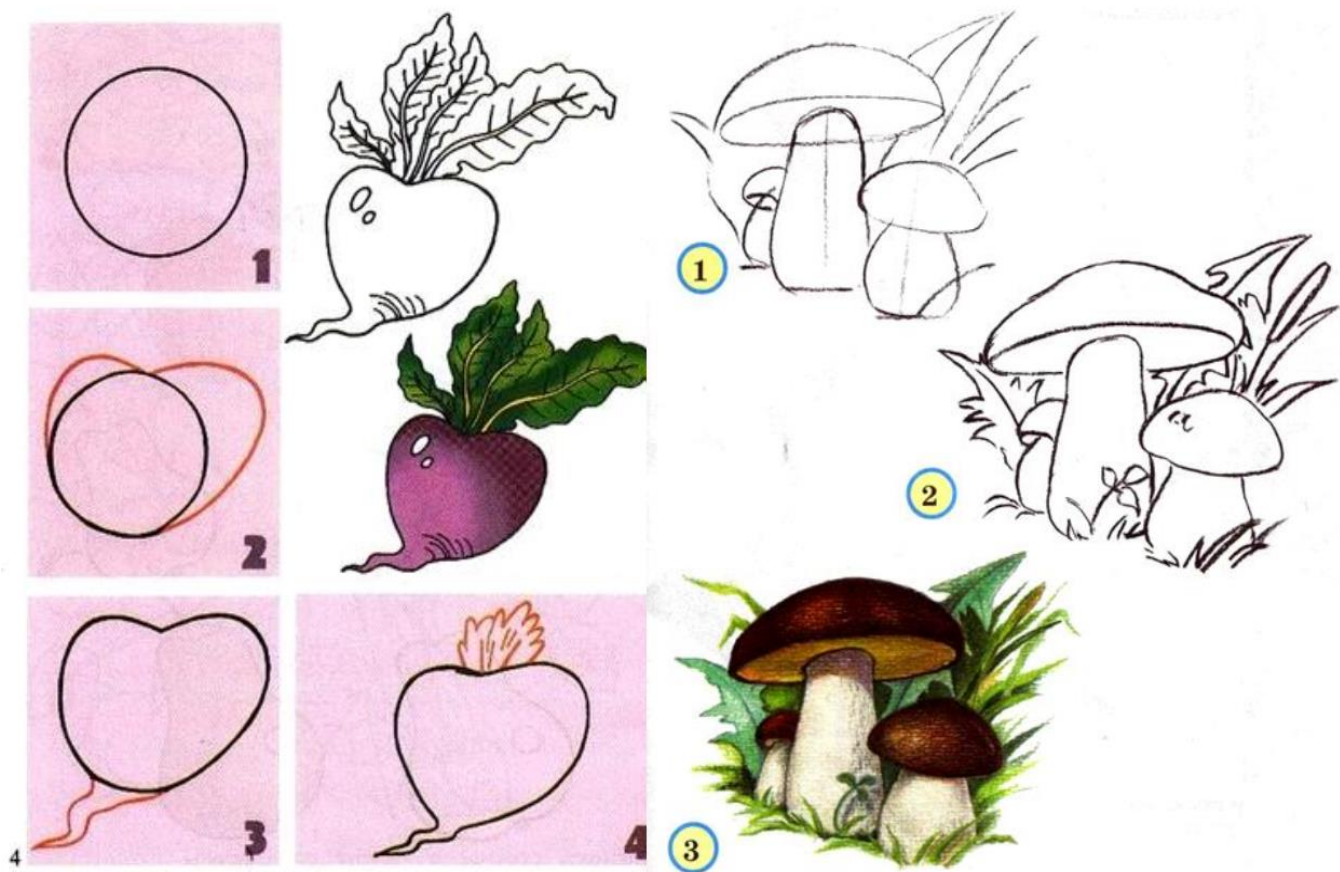
Отже, основа конструктивної будови овочів - це геометричні тіла.

Морква має конусоподібну форму. При виконанні її колірною зображення потрібно використовувати прийом передачі об'єму конуса. Для малювання беруть декілька коренеплодів, темно-блакитну драпіровку і складають з них натюрморт.

Малюнок для виконання роботи кольоровими олівцями наносять графітним олівцем у вигляді легких ліній. Потім, як і при роботі аквареллю, спочатку легким кольором прокладають загальний тон. Поступово підсилюючи його, добиваються передачі характерних контурів і колірною забарвлення моркви. Поверхня моркви зрита борознами, але при передачі цих ознак необхідно йти від загального до приватного і навпаки.

У малюванні кольоровими олівцями також дотримують закони теплохолодності, не забувають про рефлексі, і якщо в натюрморті досягнута різноманітність колірних відтінків, то зображення виглядає переконливим.

Ті ж вимоги, творчий підхід до кольорового зображення потрібно виконувати при малюванні натюрмортів, складених з ріпи, редиски, буряка. Кожного разу слід добре продумати всі складові частини, з'ясувати характер освітлення, щоб уникнути строкатості і примітивного розфарбовування, більш повно передати колірну характеристику природи. (мал..38)

Мал.38 Зображення овочів і грибів

Гриби характерні тим, що мають дві частини - ніжку і капелюшок округло-опуклої форми. Натюрморт з грибів з драпіровкою і невеликим берестяним козубом, стриманий по колірній гаммі, цікавий за змістом, виконують кольоровими олівцями з дотриманням всіх вимог до кольорового, об'ємно-просторового зображення.

Контрольне завдання

- ✓ Виконайте по пам'яті в кольорі ескізні малюнки натюрмортів, складених із моркви, ріпи, редиски, буряка і грибів.

РОЗДІЛ 9. МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ ТВАРИНОГО СВІТУ

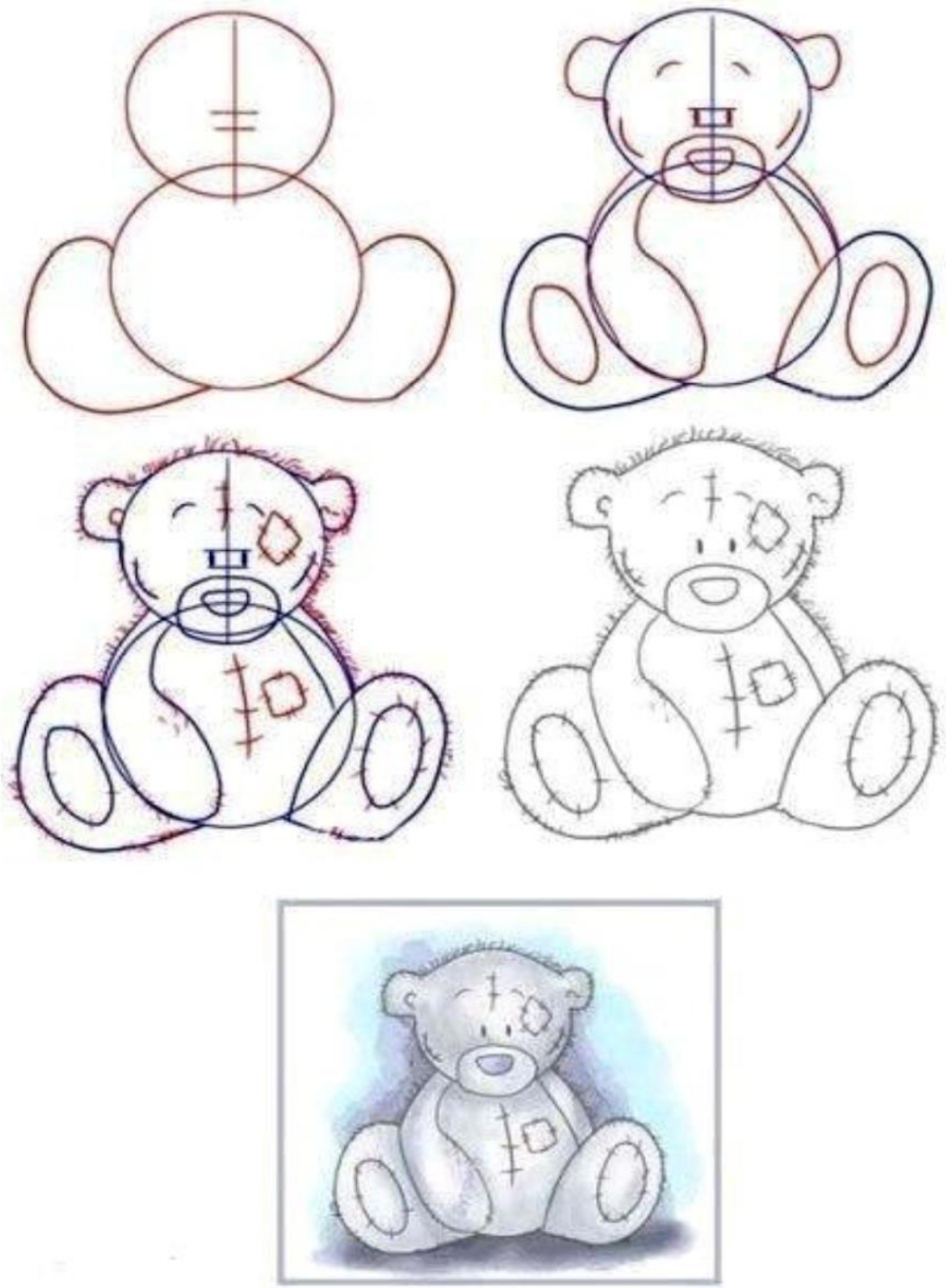
Тема: Малювання тваринного світу

Зображення тваринного світу є важливою ланкою в навчанні кондитерів. Поверхню кондитерського виробу нерідко прикрашають композиціями зі стилізованими фігурками тварин, птахів тому для практичних цілей виробничої діяльності ознайомлення з формами тваринного світу становить безсумнівний інтерес.

Нариси роблять плавними лініями, виявляючи основний характер пози або руху натури. Навіть збіглий нарис передає значення, пов'язане з безпосереднім спостереженням.

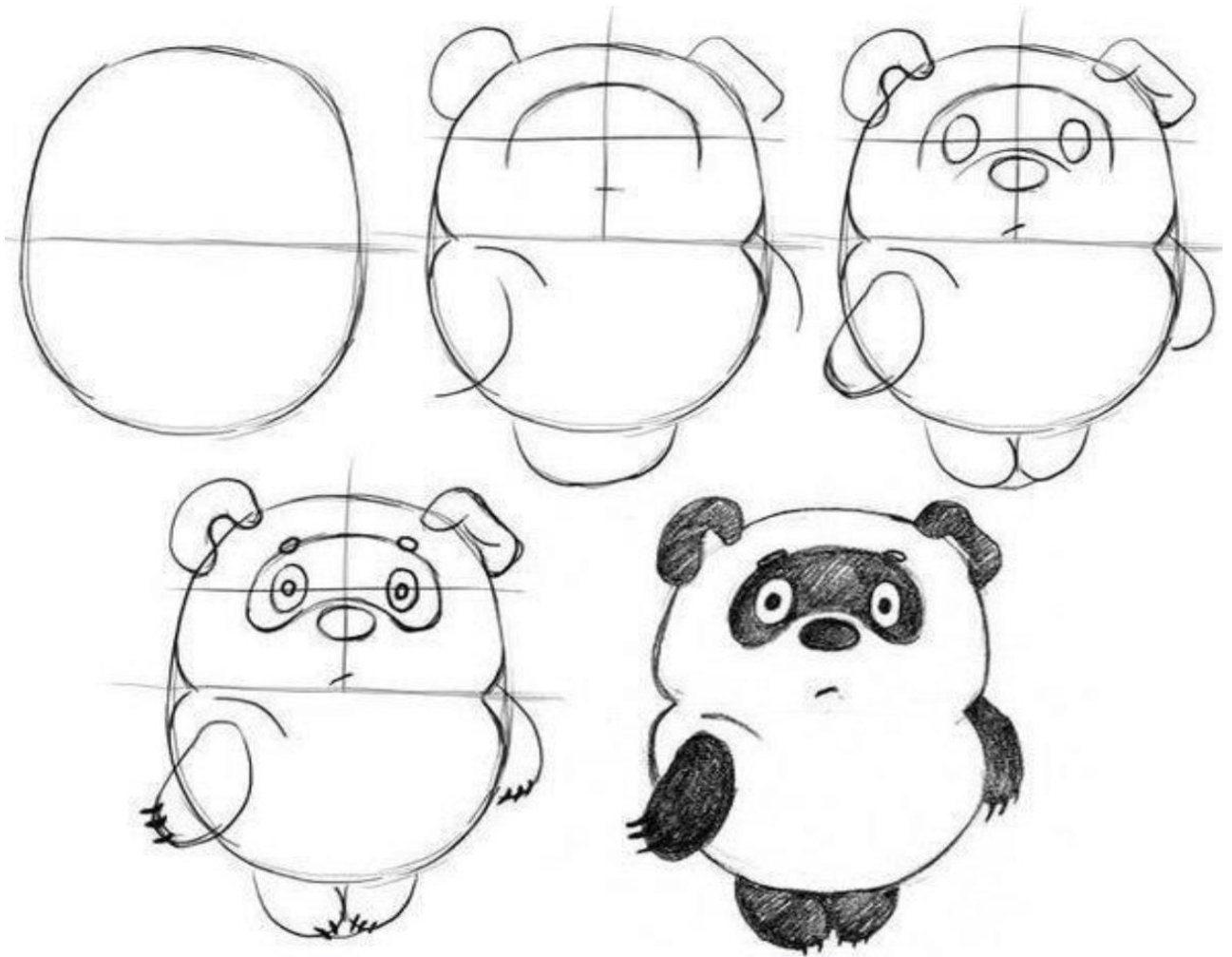
Уміння бачити загальну форму розвивається при малюванні зовнішнього вигляду такого тваринного, як ведмідь, у якого контурні голови, тулуби, лап виглядають більш узагальнено, ніж зовнішні контури багатьох інших чотириногих. (мал. 39-50).

МАЛЮЄМО ВЕДМЕЖА

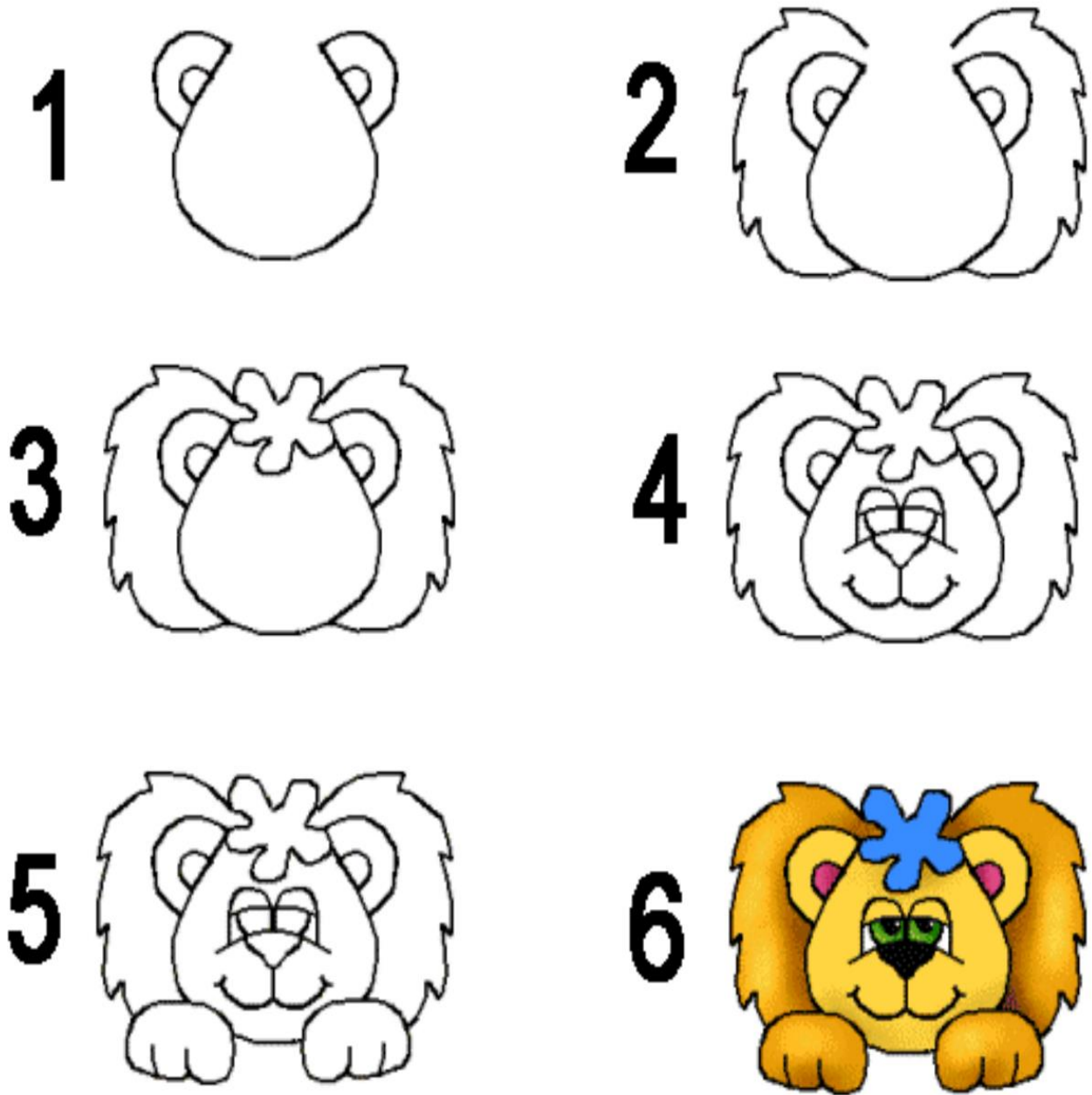
Мал.39

МАЛЮЄМО ВІННІ ПУХА

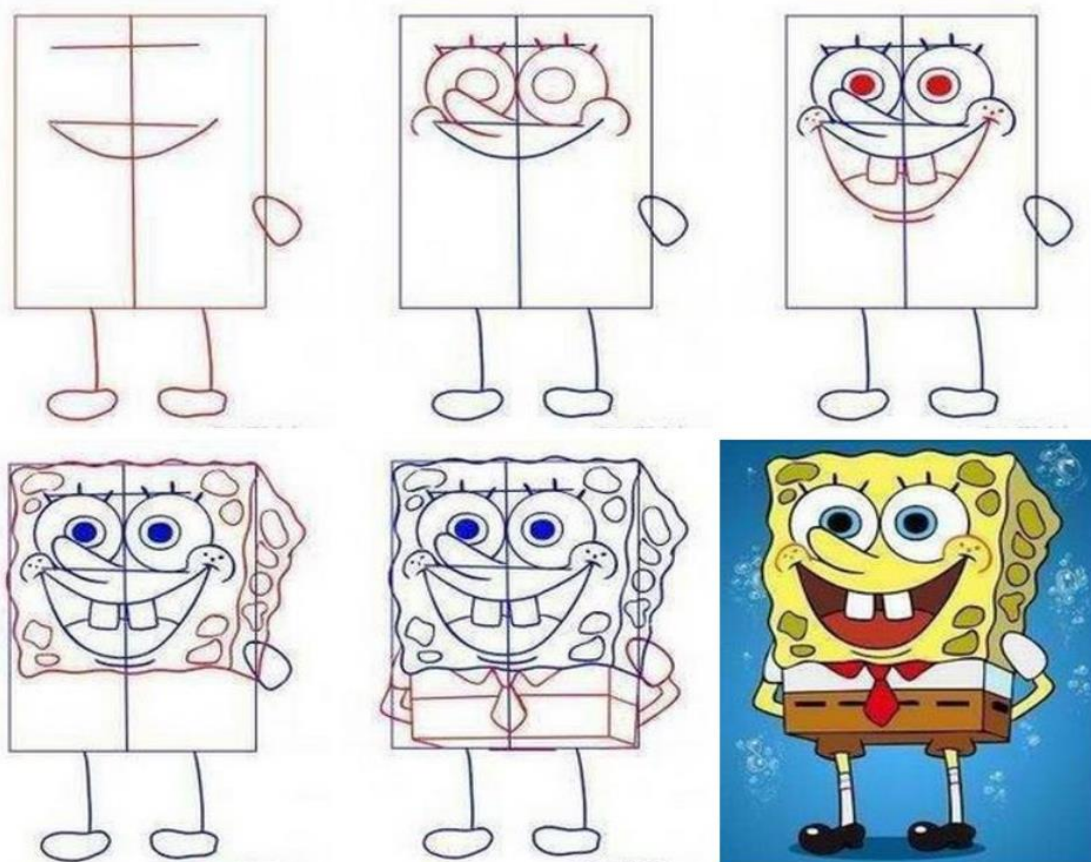
Мал.40

МАЛЮЄМО ЛЕВЕНЯ

Мал.41

МАЛЮЄМО СПАНЧБОБА (трафарет для приготування дитячого торта)

Мал.42

МАЛЮЄМО ЛЕВЕНЯ

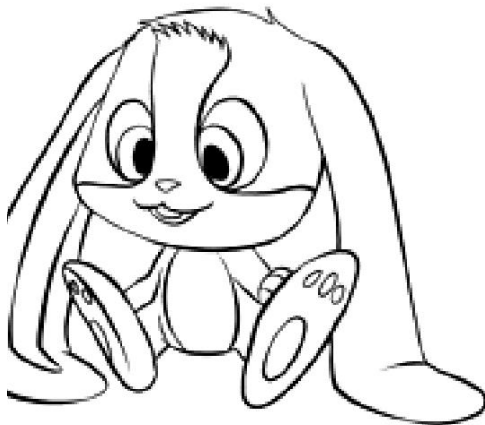
(трафарет для приготування дитячого торта)

Мал.43

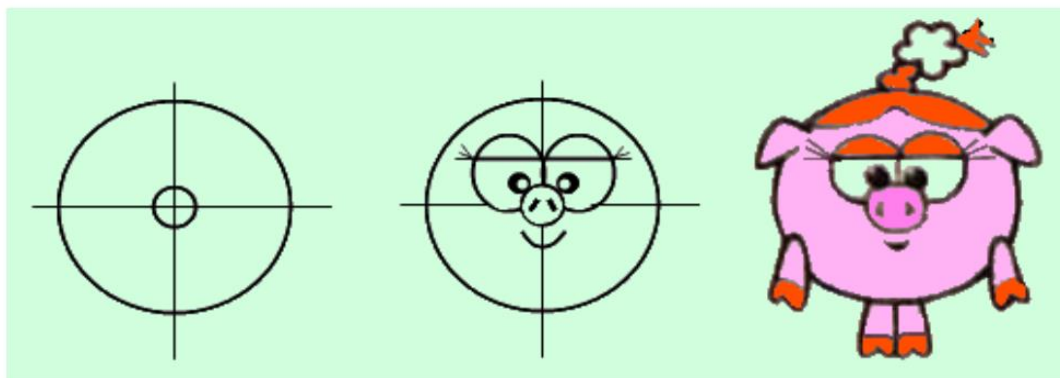
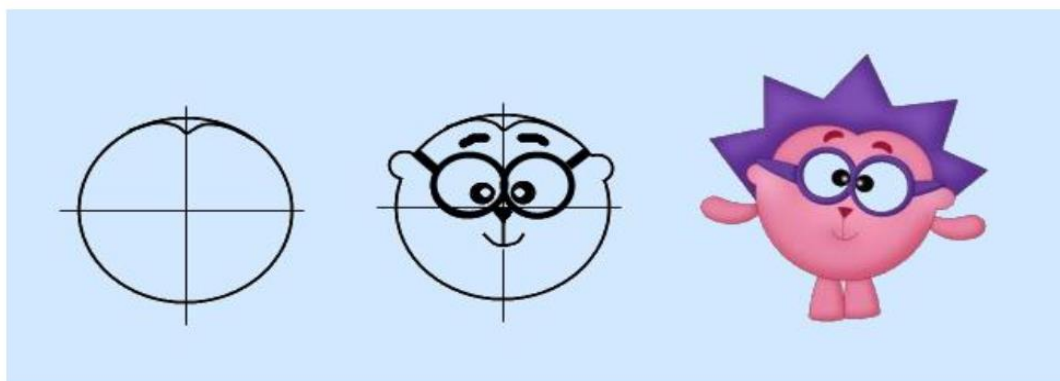
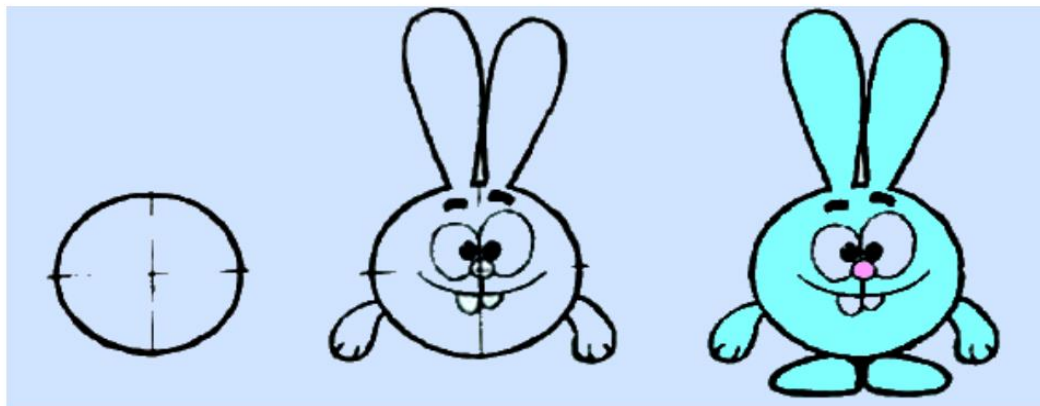
МАЛЮЄМО ЗАЙЧЕНЯ

(трафарет для приготування дитячого торта)

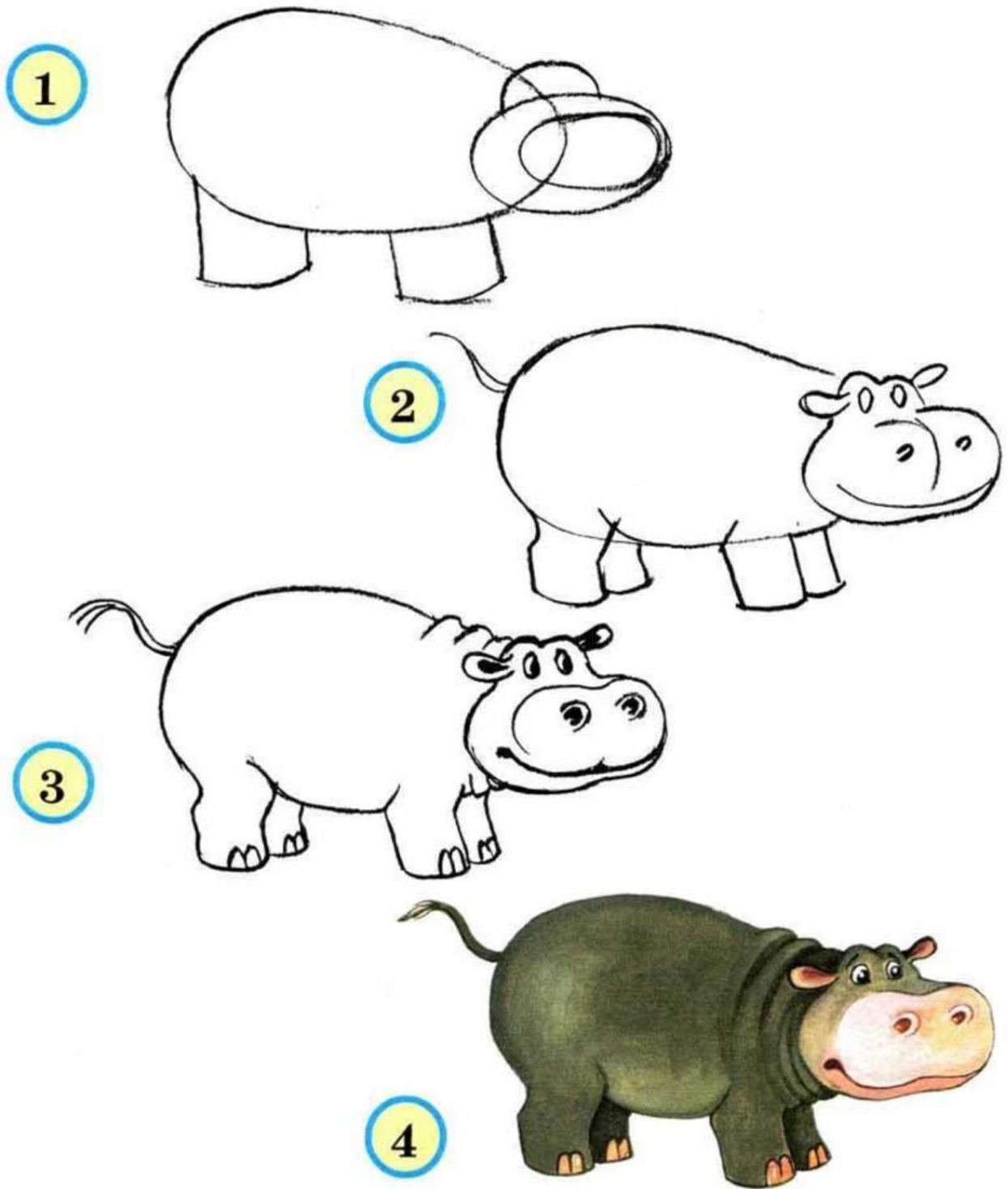
Мал.44

МАЛЮЄМО СМЕШАРИКІВ
(трафарет для приготування дитячого торта)

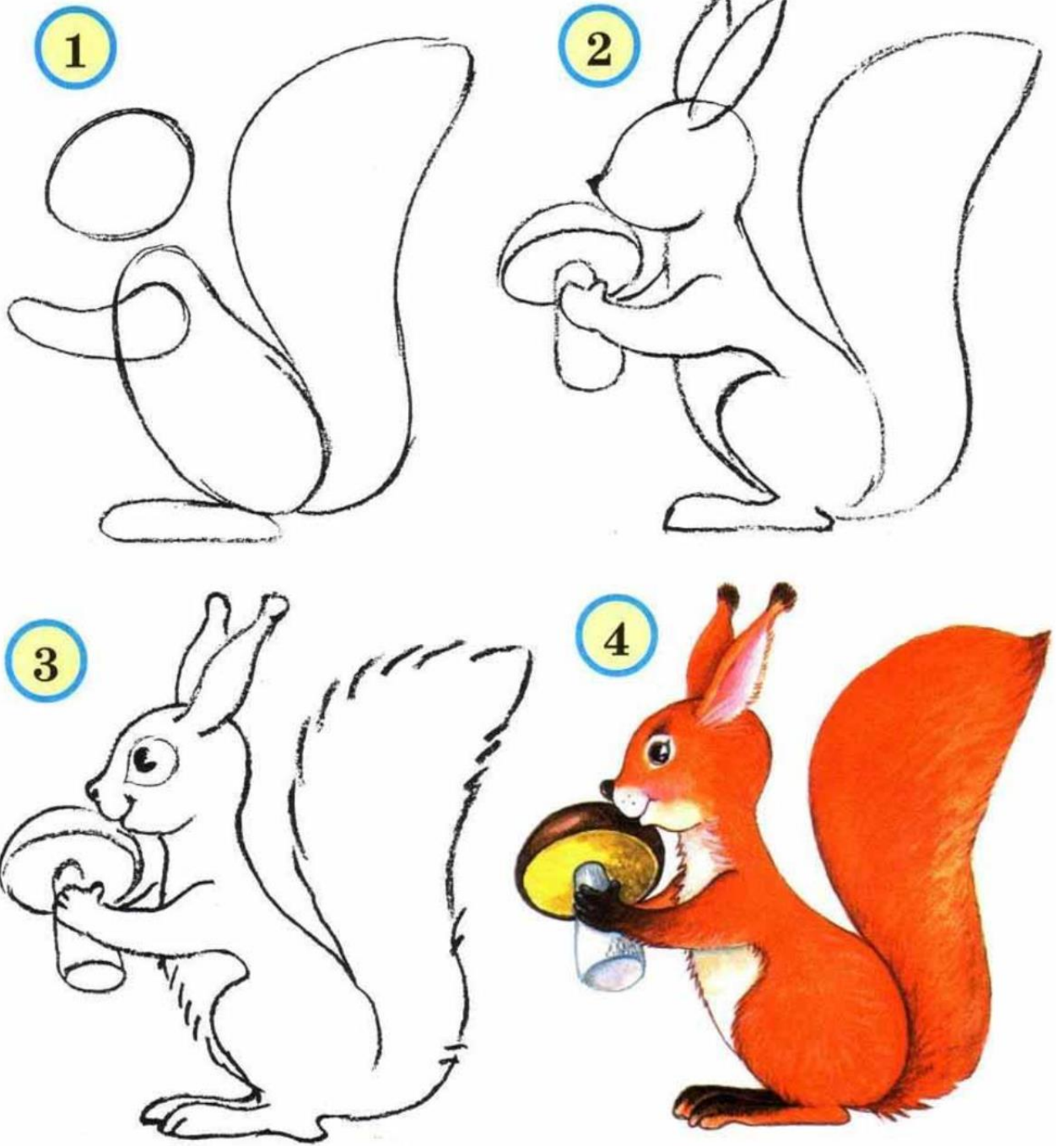
Мал.45

МАЛЮЄМО БЕГЕМОТА

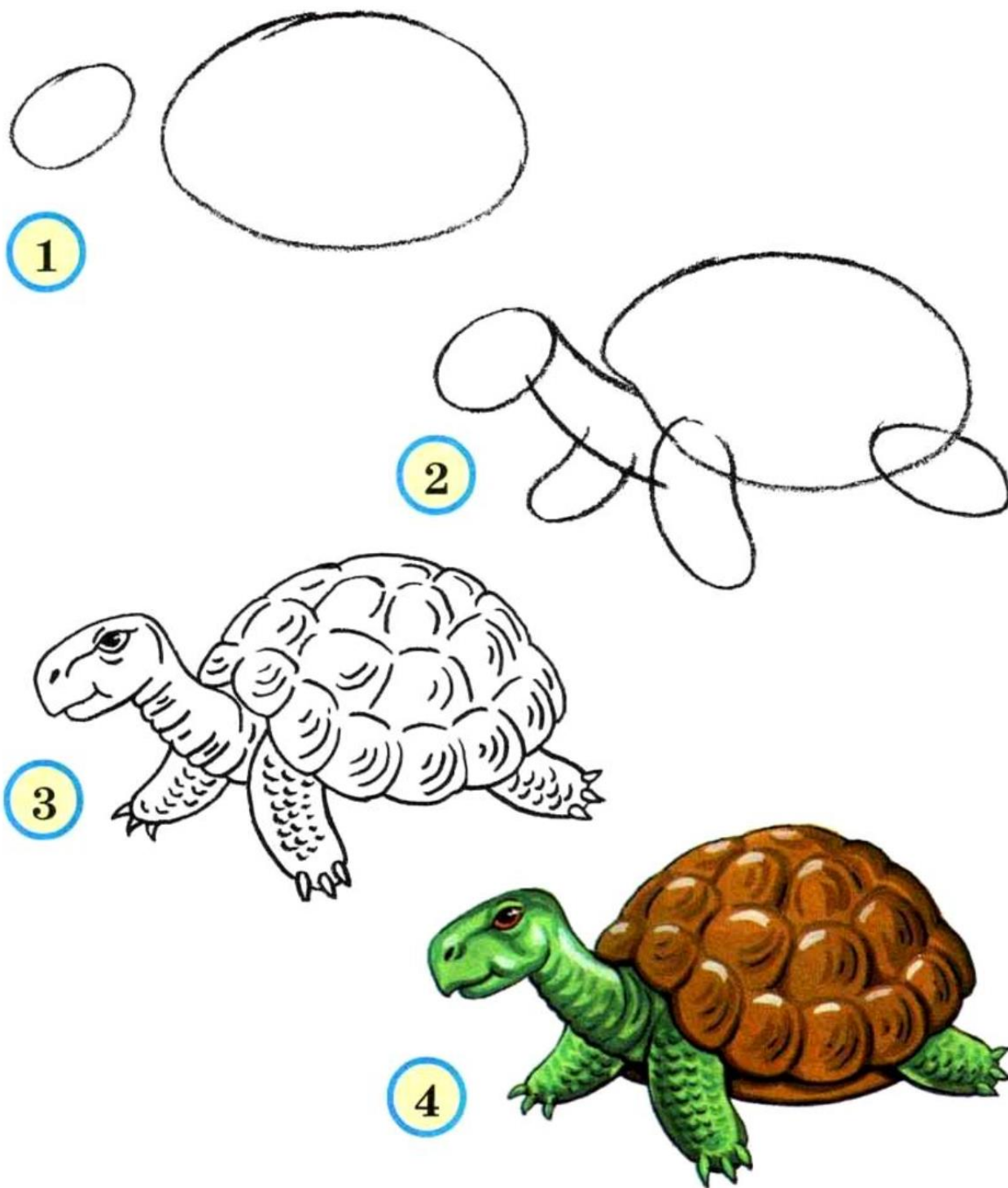
Мал.46

МАЛЮЄМО БІЛКУ

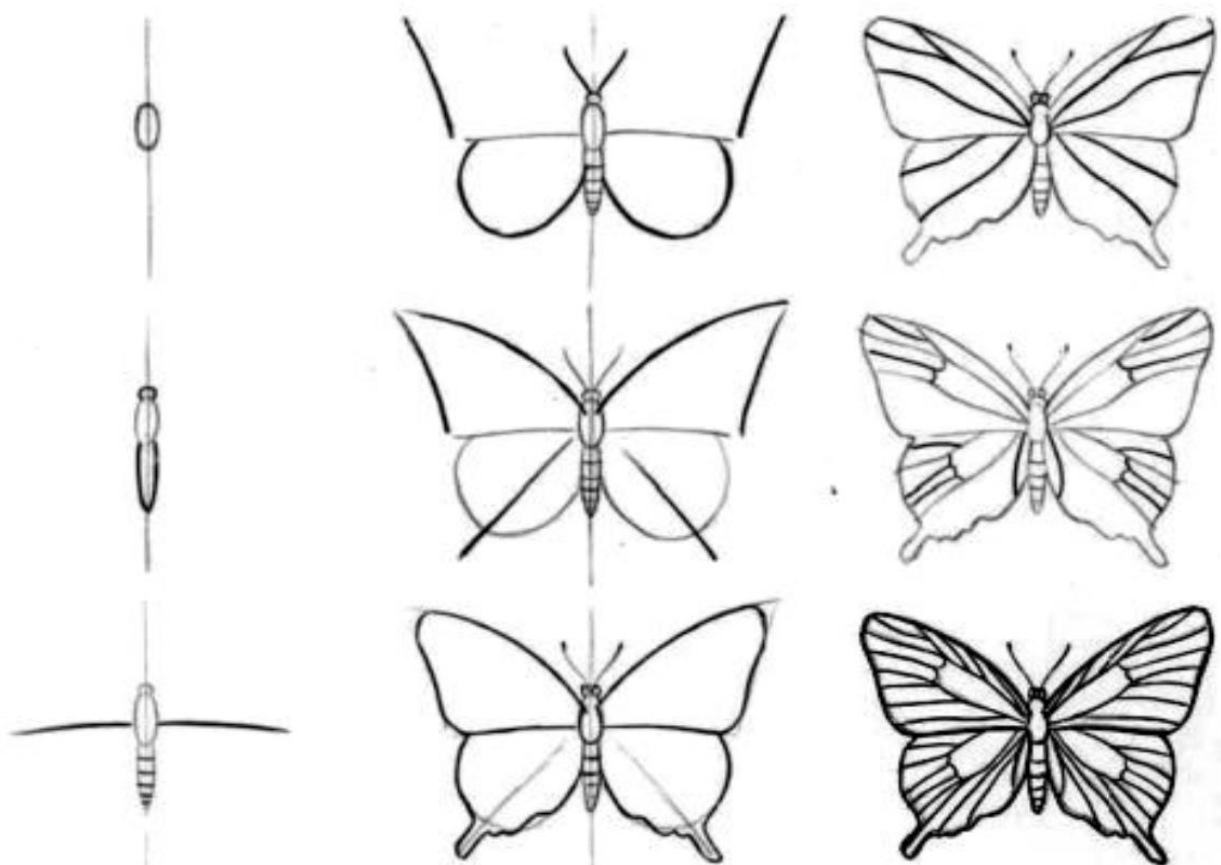
Мал.47

МАЛЮЄМО ЧЕРЕПАХУ

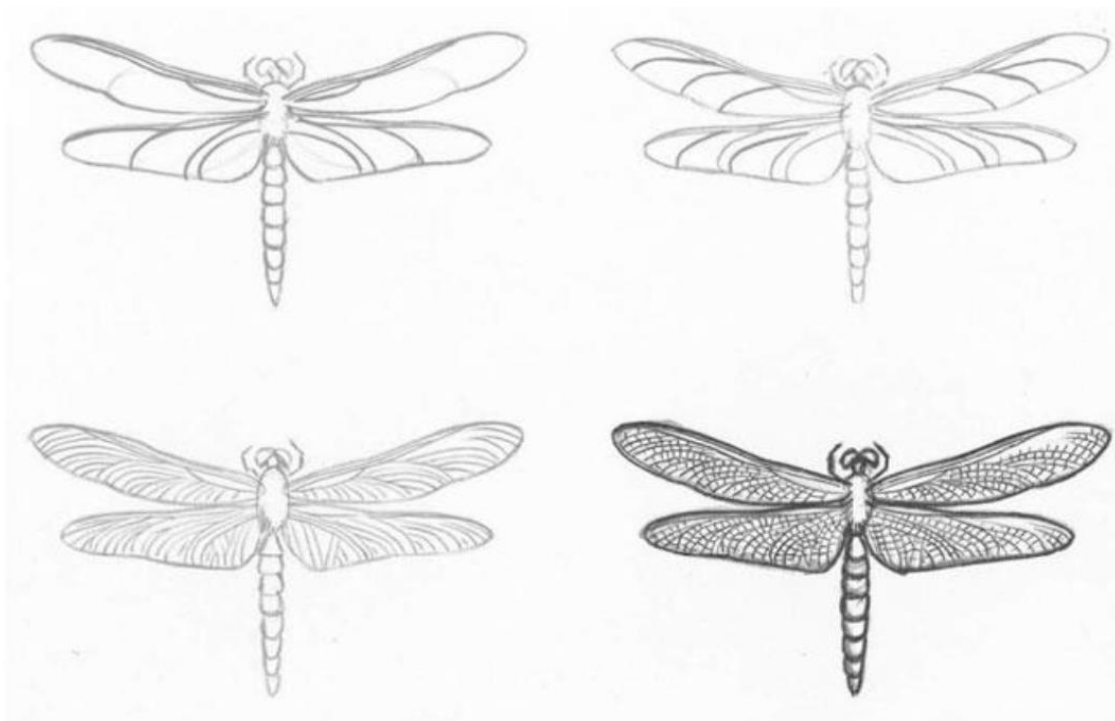
Мал.48

МАЛЮЄМО МЕТЕЛИКІВ

Мал.49

МАЛЮЕМО СТРЕКОЗУ

Мал.50

Майже усюди в даний час можна побачити домашніх тварин - собак і кішок, а також інших тварин і птахів, наприклад хом'яків, морських свинок, канарейок, папуг. Замальовки з цих представників фауни можна робити вдома, що допоможе при виконанні нарисів з природи в зоопарку.

У нарисах з домашньої тварини теж потрібно відразу передати його основні пропорції і будову, особливу увагу надати замальовці голови. Якщо тварина поміняла позу, починають новий нарис, пам'ятаючи про задачі роботи над нарисами. При поверненні звіра в колишню позу слід продовжити незавершений нарис або почати ще один і т.д.

Виконання нарисів і замальовок з тварин і птахів повинно бути пов'язане з вивченням складних форм природи, активним інтересом учнів до пернатих і чотириногим і уважним спостереженням за ними і їх звичками.

У такій практичній роботі удосконалюється вміння малювати взагалі, розвивається спостережливість, зорова пам'ять, художній смак. Потрібно вчитися стилізувати фігури птахів і звірів, що має важливе значення для художньої обробки кондитерських виробів.

РОЗДІЛ 10. МАЛЮВАННЯ З ПРИРОДИ ТІСТЕЧОК І ТОРТІВ

Тема: Малювання каліграфічних написів

Кожен кондитер повинен не лише гарно оздобити кондитерський виріб, а й нанести потрібний напис «З днем народження», «З ювілеєм» тощо. Тому кожен фахівець повинен мати навички в каліграфічному та ажурному написанні букв алфавіту. (мал.51-54)

Аа Бб Вв Гг Дд
Ее Єє Жж Зз Ии Іі
Її Кк Лл Мм Нн Оо
Пп Рр Сс Тт Уу Фф
Хх Цц Чч Шш Щщ
Юю Яя

Мал.51 Каліграфічне написання букв алфавіту

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Жж
Зз Ии Іі Її Кк Лл Мм Нн Оо
Пп Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч
Шш Щщ Юю Яя Ъѣ

Аа Бб Вв Гг Дд
Зз Ии Іі Її Кк Лл
Шш Щщ Юю Яя Ъѣ
Тт Сс Дд Ее Жж
Її Уу Кк Лл Мм
Шш Щщ Юю Яя

Вітаємо
з Днем
чителя

Поздравляем!

Поздравляем с 8 Марта

Любовью!

Мал.54 Ажурні надписи на кондитерських виробах

Для нанесення написів в кондитерському виробництві використовують білкову рисувальну масу (айсінг) а також різні глазури, сирцеву, заварну, шоколадну тощо.

Тема: Айсінг для оздоблення тортів та тістечок

Це є рисувальна білкова маса, яку використовують в якості виробництва об'ємних візерунків та фігур, написів, при оздобленні кондитерських виробів. Спочатку виготовляють шаблон або трафарет фігури чи предмету, який потрібен для оздоблення торта чи тістечка, а лише потім поверх нього наносять візерунок айсінгом (рисувальною білковою масою). Отримуємо солодкі їстівні прикраси. Коли малюнок нанесено на трафареті - айсінг висушують в сухому місці і зберігають в коробках не більше ніж 2 тижні. Зберігати в холодильнику та при підвищеній вологості в приміщенні не можна, прикраси стають м'якими і крихкими. Також прикрасами з айсінгу не бажано прикрашати кондитерські вироби, які оздобленні вершковим або сметанним кремом, тому що ці креми мають розм'якшуючу дію для таких прикрас. Краще всього айсінгом прикрашати поверхню прикрашену мастикою, білковим кремом, шоколадом.

РЕЦЕПТ

- цукрова пудра - 250 г.
- лимонний сік - 0,5 ч. ложки
- білок яйця - 1 шт.

Білок взбиваємо вінчиком або вилкою до отримання легкої піни, білого кольору. Потім додаємо просіяну цукрову пудру невеликими порціями, постійно помішуючи. Перемішуємо доти, поки не отримаємо стійку суміш, наприкінці додаємо лимонний сік. Залишаємо у посуді накривши його вологою серветкою, щоб не було доступу повітря. Для виготовлення прикрас для торта потрібно зробити замальовки візерунків, написів або предметів або взяти трафарети. На підготовлений трафарет зверху накладаємо целофанове покриття (можна з файлу), трохи змащуємо поверхню целофану оливковим маслом і починаємо наводити контури підготовлених візерунків.

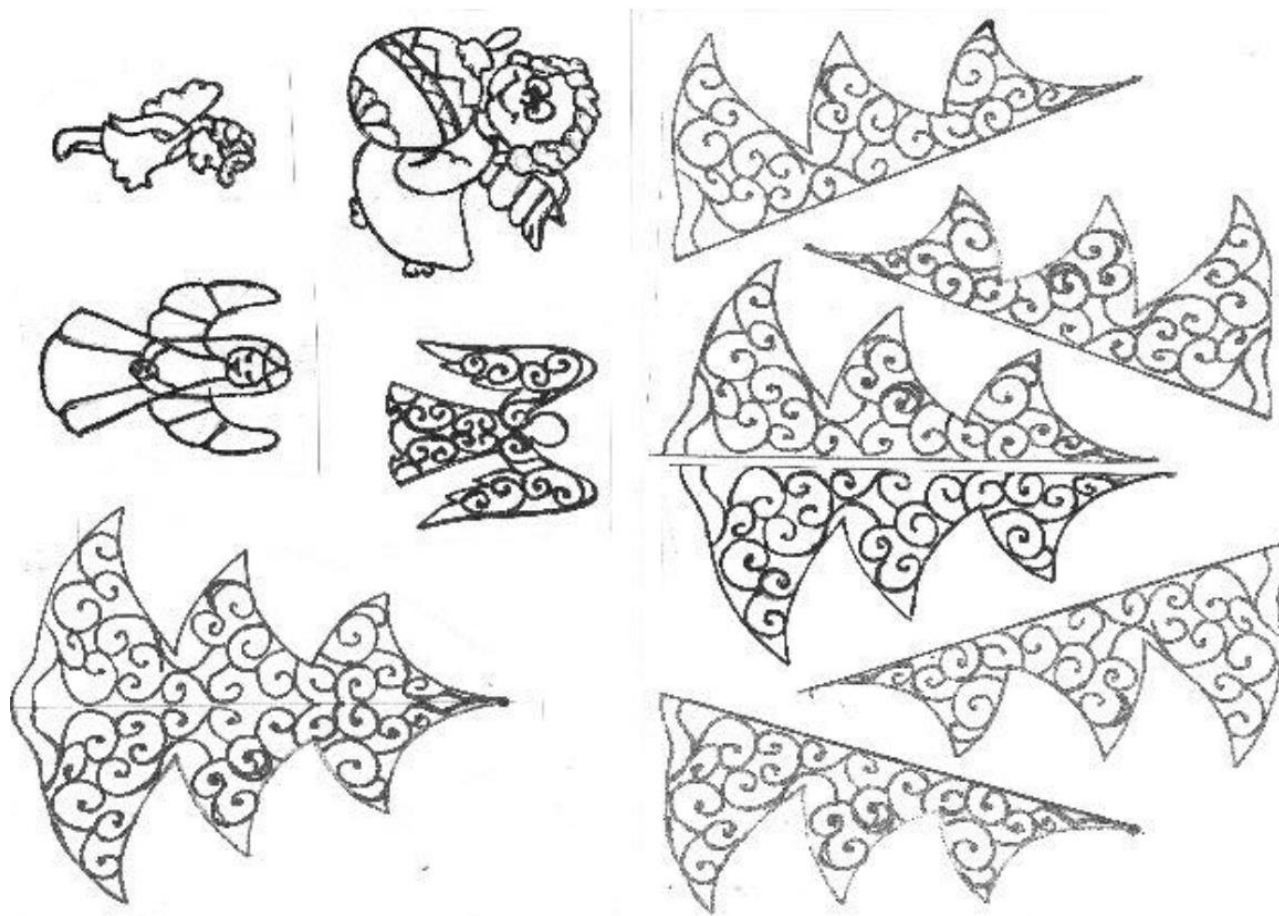
В підготовлений корнетик набираємо рисувальної білкової маси (айсінг) робимо невеликий отвір і починаємо малювати. Після того, як малюнок повністю закінчено залишаємо його до повного висихання на целофановій поверхні. Час висихання залежить від вологості в приміщенні та від розміру деталей візерунків або трафаретів. Невеликі прикраси висихають – 2 дні. Великі – 5-6 днів.(мал..55-59)

Мал.55 Святкова композиція айсінгом

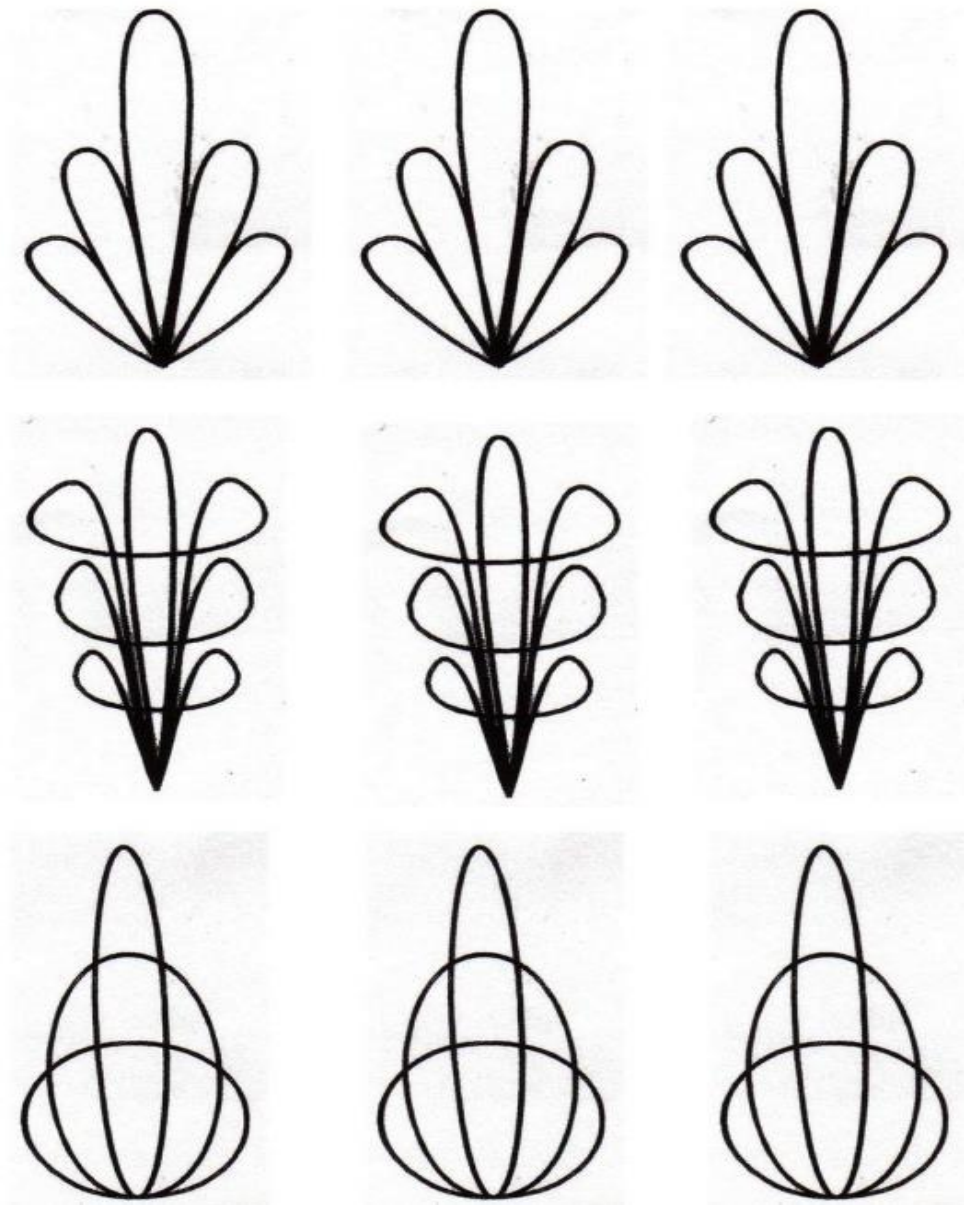
Мал.56 Новорічна композиція айсінгом

Мал.57 Новорічні візерунки айсінгом

Мал.58 Елементи композиції айсінгом

Мал.59 Візерунки айсінгом

За допомогою шоколадної глазури кондитер може створити також гарні та об'ємні прикраси для оздоблення кондитерських виробів та для надання їм креативного, пікантного вигляду. З корнетика відсаджують розтоплений шоколад на підготовлений пергаментний лист, після чого візерунки охолоджують і використовують для прикрашання тортів та тістечок (мал.60)

Мал.60 Композиції відтворені шоколадною глазур'ю

Тема: Малювання з природи тістечок

Привабливість зовнішнього вигляду борошняних кондитерських виробів - тістечок і тортів - залежить від художнього оздоблення їх поверхні.

Змістом художнього оздоблення тістечок і тортів служить декоративність, тобто краса кондитерських виробів кольорами, листами, вітками, різними орнаментами і бордюрами, виготовленими з крему, шоколаду, марципана і інших продуктів.

Різноманітність оформлення виробів залежить від ступеня розвитку творчої уяви кондитера. Малювання з природи має велике значення для оволодіння образотворчими навиками. Разом із засвоєнням правил зображення на площині об'ємних предметів необхідно також вивчати закони композиції і практично знайомитися з різними видами декоративного малювання, в задачу якого окрім малювання орнаменту входить зображення з природи тістечок і тортів.

Тістечка і торти малюють з природи за допомогою спеціально виготовлених макетів, які повинні складати натурний фонд училища.

Тістечка є штучними кондитерськими виробами, що мають різну форму і різноманітну декоративну обробку поверхні. Успішне виконання малюнка тістечка заглиблює поняття форми і композиції.

Правильно намалювати предмет - значить передати його перспективну форму, об'єм і найхарактерніші особливості.

Малюнок тістечка з природи також вимагає творчого підходу. Тістечко - виріб об'ємний. Спочатку треба розібратися в будові його форми, визначити основні грані, площини, створюючи об'єм, розташування їх в просторі, а потім знайти характерні пропорції - відносини сторін однієї частини до іншої. Визначаючи пропорції тістечка і будуючи їх в перспективі, одночасно злегка прокладають тіні, що сприяє точнішій передачі пропорцій моделі. В процесі детального

світлотіневого опрацювання зображення продовжують уточнювати форму мальованого предмету. Саме тут дуже важливо творчо підійти до малюнка.

Від творчої уяви майстра, майбутнього кондитера - декоратора, залежить різноманітність і витонченість декоративного оформлення кондитерських виробів.(мал. 61)

Мал.61 Малюємо тістечка

Тема: Малювання з натури круглого торта

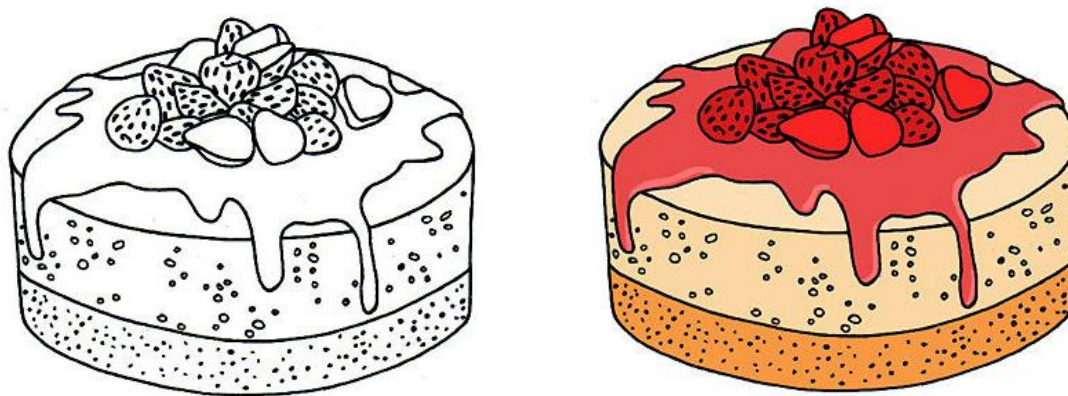
Перше зображення з натури макету круглого торта (мал. 62) так само, як і квадратного, виконують у фронтальному положенні. Тут теж необхідно зрозуміти закономірності і властивості рельєфної композиції, характер якої залежить від геометричної форми поверхні.

Кругла поверхня через свою замкнутість потребує декоративних композицій, в яких переважає симетричне розташування елементів. У композиціях таких поверхонь потрібні строго урівноважені об'єми.

Світла поверхня торта, облямована бордюром з розташованих впритул один до одного фігурних розанців, добре виділяє темні по контуру декоративні узорі в проміжках між кольорами або п'яти листковими кублами, де на кожному укладені три або п'ять ягідок вишні з плодоніжками.

Малюнок макету виконують кольоровою гуашшю з світлотіньовим моделюванням поверхні.

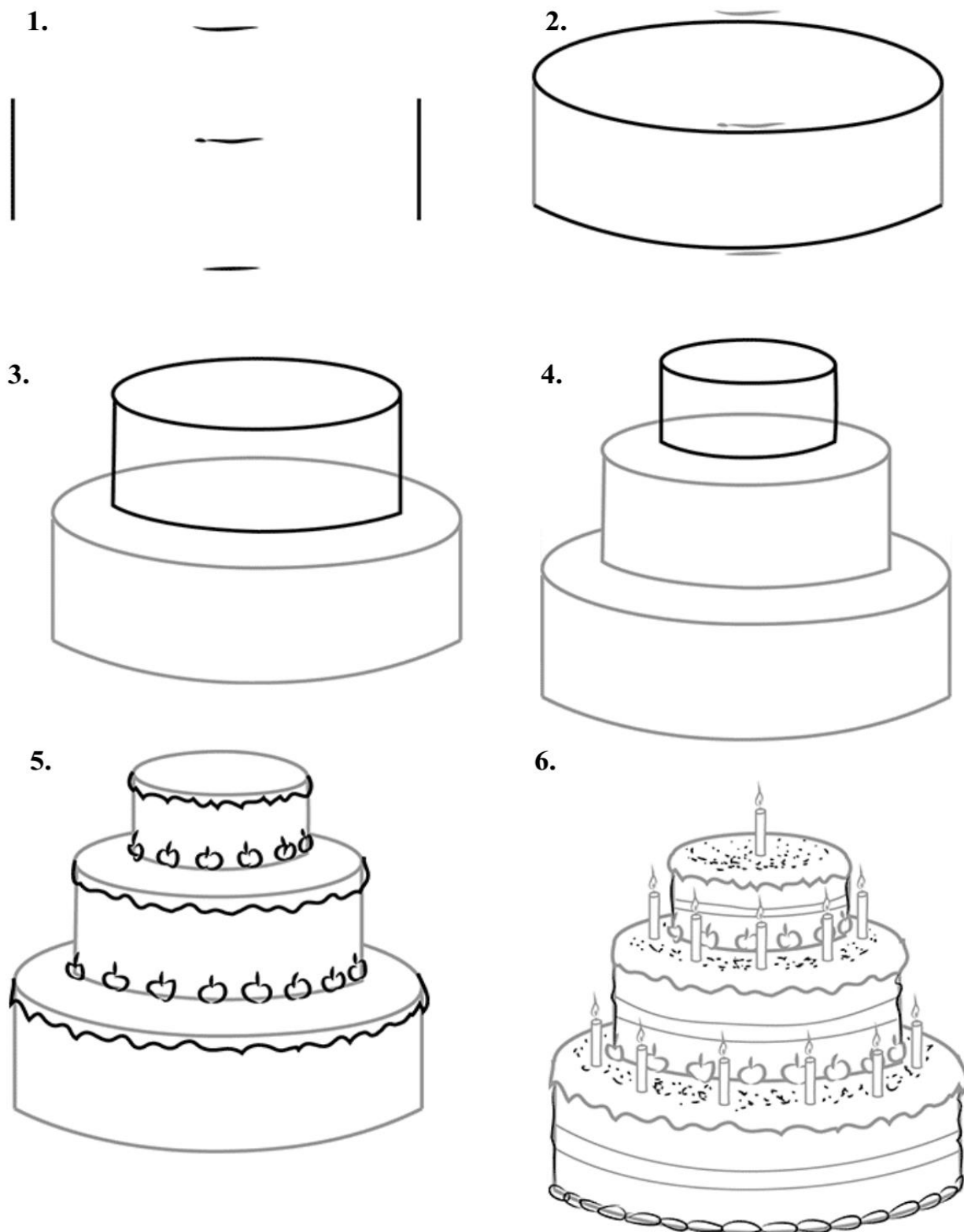
Потім способом багатократного покриття одного тону іншим підсилюють тіні і темні місця.

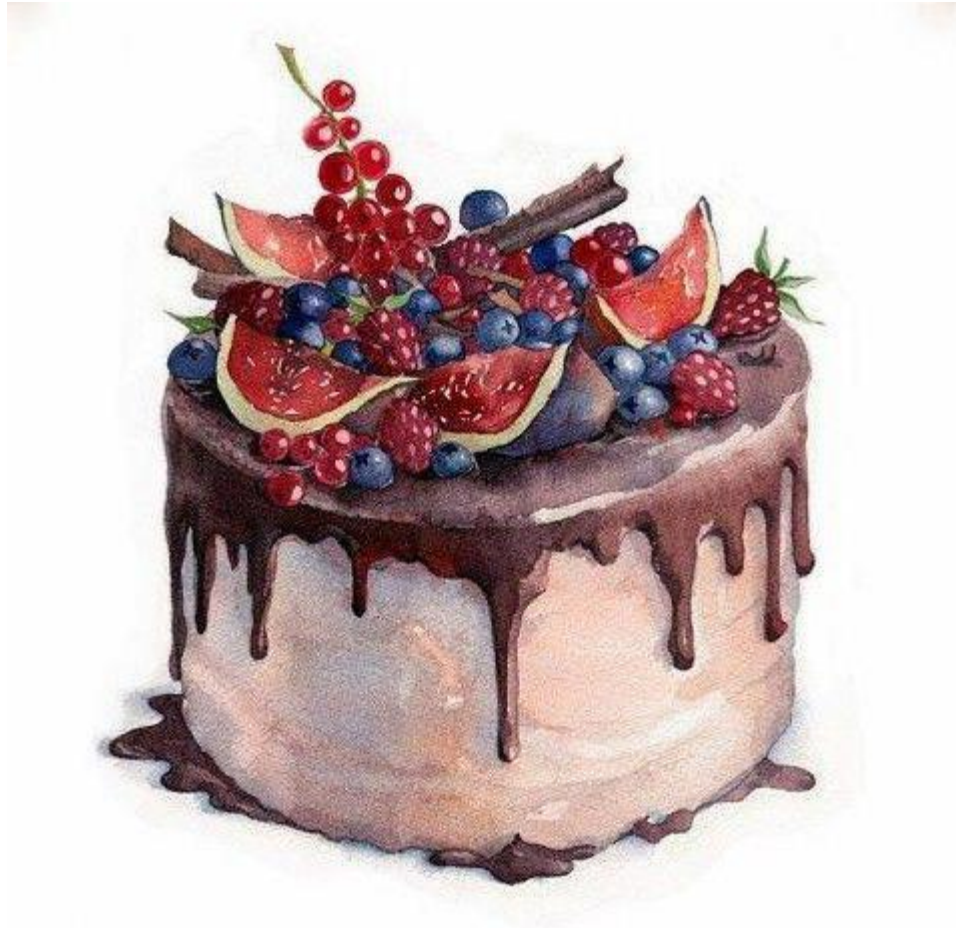
Мал.62 Малюємо круглий торт

Наступну вправу на відміну від попередньої виконують в кольорі олівцями або фарбами. З фарб краще застосовувати гуашеві. Вони дозволяють

перекривати один непрозорий шар іншим, особливо в передачі елементів прикраси.(мал..63, 64)

Мал.63 Малюємо святковий торт

Мал.64 Малюємо шоколадний круглий торт

Контрольне завдання

- ✓ Виконайте вправи в малюванні тістечок по пам'яті.

Тема: Малювання з природи ваз з квітами, кошиків з фруктами

Велику роль в професійній підготовці кондитерів виконує малювання з природи ваз і кошиків з різними рослинами і плодами. Мета роботи у виконанні таких натюрмортів - повторення, поглиблення і закріплення знань і умінь, одержаних в процесі малювання з природи.

Натюрморт, як відомо, складається з предметів, об'єднаних в єдину композиційну групу. Натюрморти не можуть бути безглуздою або випадковою

натурою: у них завжди виражена та або інша тема, пов'язана з різними сторонами життя. Отже, натюрморти мають свою тематику і певний смисловий зв'язок предметів, тобто сюжет.

Для натюрморту можна використовувати невелику і нескладну формою вазу (мал..65, 66) або плетену кошик середніх розмірів (мал..67, 68), в які ставлять букет з живих або штучних кольорів. Вазу або кошик з квітами розташовують так, щоб сморід були добрі видні шкірному малюючому.

Мал.65 Ваза з польовими квітами

Мал.66 Букет з польових квітів

Мал.67 Кошик з яблуками

Мал.68 Кошик з фруктами

Фоном для натури бажано вибрати драпіровку, що гармонує за кольором з головним об'єктом. Наприклад, для червоних троянд або гвоздик можна використовувати тканини білого, голубувато-зеленого або світло-сірого кольорів. Після того, як натюрморт поставаний, потрібно зробити з нього попередній етюд фарбами в кольорі. Розмір етюд повинен не перевищувати чверті альбомного листу паперу. У ньому необхідно скомпонувати зображення і визначити колірне рішення натюрморту. Такий етюд дуже допоможе в роботі над натюрмортом, оскільки в ньому відображені основні відносини кольору.

Як завжди, перед виконанням зображення в кольорі, необхідно виконати у відповідних натурі пропорціях малюнок, що наноситься тонкими лініями, оскільки в живописі контури відсутні.

Готовий малюнок промивають губкою, змоченою в чистій воді, для видалення олівцевого пилу, що осів на папір, а також для того, щоб фарби добре збиралися у верхній шар паперу.

Починають малювання з найтемніших плям. Неправильно вважати, що темні плями - це чорна або темно-коричнева фарба. Навіть дуже темна тінь має колір без домішки чорного або коричневого. Потрібно знати, що колір тінні вгадується завдяки порівнянню його з сусідніми кольорами.

У наборі фарб не існує та, яку в чистому вигляді можна покласти на папір і передати таким чином колір предмету, що зображається. Потрібний колір складають шляхом змішування фарб. Встановити правильність підбраного кольору можна лише в оточенні інших кольорів. Тому будь-яку живописну роботу виконують, проклавши кольором всі місця зображення. Це перший етап живопису натюрморту.

В порівнянні з натурою, де видно насичені і слабо насичені кольори, а також світлі і темні плями, зображення все ще виглядає блідо. Так і повинно бути після закінчення першого етапу роботи в кольорі. Отже, вимагається підсилювати колір зображення і робити це потрібно поступово, добиваючись

побудови живописної форми. Головне в живописі - передача кольору форми предметів на площині у зв'язку з навколишнім середовищем. На сприйняття кольору впливають багато чинників, що додають йому різні відтінки: джерела світла, повітряне середовище, оточення кольорів. Наприклад, якщо за вікном полудень, то наочний колір матиме одні відтінки, а ближче до вечора - інші.

Коли пишуть натюрморт, де найяскравішими плямами є троянди (або гвоздики) на голубувато-зеленому фоні драпіровки, то навіть тут, не дивлячись на уявну чистоту червоного, чисту фарбу вживати не можна, бо тоді зображення стане розфарбованим. Копіювати колір природи теж не можна. Тому в роботі необхідно звертати увагу не на окремі кольори, а на їх взаємозв'язок і взаємовплив, на їх відносини один з одним і з цілим. Треба писати кольором не в одному місці, а вести роботу скрізь, постійно порівнюючи один колір з іншим, підпорядковували менш яскраві плями яскравішим і навпаки, тобто вирішувати живописно-тонові задачі.

Рішення живописно-тонової задачі пов'язане з передачею освітлених ділянок природи, півтонів і тіней. Передати їх можна за допомогою м'яких тональних переходів. Колір, так само як і світло, покликаний виражати об'ємну форму. У малюнку світлотіневе моделювання поверхні предмету складається з направлених формою штрихів. У живописі об'ємну форму передають мазками, що наносяться на поверхню паперу кистю, відповідно до характеру об'єму предметів, що зображаються.

Завершують роботу ослабленням різких колірних плям, пропрацювавши всі деталі.

Наступна натура повинна відрізнитися ще більшою колірною різноманітністю. У корзину можна укласти самі різні плоди - яблука, груші, персики, сливи і ін., а між фруктами прокласти листя фруктових дерев, які відтінятимуть фрукти і додадуть натюрморту велику реальність.

Знову потрібно уважно розглянути натуру і виділити в ній найхарактернішу форму і колір.

Подібний етюд, як завжди, переслідує мету допомогти малюючому уловити загальний характер колірних відносин натура.

Саму роботу виконують, зберігаючи послідовність етапів зображення і дотримуючи вимоги до живопису фарбами.

Велике значення мають для живопису натюрморту такі компоненти, як фон і поверхня, на яку встановлюють головний об'єкт, в даному випадку корзину з фруктами. Фон створює враження простору і легкості, служить частиною загальної колірної організації натюрморту, допомагає активніше «звучати» всім предметам. Крім того, фон повідомляє і корзину, і фруктам нові відтінки. Око бачить ще такі особливості фону, як затемнення навколо яскраво освітлених поверхонь натури і висвітлення в місцях, де утворюється тінь на предметах. Весь фон немов витканий з теплих і холодних відтінків (поряд з теплими кольорами на поверхні предмету обов'язково є сусідами холодні; теплі за кольором поверхні фруктів оточені холодними відтінками фону).

Поверхня, на якій стоїть корзина, теж бере активну участь в кольоровій організації всього натюрморту. Вона, так само як і фон, виконує свою роль в організації простору. Фон знаходиться далі, кут поверхні - ближчий. Кожному видно, що тут існує різниця в просторових планах, впливаючи на зміну кольору.

Колір драпіровки в тому місці, де вона лежить на поверхні, виглядає інакше, ніж її ж колір на фоні, який нею утворений.

Подібні живописні задачі раніше не ставилися. У даних вправах головну роль виконує композиція, складена з двох зорових об'єктів - корзини і фруктів або корзини і квітів. Мета вправ - ознайомлення з поняттями про єдність вступаючи у взаємодію різних предметів. Ця робота допоможе подальшому поглибленню знань і навиків у області малювання і виконанню самостійної композиції тортів.

ЧАСТИНА II. ЛІПЛЕННЯ

РОЗДІЛ 11. ОСНОВИ ЛІПЛЕННЯ

Тема: Зміст і завдання ліплення

До видів образотворчого мистецтва відносяться живопис, графіка, скульптура.

Живопис зображає предмети і явища оточуючого світу в кольорі, графіка - лініями, штрихами і тоновими плямами. Малюнок і картина - плоскі зображення, умовно передаючи об'єм і простір. Живописець, використовуючи пропорціональні натурі відтінки кольору, створює твір, який має певний естетичний вплив на глядача.

Скульптура у відмінність від інших видів образотворчого мистецтва передає образи дійсності в об'ємних формах, виліплених з глини, пластиліну, воску, вирізаних з дерева, висічених з каменя (мармуру, граніту, вапняку, пісковиках і ін.), відлитих з металу (бронзи, чавуну, нержавіючої сталі і т. д.)

Професійний скульптор, як і живописець, - художньо обдарована людина, здатний вирішувати задачі образного втілення задуманої творчої ідеї.

Головна особливість скульптури - її об'ємно-пластична, тривимірна форма.

Об'єм в скульптурі те ж, що колір в живопис, тонову пляму в графіку. Скульптурна форма - це реальний об'єм.

Скульптуру ділять на круглу (твір бачать з усіх боків, обходячи навколо) і рельєфну (твір, пов'язаний з площиною стіни, постаменту і т. п.).

Головним об'єктом в скульптурі є людина. Значно рідше художники зображають тварин і то лише як доповнення до втілення образу людини (наприклад, кінна статуя).

Ліплення - процес створення скульптурного зображення з м'якого пластичного матеріалу: мастики, марципану тощо. Для ліплення елементів оздоблення для кондитерських виробів необхідні терпіння й певні навички, що вимагає глибокого вивчення й аналізу форми. Вправи з ліплення допомагають освоєнню об'ємно - виразних властивостей і форм тваринного й рослинного світу, які використовуються для фігурної обробки поверхні кондитерських виробів.

Основне завдання вправ з ліплення - розвиток творчих здібностей, які неодмінно виявляться в професійній роботі з художньої обробки кондитерських виробів.

Вправи по ліпленню допомагають освоєння об'ємно-виразних властивостей і форм тварини і рослинного світу.

Вправи передбачають ліплення рослинного орнаменту з натури, а також фруктів, овочів, кольорів, тварин, птахів, виготовлення макетів тортів.

У ліпленні, як і в малюванні, також потрібна послідовність в роботі - від загального до опосередкованого. Треба вчитися бачити не тільки окремі частини предмету, але і їх взаємозв'язок, поєднання.

Вправи по ліпленню розвивають працездатність, волю, цілеспрямованість. За умови творчого підходу до виконання вправи отримуються навички роботи з матеріалом.

Отже, основна задача ліплення - розвиток творчих здібностей, необхідних в професійній роботі кондитера з вироблення тортів, і тістечок.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТКА
приготування МАСТИКИ ІЗ «МАРШМЕЛОУ»

№	СИРОВИНА	МАСА	ТЕХНОЛОГІЯ ПРИГОТУВАННЯ
1	Цукрова пудра	350	<p>Цукерки маршмеллоу викласти в миску, полити лимонним соком і поставити в мікрохвильову піч приблизно на 1,5-2 хвилини! Після того як дістанемо миску з маршелоу, розмішуємо добре і додаємо</p> <p>потроху цукрову пудру, ретельно вимішуємо (вона дуже липка). Потім коли маса набуде більш щільної консистенції, але все ще буде липкою, присипаємо дощечку цукровою пудрою, викладаємо на неї мастику і вимішуємо до еластичного стану (пластилін). Кладемо на 15 хвилин у холодильну камеру після чого з мастикою можна працювати.</p> <p>Працювати з нею потрібно швидко, відламавши потрібну кількість мастики для роботи, решту потрібно загорнути щільно в харчову плівку, щоб не було доступу кисню, щоб вона не засихала.</p> <p>Для додання мастичі різних кольорів використовуємо харчову фарбу.</p> <p>Цією мастикою можна, як покривати торти, так і робити декор.</p>
2	Цукерки маршмеллоу	200	
3	Сік лимона або лимонна кислота	10	
	Вихід:	500	

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТКА : приготування ШОКОЛАДНОЇ МАСТИКА ІЗ «МАРШМЕЛОУ»

№	СИРОВИНА	МАСА	ТЕХНОЛОГІЯ ПРИГОТУВАННЯ
1	Цукрова пудра	150	<p>1. На паровій бані розтоплюємо шоколад.</p> <p>2. Маршмелоу поставити в мікрохвильову піч або на парову баню на кілька секунд, поки не стане м'якою.</p> <p>М'який маршмелоу додаємо до шоколаду, розмішуємо, і додаємо вершки, масло і за бажанням ... лікер, бренді або сік.</p> <p>Розмішуємо до однорідної маси</p> <p>3. Викладаємо цю масу в міксер, додаємо сахарну пудру і вимішуємо (лопатка) до утворення однорідної маси.</p> <p>4. Викладаємо масу на стіл змащений маслом або рослинним жиром. І розкачуємо пласт потрібної товщини або для виготовлення прикрас з мастики або для покриття торта.</p> <p>Мастику можна загорнути в харчова плівку і зберігати в холодильній камері до потрібного моменту, після чого прикрашати.</p>
2	Гіркий шоколад	200	
3	маршмелоу (не має значення якого кольору)	180	
4	Маргарин або масло	20	
5	Вершки або молоко	75	
6	Лікер, бренді, або апельсиновий сік	10	
	Вихід:	500	

Тема: Молочна мастика

Змішуємо рівну кількість сухого молока і цукрової пудри, потім додаємо солодке згущене молоко (1:1:1). Замішуємо масу до консистенції м'якого пластиліну. Можна трохи підфарбувати мастику харчовими барвниками.

Тепер, згадавши уроки праці в школі, ліпимо з неї квіточки, листочки, ягідки, зайчиків, качечок і т.д. Виліплені прикраси потрібно підсушити. Можна розкочати мастику в пласт, товщиною 1-2 мм або товщі, і вирізати фігурки виїмкою, або ножем. Розкочувати краще на харчовій плівці, а мастику присипати цукровою пудрою.

Фасади будинків на моїх тортах зроблені з молочної мастики, потім розфарбовані харчовими барвниками, шоколадом і білкової глазур'ю.

Якщо мастика під час ліплення прилипає до рук, потрібно додати цукрової пудри, якщо вона посихає - загорнути в пергамент або плівку. Єдиний недолік молочної мастики - жовтуватий колір, тому, якщо потрібно зробити квіти білого кольору, або ніжно-рожеві і блакитні, я використовую желатинову мастику.

Контрольні запитання

1. Що таке скульптура?
2. Назвіть основну задачу ліплення.

Тема: Ліплення елементів рослинного світу

Процес ліплення рослинного світу відіграє провідну роль у формуванні вміння прикрашати елементами рослинності кондитерські вироби.

Квіти, листя, ягоди є основними мотивами оздоблення кондитерських виробів. Кондитер повинен навчитися вдало скомпанувати, виразно виконувати елементи оздоблення, щоб вони мали привабливий вигляд на будь-якому виробі.

Перш ніж приступити до ліплення з натури рослинного орнаменту, слід засвоїти деякі поняття, знання яких допоможе у ліпленню об'ємних фігур. Одне з таких понять - рельєф.

Як вже мовилося, скульптурні твори можна обійти довкола («кругла» скульптура) і бачити їх в площині (рельєф).

Рельєфи існують в образотворчому мистецтві з якнайдавніших часів. Найбільше творіння рельєфної скульптури стародавніх греків - горельєфний фриз Пергамського вівтаря, на якому зображена битва богів з гігантами. Розрізняють два види рельєфів - барельєф і горельєф.

Барельєф-низький рельєф, де випуклі зображення сильно сплюснені, тобто ледве виступає з площини. Прикладом барельєфа може бути зображення на орденах, медалях і т.д.

Горельєф-високий рельєф. У ньому зображення мало сплюснене і часто повністю виступає з площини, що стає для нього фоном.

Скульптурне зображення орнаменту, як правило, рельєфне.

ЛІПЛЕННЯ ТРОЯНДИ

Правильно намалювати або виліпити троянду дуже важко. Для цього необхідно вивчити характерну форму квітки не тільки зорово, але і пластично. Тільки завдяки натурі можна навчитися малювати і ліпити, добиватися правдивого зображення.

Троянда - квітка, що складається з декількох рядів (ярусів) пелюсток. Пелюстки троянди розташовуються навколо зав'язі квітки. У найпершому ряду, що знаходиться на рівні зав'язі, пелюстки мають злегка опуклу форму, їх верхні краї загнуті всередину. Середні ряди відрізняються прямою формою пелюсток, і лише ближче до останнього ряду деякі з них розгинаються в зовнішні сторони. Останній ряд пелюсток підсилює напрям країв, обрамляючи середню частину квітки красивими вигинами.

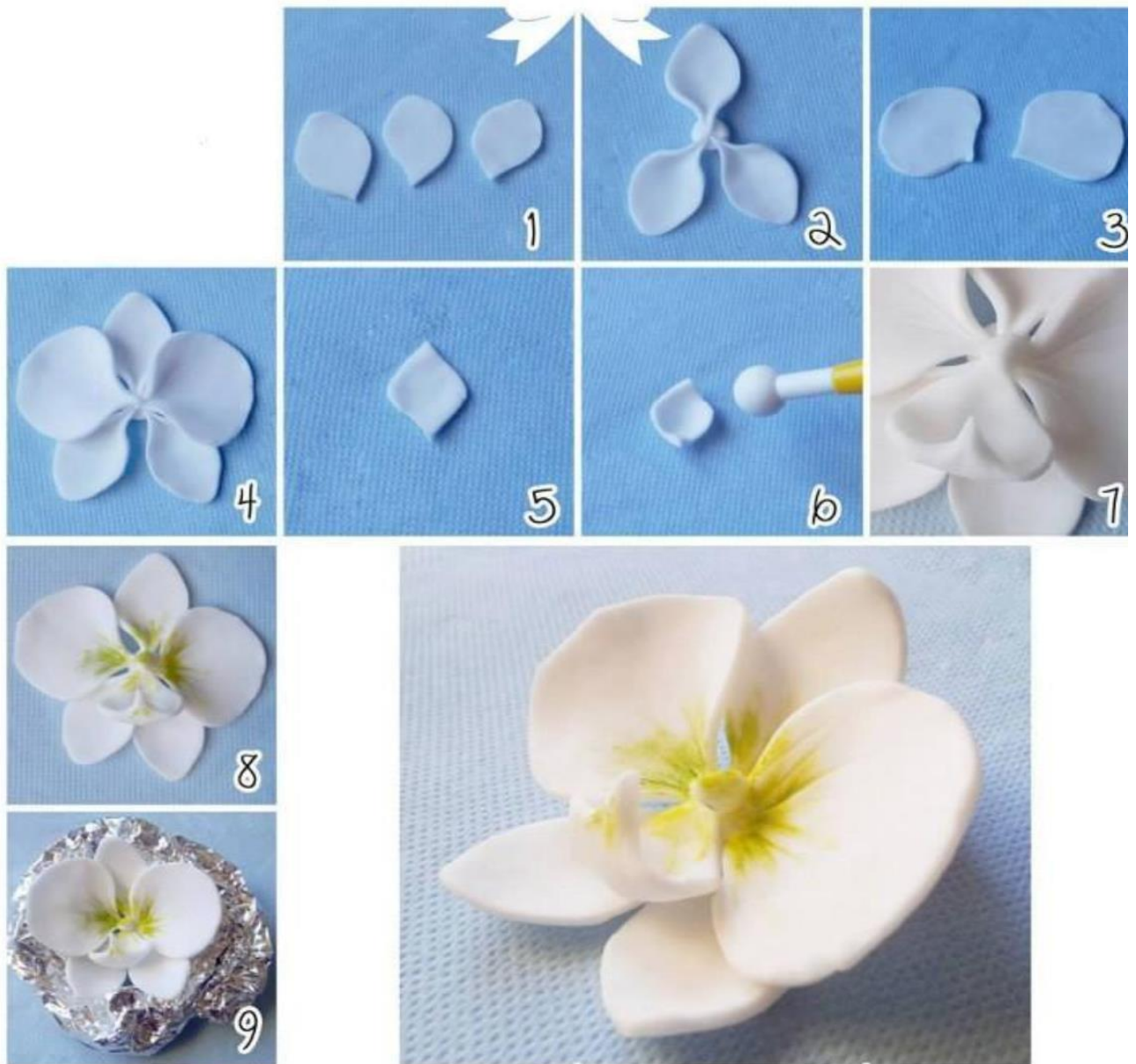
Ліпити троянду легше, коли добре вивчені особливості загальної форми і форми пелюсток. Роботу по ліпленню квітки слід вести в той послідовності, яка визначається конструкцією форми. (мал.69) Ліплення елементів рослинного світу : ромашки (мал...71), листка (мал...72), гвоздики (мал.73), піону (мал..74), анютиних глазок (мал.75), кали (мал.76).

Мал.69

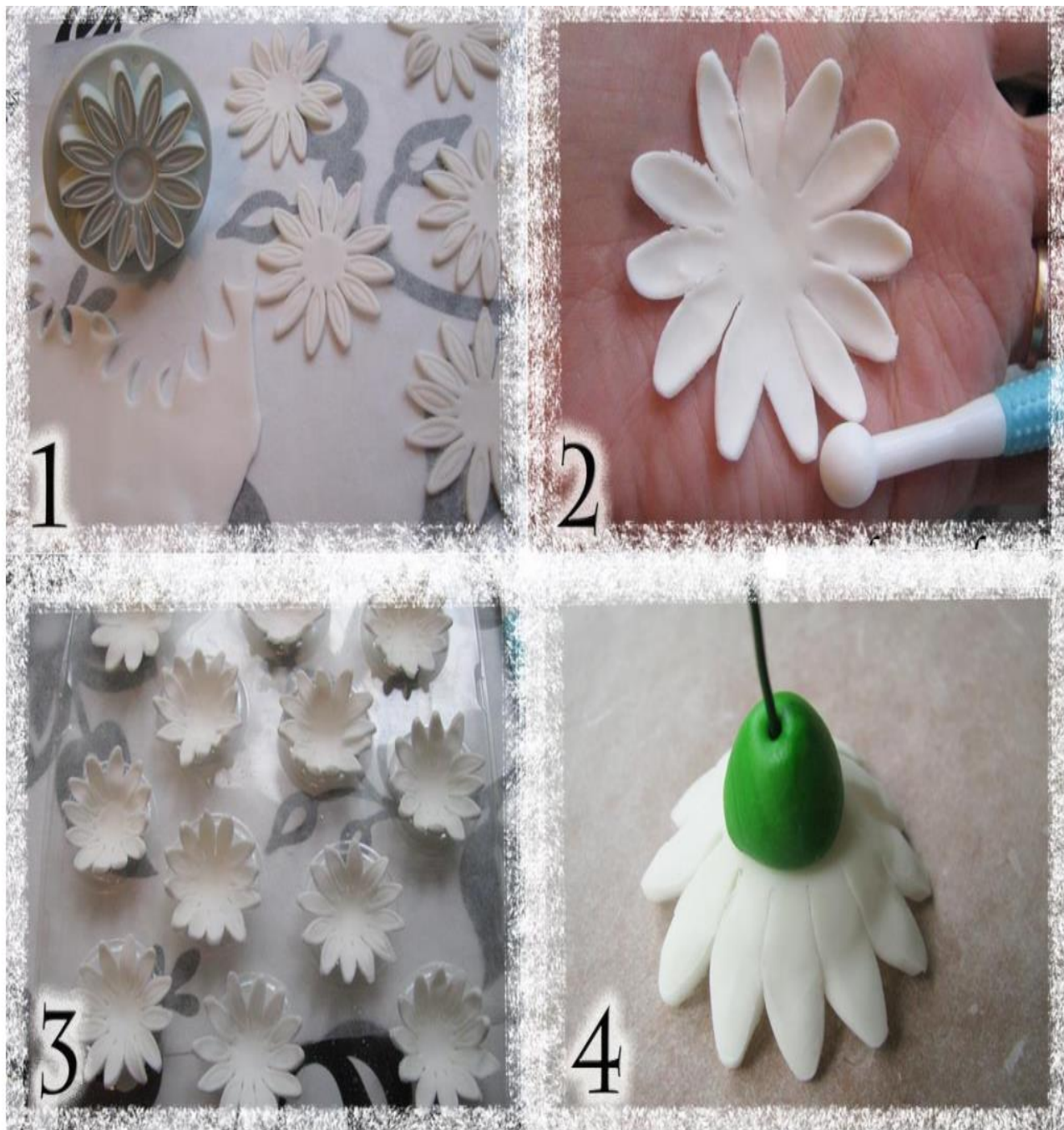
ЛІПЛЕННЯ ОРХІДЕЇ

Спочатку ліплять зав'язь, навколо якої групують тонкі пелюстки з тонкими боками і плавно загнутими всередину верхніми краями. Після цього продовжують нарощувати об'єм квітки, що зображається, все новими пелюстками, виліпленими окремо, стежачи за їх формою в природі і передаючи її пластично в роботі.(мал..70)

Мал.70

ЛІПЛЕННЯ РОМАШКИ

Мал.71

ЛІПЛЕННЯ ЛИСТКІВ

Мал.72

ЛІПЛЕННЯ ГВОЗДИКИ

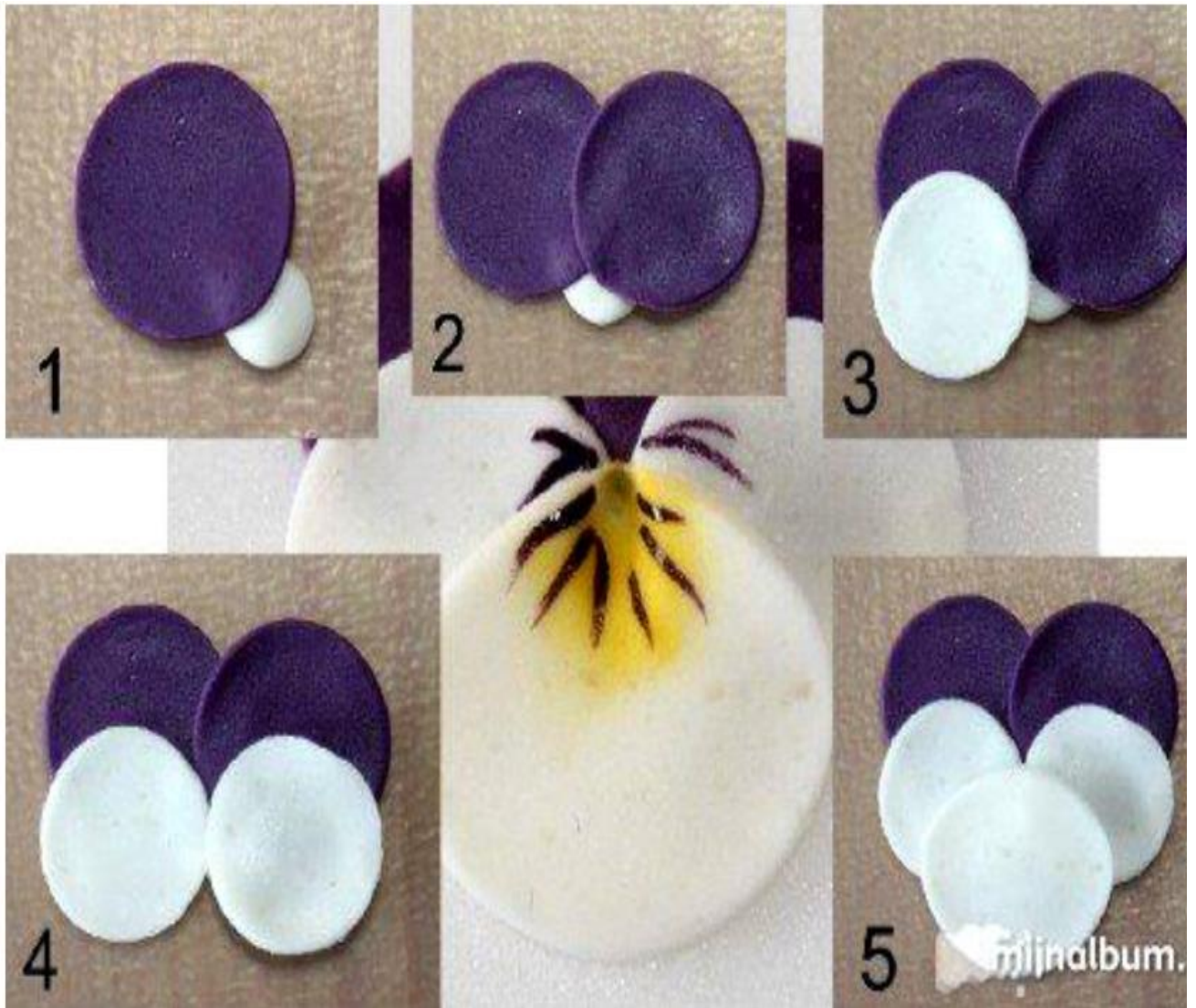
Мал.73

ЛІПЛЕННЯ ПІОНІВ

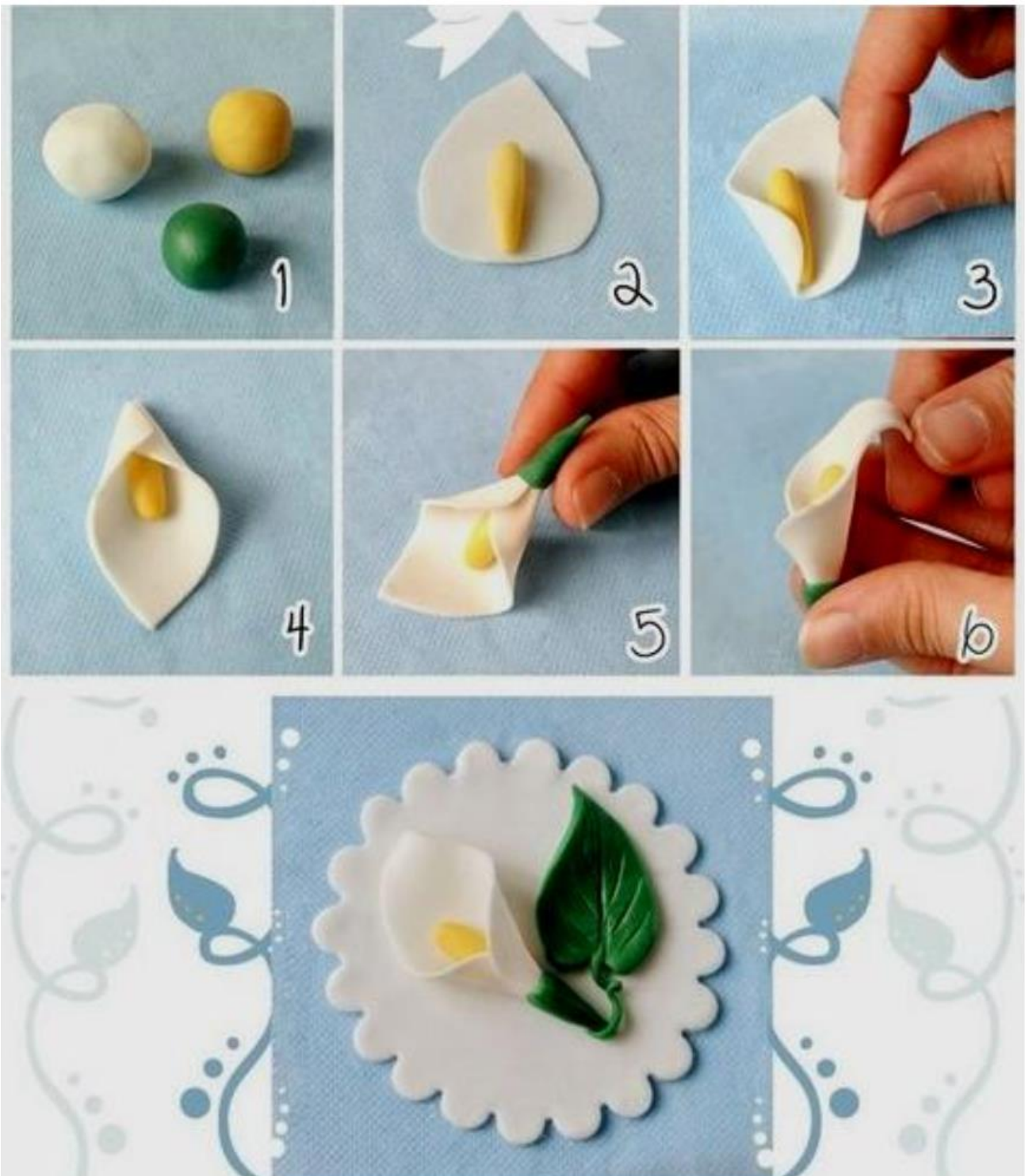
Мал.74

ЛІПЛЕННЯ АНЮТИНИХ ГЛАЗОК

Мал.75

ЛІПЛЕННЯ КАЛИ

Мал.76

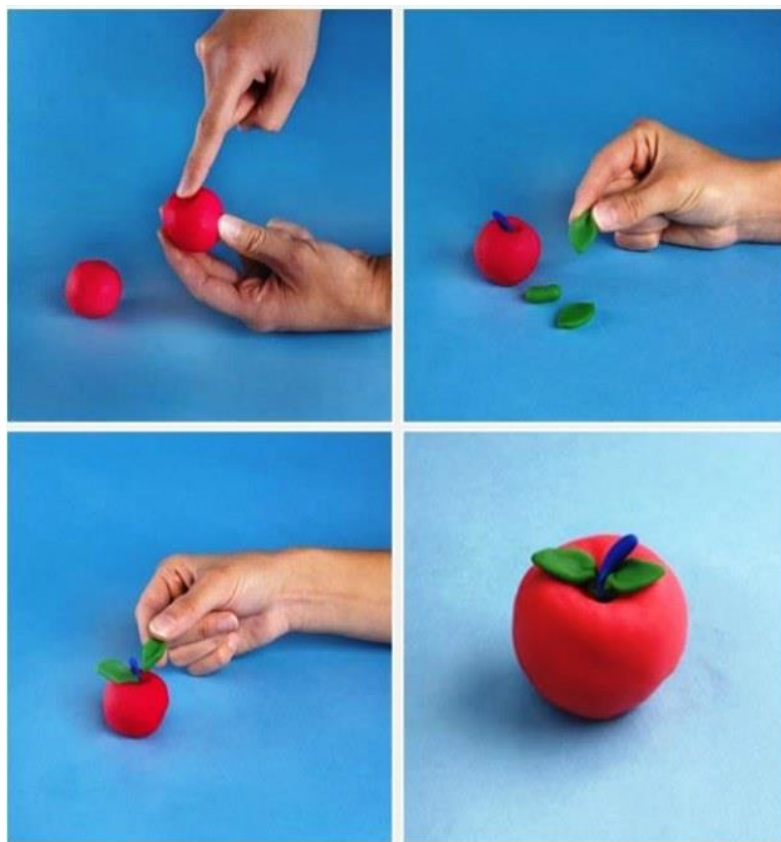
Ліплення з натури завжди завершується конкретизацією форми і узагальненням об'єму.

Тема: Ліплення з природи фруктів і овочів

Набувши досвіду в ліпленні рельєфних зображень, переходять до подальшої роботи, пов'язаної з вивченням різних об'ємних форм.

Нова вправа ліплення об'ємного тіла, не пов'язаного з площиною. Простим і в той же час найхарактернішим за формою об'ємним тілом служить яблуко. (мал. 77) Для природи можна використовувати як восковий муляж, так і натуральний плід. Його потрібно виліпити у натуральну величину.

Яблука мають кулясту форму, злегка приплюснуту у верхній і нижній частинах. Крім того, там же знаходяться поглиблення для корінчика і віночка. Перед ліпленням уважно (зорово і дотиково) вивчають форму яблука і цим самим визначають його властивості - об'єм, пропорції, густину, фактуру.

Мал.77

Ліпити яблуко слід, поступово нарощуючи об'єм, весь час повертаючи модель і свою роботу, порівнюючи їх один з одним і добиваючись передачі пропорцій і характерної форми. Тільки такий спосіб ліплення буде єдиний правильним і дасть користь у вивченні форми об'ємних предметів (тіл).

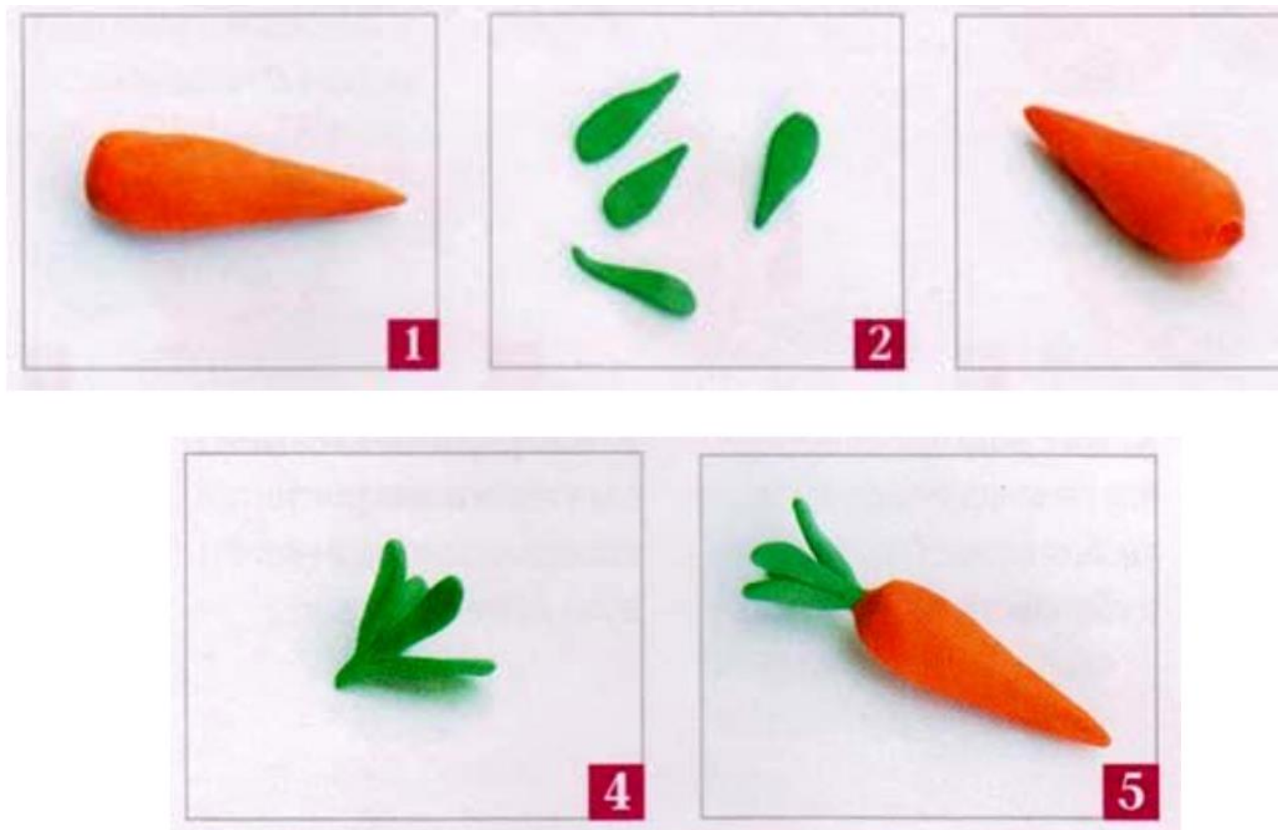
Порівняно з яблуком груша - складнішої форми. (мал.78) Якщо яблуко кулясте, то об'ємна форма груші з поєднання шару і конуса. У ліпленні груші з натури необхідно дотримувати тих же правил виконання вправи, що і в роботі з яблуком.

Мал.78

Наступною вправою буде ліплення моркви з натури.(мал..79) Загальна форма нагадує подовжений конус. Виліпити його геометричну форму у натуральну величину - значить виконати частину роботи, пов'язаної з передачею загальної характеристики предмету. Але детальне опрацювання поверхні овоча, що зображається в пластиліні, вимагає зосередженої уваги.

Вся поверхня моркви покрита випуклостями і поглибленнями, поцяткована характерними борозенками. Передати разом із загальною формою деталі — дуже важлива задача. Якщо під час роботи сумлінно перерахувати всі деталі, зокрема дрібні, то модель моркви буде механічно скопійована. У ліпленні з натури поступово накопичується досвід, отримуються навички для кожної подальшої роботи.

Мал.79

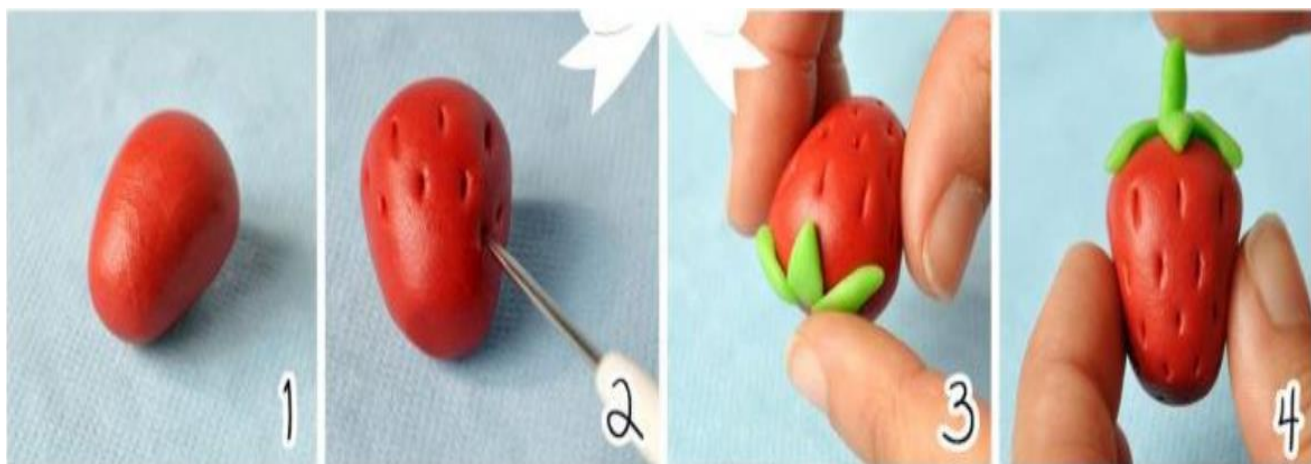
Ліплення грибів (мал.80), полуниці (мал.81), бананів (мал.82).

ЛІПЛЕННЯ ГРИБІВ

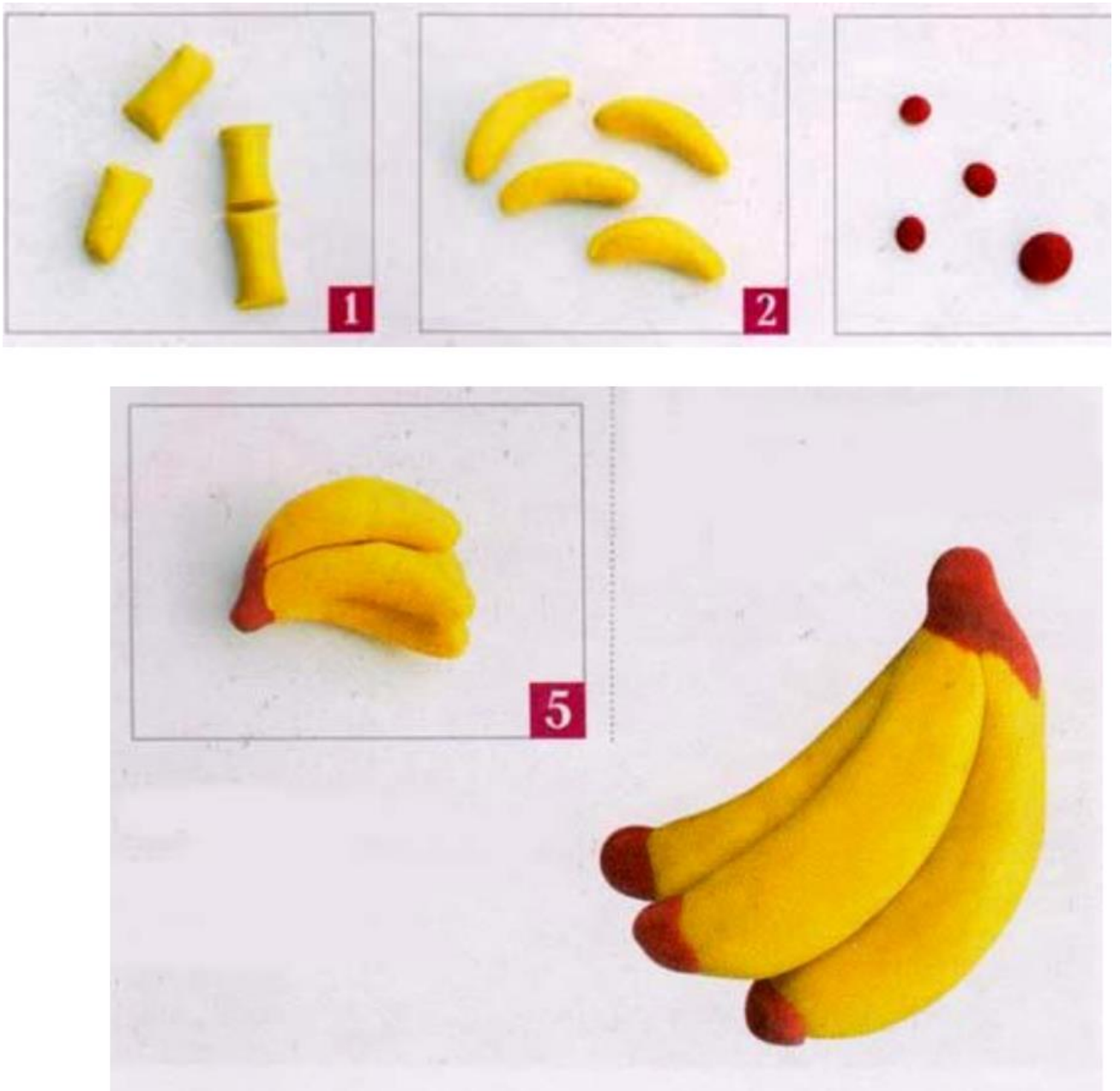
Мал.80

ЛІПЛЕННЯ ПОЛУНИЦІ

Мал.81

ЛІПЛЕННЯ БАНАНІВ

Мал.82

Якщо під час роботи сумлінно перерахувати всі деталі, зокрема дрібні, то модель моркви буде механічно скопійована. У ліпленні з натури поступово накопичується досвід, отримуються навички для кожної подальшої роботи.

Контрольне завдання

- ✓ Виліпіть з натури кетяг винограду і декілька грибів різних видів.

Тема: Ліплення тварин і птахів

Уміння малювати і ліпити тварин і птахів набувають у процесі роботи з природи, що припускає уважне вивчення їх характерних особливостей.

Ліпити тварин і птахів важче, ніж фрукти, овочі і квіти. Ця трудність обумовлена складними зовнішніми формами представників тваринного світу.

Моделлю для ліплення білки служить опудало звіра. У кожної тварини своя «індивідуальність». Наприклад, білка - непосидючий звір, відмінний обережністю, готовністю миттєво уникнути небезпеки. (мал.83)

Фігурка білки повинна бути висотою 12-15 см.

Мал.83 Ліплення білки

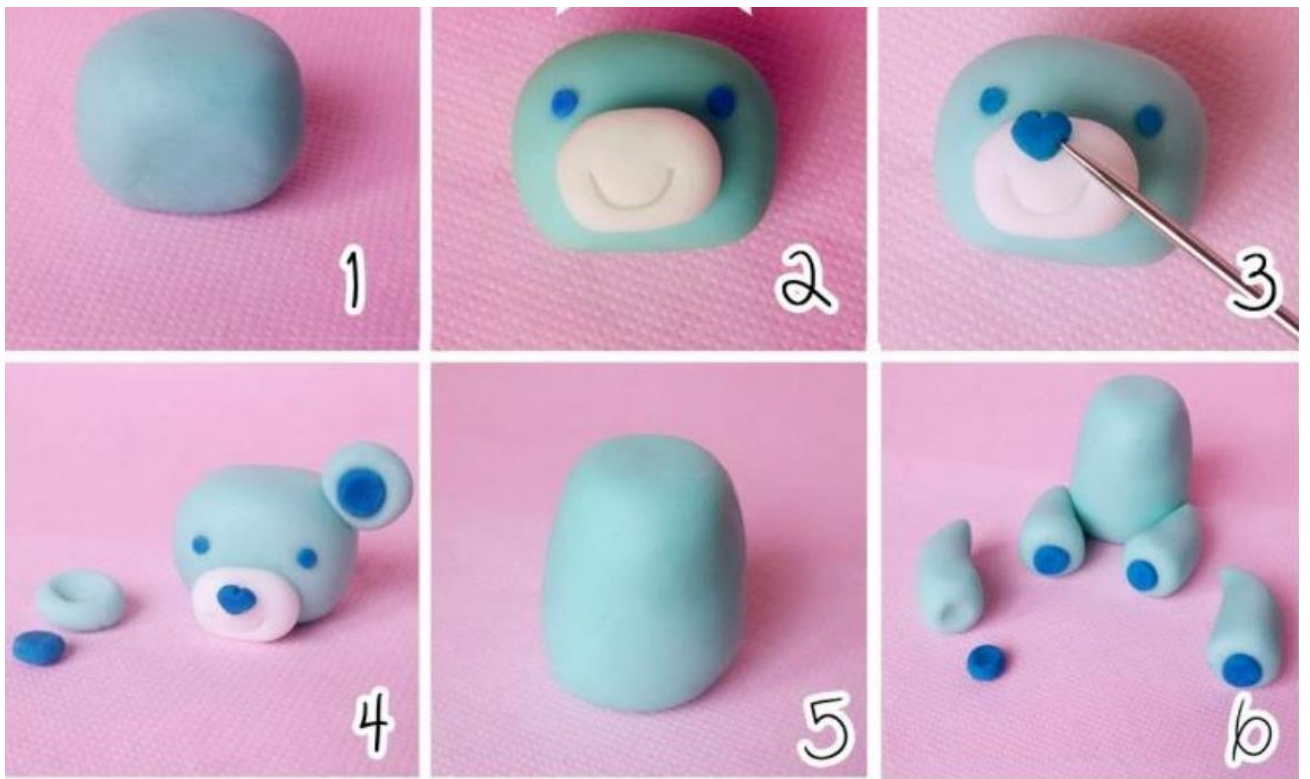
Кожне опудало тварини має як би загальний рух, тобто напрям основних частин тіла звіра. Це загальний рух потрібно розглянути в натурі і передати в зображенні, прагнути разом з тим передати характер чотириноногого.

Коли основний напрям і відносини пропорцій з'ясовані, переходять до опрацювання загальної форми окремих частин тіла, не залишаючи без уваги особливості будови голови, шиї, спини і т.д. Після виявлення загального характеру всієї фігури звіра починають детальне опрацювання стеком кожною окремою частию. Спеціально передати фактуру, тобто шерстний покрив тварини, не потрібен - він явиться результатом роботи над формою.

Кожна вправа по ліпленню має декілька стадій роботи. Об'ємну фігуру ведмежати в першій стадії ліплення починають з визначення розміру зображення і побудови геометричних форм - призматичного тулуба, конусоподібної голови і т.д. не слід детально виліплювати голову або вуха без задалегідь знайденого загального об'єму фігури тварини. (мал.84, 85)

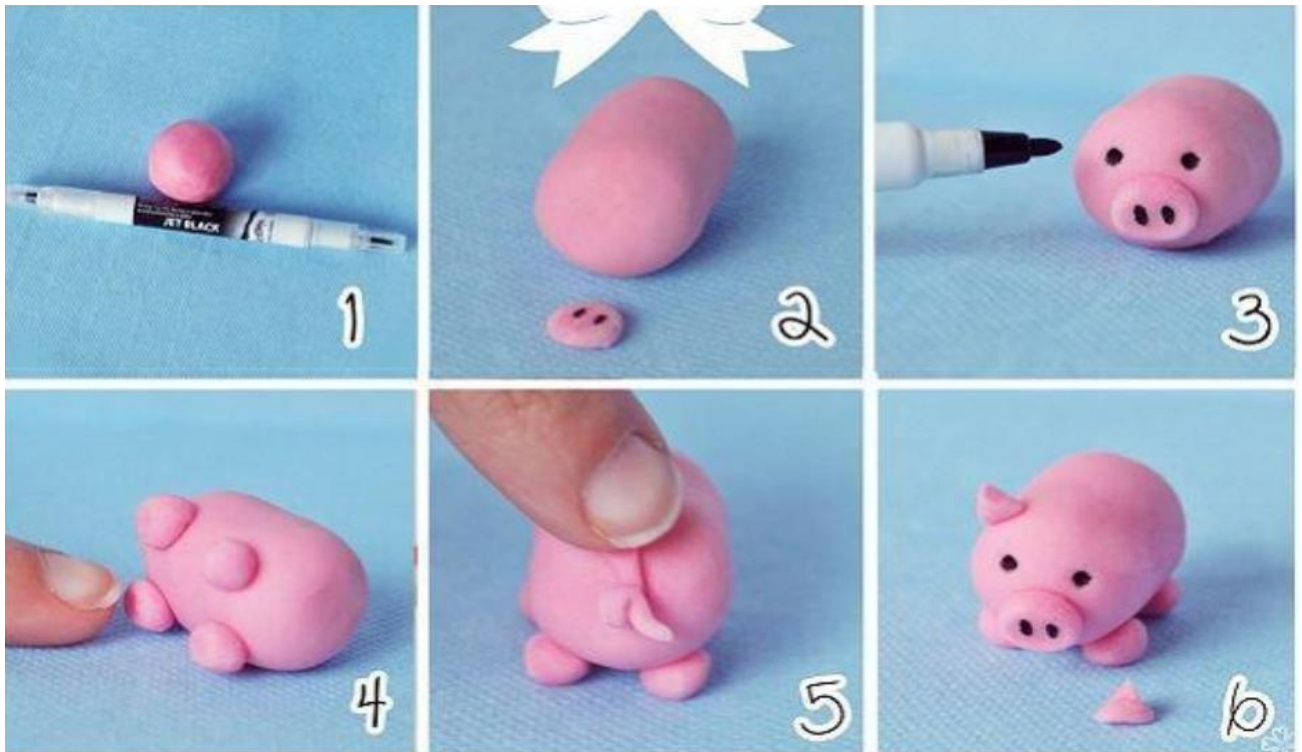

Мал.84 Ліплення панди

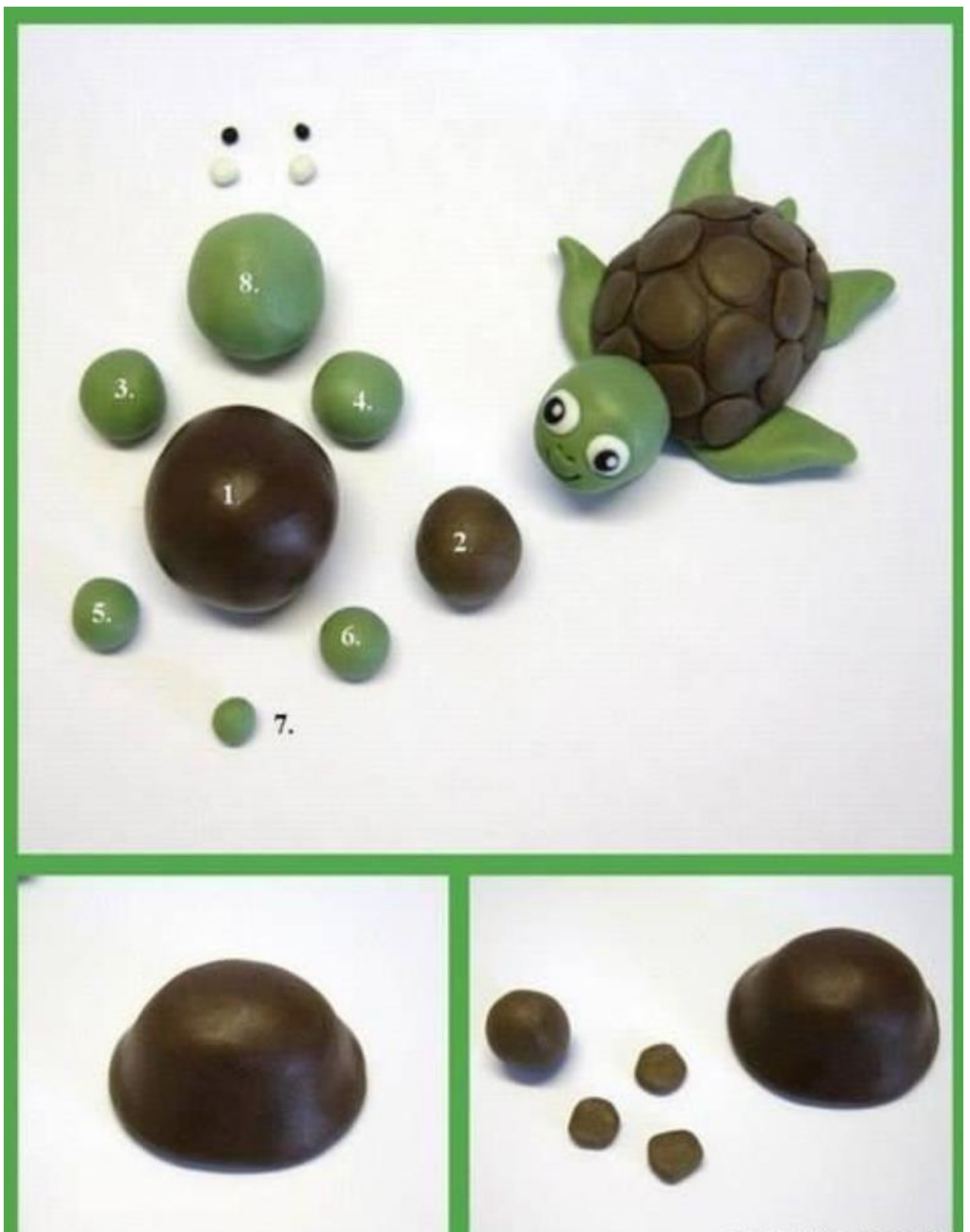

Мал.85 Ліплення ведмежати

В кожному об'ємі шукають внутрішні пропорції, ось загального переходять до деталей, ось головного - до другорядного. В процесі ліплення якоїсь однієї деталі фігури, весь час необхідно бачити всю фігуру в цілому, тільки тоді можна уловите, яку її частину складає і або інша деталь. Послідовне виявлення деталей в тісному єднанні із загальним змінється повсеместним уточненням всіх зовнішніх ознак фігури тварини. (мал.86-93)

Мал.86 Ліплення порося

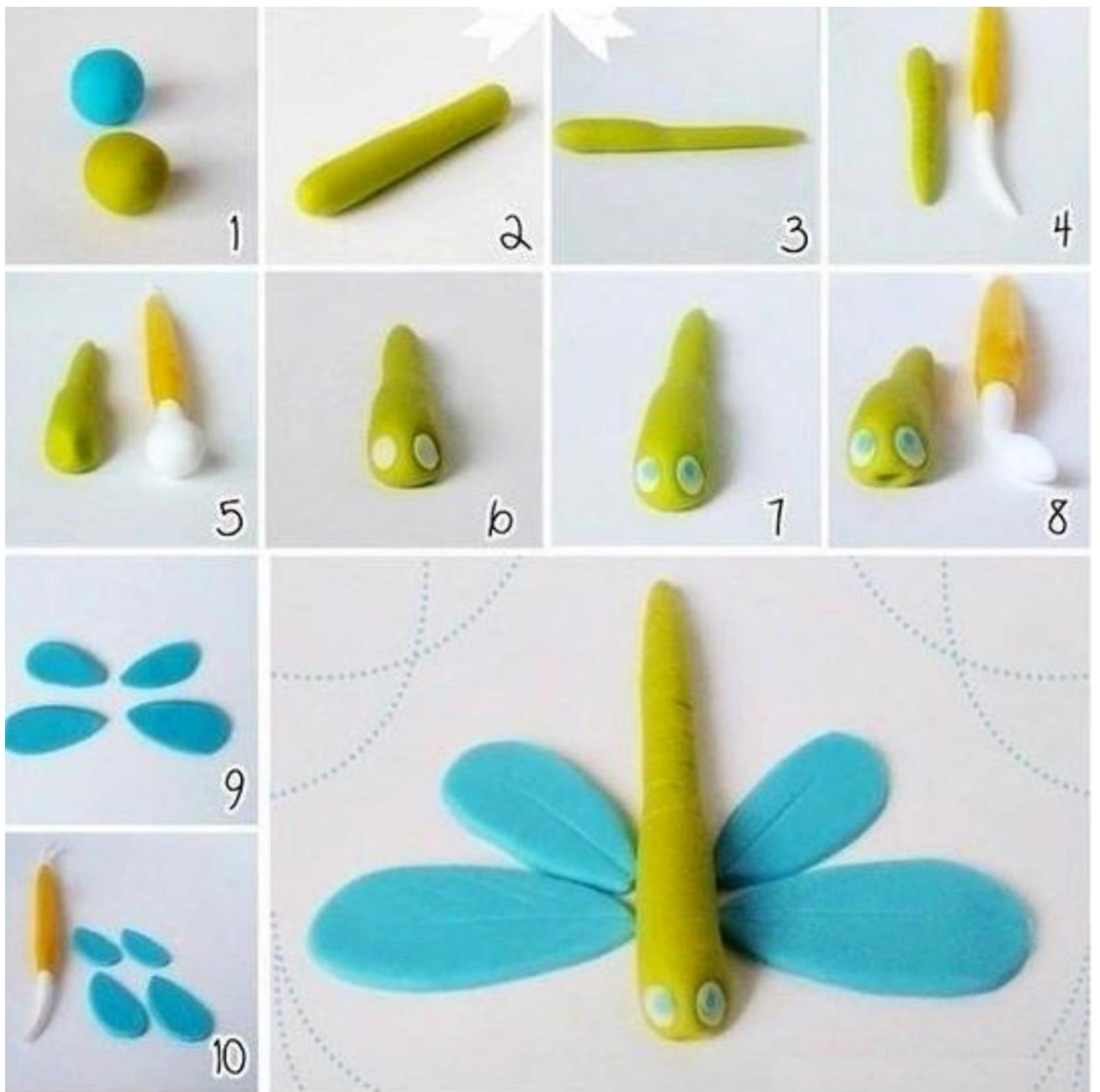
Мал.87 Ліплення черепахи

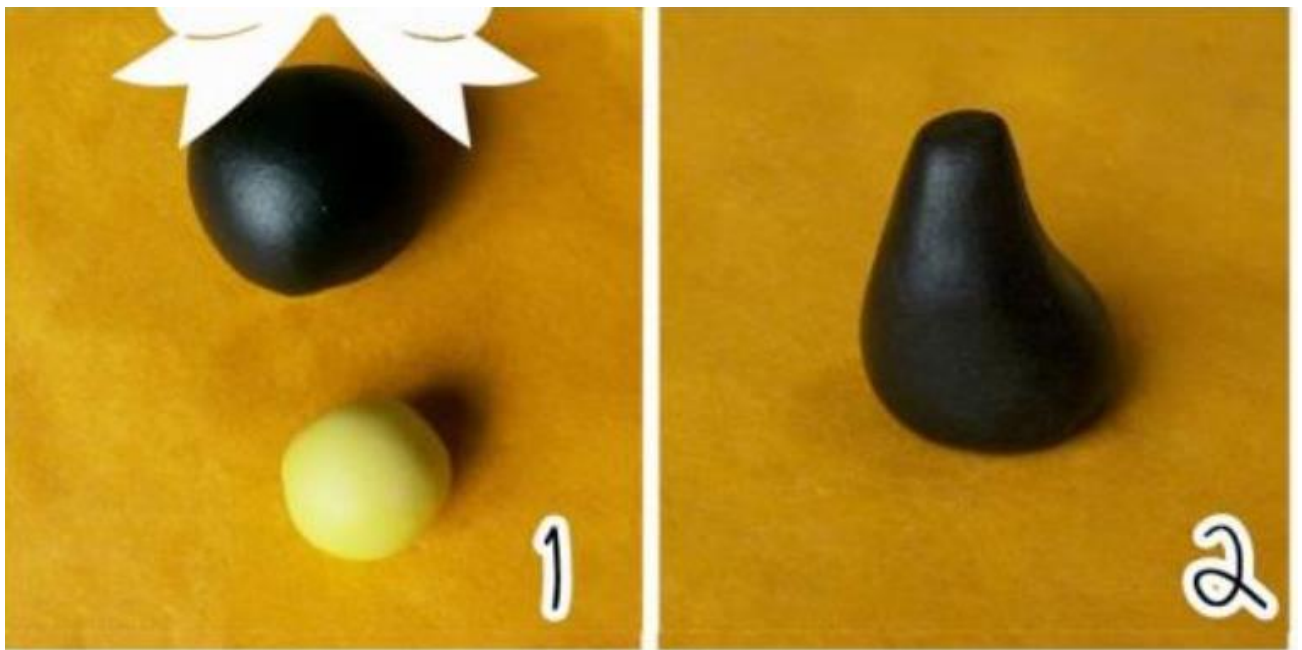
Мал.88 Ліплення гусениці, божої корівки, джмеля

Мал.89 Ліплення слона

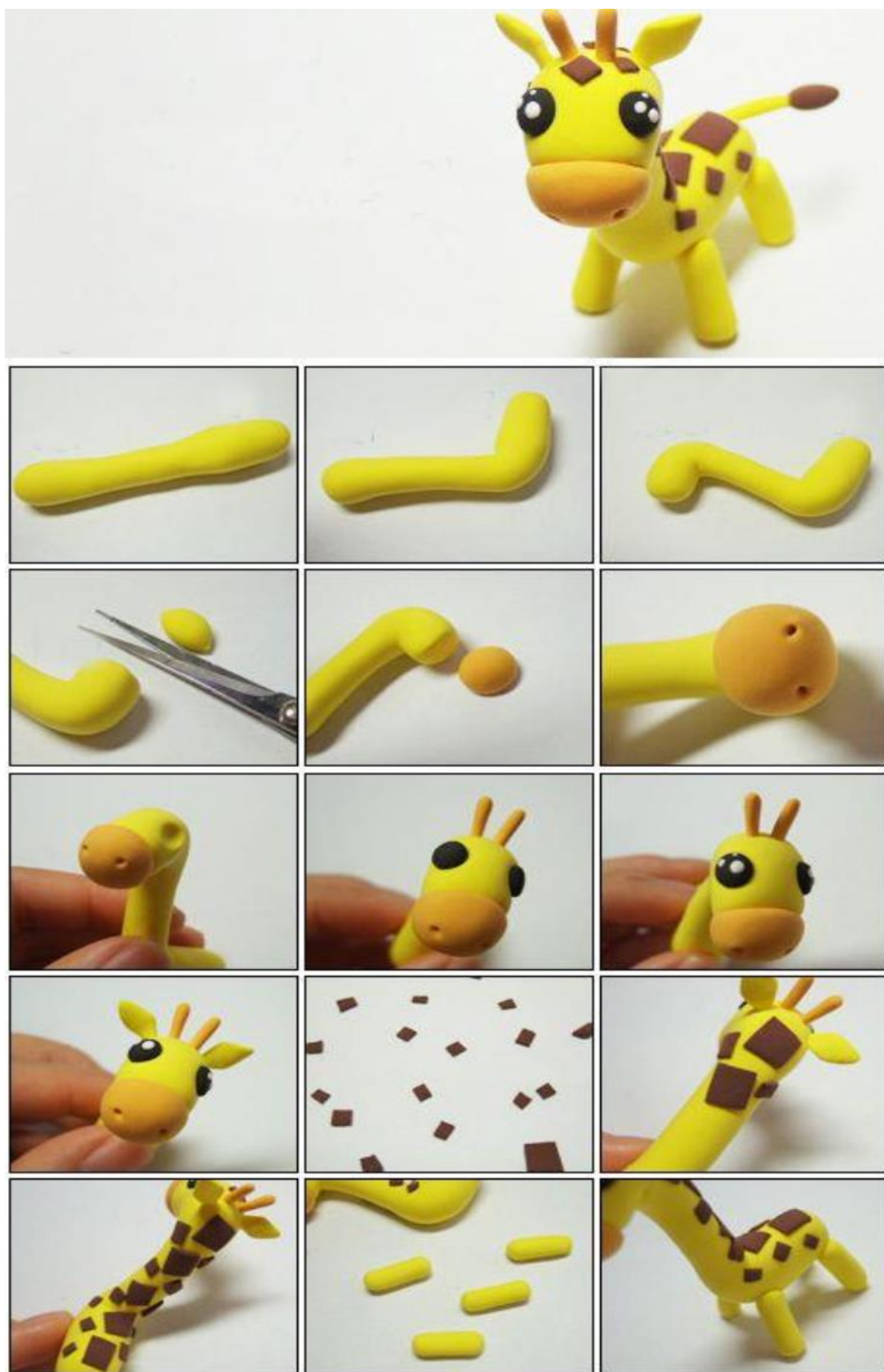
Мал.90 Ліплення стрекози

Мал.91 Ліплення кошеня

Мал. 92 Ліплення риби

Мал.93 Ліплення жирафа

Ліплення птахів - чергова ступеню на шляху оволодіння навичками скульптурного зображення і продовження вивчення тварини міра. (мал.94,95)

Мал.94 Ліплення папуги

Мал.95 Ліплення лебедя

У ліпленні зовнішніх форм птахів виникають нові образотворчі задачі і потрібно декілька інших засобів вираження об'єму. Форма пернатих відрізняється плавними переходами об'ємів - обтічністю. Особливості тіла птахів такі, що створюються враження об'ємної форми, утвореної і відшліфованої повітрям. Анатомічна будова пернатих схожа по зовнішніх ознаках. Головні зовнішні ознаки птахів розглядаються в такій послідовності: тулуб, крила, голова, хвіст і ноги.

Голуб - птах середніх розмірів, по будові його форми легко і доступно вивчати пернатих, особливо при малюванні і ліпленні.(мал..95)

Мал.95 Ліплення голуба

При малюванні опудала голуба основну увагу звертають на відповідність пропорцій і витонченість ліній птаха. Головне в ліпленні голуба - визначити об'єм тіла і форму оперення.

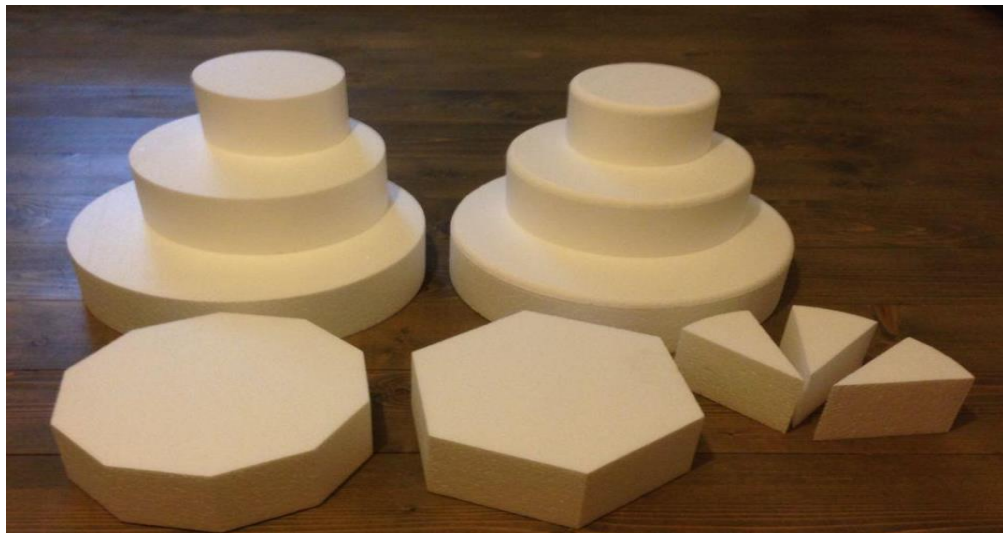
Ліплення слід вести на основі принципу від загального до опосередкованого.

РОЗДІЛ 12. МАКЕТИ ТОРТІВ

Тема: Виготовлення макетів тортів та тістечок

Макет торта - це невелика за розміром об'ємна модель кондитерського виробу, виготовленого з пластиліну під керівництвом викладача малювання і ліплення. У процесі виготовлення макету враховуються закономірності композиції, вміння вирішувати різні задачі декоративної обробки поверхні виробу, навички малювання і ліплення, які набули при вивченні основ образотворчої грамоти, і, нарешті, готовність працювати в умовах виробництва.

Для створення муляжу торта або тістечка використовують пінопластові круглі, прямокутні, квадратні форми. Поверхню такої пінопластової форми можна прикрашати солоним тістом або звичайною мастикою. (мал..96)

Мал .96 Пінопластові форми

Роботу над макетом торта підрозділяють на декілька етапів, або стадій.

Перш за все необхідно розробити графічний ескіз композиції торта. Сюди входять вибір форми виробу (квадратна, прямокутна, кругла і т. п.) і рельєфна прикраса форми його поверхні. Найвдаліший ескіз затверджується викладачем.

На основі розробленого в деталях ескізу виконують кольорові зображення торта у фронтальному і профільному виді. Фронтальне зображення показує поверхню художньої обробки виробу без спотворень. Його вирішують в кольорі з світлотіньовим моделюванням, застосовуючи акварельні або гуашеві фарби. Профільне зображення необхідне для того, щоб бачити висоту прикрашаючих елементів поверхні, а також форму бордюру.

Кольорові зображення торта служать зразками для роботи безпосередньо над макетами.(мал..97)

У залежності від форми торта для його макету підбирають підставку. Такою підставкою може служити вирізана за формою виробу дерев'яна пластина, товщина якої не повинна перевищувати 5 см, або коробка з щільного картону.

Мал.97 Макет торта

Муляжі міні тортів покриті та прикрашені солоним тістом. (мал.. 98)

Мал.98 Муляжі міні тортів

ЛІПЛЕННЯ МАКЕТІВ ТІСТЕЧОК

Мал. 99 Ліплення макету тістечка

ЛІПЛЕННЯ МАКЕТІВ ТОРТІВ

Мал. 100 Ліплення макету торта

ЧАСТИНА ІІІ. ПРАКТИЧНА РОБОТА

Слідуючи вимогам до розробки ескізу, зробленому по ньому кольорового малюнку в двох видах (фронтальному і профільному) і виготовленню по малюнку макету торта, приступаємо до самостійної роботи.

Завдання:

- ✓ Намалуйте усередині квадратів прості узори, використовуючи графітний олівець.
- ✓ Зобразіть одними контурами олівця дві-три різних квітки.
- ✓ Намалуйте різні геометричні фігури і придумайте форму узору, яка поєднувалася б з кожною з них.
- ✓ Намалуйте квадрат в різних положеннях по відношенню до лінії горизонту з однією точкою сходу.
- ✓ Зобразіть коло в перспективі.
- ✓ Зробіть декілька вправ по композиції малюнка в зображенні з природи окремих предметів домашнього ужитку: чайника, чашки, кухля, тарілки.
- ✓ Побудуйте на папері декілька зображень каркаса куба і різних положеннях але відношенню до лінії горизонту.
- ✓ Зробіть декілька вправ, направлених на освоєння техніки штрихування і тушування.
- ✓ Намалуйте по пам'яті трикутну піраміду і шестикутну призму з світлотіневим моделюванням об'єму.
- ✓ Виконайте лінійні малюнки блюдця, чашки і вази.

- ✓ Користуючись гербарієм, намалюйте з натури листя дуба, каштана і горобини, а також два-три зображення кольорів.
- ✓ Зробіть декілька тренувальних вправ для ознайомлення з технікою роботи акварельними фарбами
- ✓ Повправляйтеся в техніці роботи гуашшю («рідко» і «густо»).
- ✓ Напишіть однією кистю, без попереднього олівцем малюнка, акварельні етюди деяких фруктів (по вибору).
- ✓ Виконайте по пам'яті в кольорі ескізні малюнки натюрмортів, складених із моркви, ріпи, редиски, буряка і грибів.
- ✓ Виконайте вправи в малюванні тістечок по пам'яті.
- ✓ Виліпіть з натури кетяг винограду і декілька грибів різних видів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новікова О.В., Політика М.В. «Малювання та ліплення для кондитерів». Видавництво – Світ Книг, 2018.-306 с.
- 2.Новікова О.В. «Малювання, ліплення та сучасні способи оздоблення борошняних кондитерських виробів» Підручник.-Х.; Світ Книг, 2014.-316 с.
- 3.Шрамко О.В. «Уроки та техніка кондитерського мистецтва». Підручник.-Х.; Світ Книг, 2018.-159 с.
- 4.Яковлева Н.В. Альбом з аплікації, ліплення, конструювання. Для учнів 10-11 класів.
- 5.Як навчитися малювати: перший етап – тренуємо руки.
<https://design.tutsplus.com/uk/tutorials/how-to-learn-to-draw-stage-one-manual-skills--cms-23304>
- 6.Правила малювання.
<https://www.pinterest.com/asveda218>
- 7.Правила малювання фарбами.
<https://podskazok.net/ua/maliuvannia/pravy-la-maliuvannia-farbamy.html>
- 8.Уроки малювання олівцем для початківців поетапно: основні правила малювання олівцем і відео майстр-класи для тих, хто хоче навчитися добре малювати олівцем з нуля.
<http://wom.net.ua/uroki-malyuvannya-olivtsem-dlya-pochatkivtsiv-poetapno-osnovni-pravy-la-malyuvannya-olivtsem-i-video-majster-klasi-dlya-tih-hto-hoche-navchitisya-dobre-malyuvati-olivtsem-z-nulya/>
- 9.Вчимося малювати олівцем з нуля.
https://blog.comfy.ua/ua/vchimosya-malyuvati-olivcem-z-nulya_a0-265/
- 10.Вчимося малювати квіти: добірка майстер-класів
<https://idei-dekoru.com/2018/07/06>

11. Уроки малювання. Малюємо квіти.

<https://pustunchik.ua/ua/treasure/draw/maliujemo-kvity>

12. Ліплення тварин з пластиліну.

<https://pustunchik.ua/ua/treasure/tools/podelki-iz-plastilina/liplennia-z-plastylinu-tvaryn>

13. Методичні рекомендації щодо організації ліплення.

<http://korsundruzhba.ck.ua/metodichna-br-skrin-ka/metodychni-rekomendatsii/507-metodychni-rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-liplennya-z-doshkilnykamy>

14. ВСЕОСВІТА. Конспект «Ліплення овочів та фруктів з пластиліну».

<https://vseosvita.ua/library/konspekt-liplenna-ovociv-ta-fruktiv-z-plastelinu-113222.html>

15. ВСЕОСВІТА. Робота з пластиліном. Ліплення чайника та чашки.

<https://vseosvita.ua/library/robota-z-plastilinom-liplenna-cajnika-ta-caski-32212.html>

ВИСНОВКИ

Дитина ще не встигла народитись, а в ній вже живе велика таємниця таланту. Потенціал кожної досить значний.

Як стверджує американський психолог Б. Фуллер: «Усі діти народжуються геніями, але впродовж перших шести років ми допомагаємо їм позбутися цієї геніальності»

І високе призначення педагога - допомогти маленькій людині розгадати секрети свого внутрішнього «Я», прилучити її до краси й гармонії світу до мистецтва, збудити її творчі сили, бажання оволодіти різними видами художньої діяльності. Дитина повинна повірити, що вона здатна фантазувати, вигадувати і втілювати плоди своєї уяви у малюнках. Тому можливість творити потрібно надавати щодня, щохвилини.

Виникає проблема подолання стереотипів та зайвої регламентації шкільного віку, потреба урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти, їхнього темпераменту, гармонійне єднання з природою та прилучення до динамічного сьогодення через художньо - естетичну діяльність і гру з кольорами та різними підручними матеріалами.

В своїй роботі я стараюсь розвивати уміння та навички здобувачів освіти, створювати свої особисті зображення, вірити в свої сили, координувати внутрішні почуття з дією ока і руки, орієнтуватись на папері. Їх малюнки з кожним днем стають змістовнішими, привабливішими, виразнішими, емоційнішими.

Навчаючись відобразити свої почуття на папері, здобувачі освіти краще розуміють почуття оточуючих, вчать долати сором'язливість, страх перед тим, що вийде якісь незрозумілий для інших малюнок.

Художня діяльність виступає як провідний спосіб естетичного виховання та розвитку здобувачів освіти. У художньому розвитку центральною є здатність до

сприйняття художнього твору і самостійного створення нового образу (в малюнку, ліпленні), який відрізняється оригінальністю, варіативністю, гнучкістю, рухливістю. Ці показники ставляться як до кінцевого продукту, так і до характеру процесу діяльності.

Завдання у малюванні:

- ✓ вчити здобувачів освіти створювати за поданням образи і прості сюжети, передаючи основні ознаки зображуваних об'єктів, їх структуру і колір;
- ✓ допомагати сприймати і більш точно передавати форму об'єктів через змальовуючий жест;
- ✓ вчити координувати рухи малюючої руки ;
- ✓ варіювати форми, створювати багатофігурні композиції за допомогою кольорових ліній, плям, геометричних форм.

Отже, методи малювання на заняттях зі здобувачами освіти мають бути організованими, що передбачає цікавість та новизну та структуру різноманітності занять; залучення здобувачів освіти до теми заняття емоційною настрою; наявність трьох основних структурних елементів заняття: сприймання, формування творчого задуму та його посильна творча реалізація.

Навчальний посібник

Укладач: Орел Ольга Борисівна
(при створенні посібника, використані інтернет джерела)

Коректор: Тюменцева О.Г.

50000, Дніпропетровська область, м. Кривий Ріг
вул. Гетьманська, 78